YDIN

2
Toukokuu
2008
www.ydinlehti.fi
9 euroa

Politisoitu tila

PROFEETTAIN KUVIA

Hyvät veljet

SONK

Sosialidemokraattiset opiskelijat - SONK

Toimintaa paremman maailman puolesta jo vuodesta 1963!

www.sonk.fi

Tilaa Tiedonantaja
www.tiedonantaja.fi
puh (09) 774 38 10

★ 3 kk 25 e (opiskelijat ja työttömät 20 e) ★ 12 kk 70 e (opiskelijat ja työttömät 52 e)

www.rauhanliitto.fi

Rauhanliitto
Fredsförbundet

Sadankomitea
Committee of 100 in Finland

Sivari&Totaali
Antimilitaristinen kulttuurilehti

Emilia Palonen

Kirjoittaja on Ytimen päätoimittaja ja tutkijatohtori Helsingin yliopistossa.

ALAS sortovalta! Hyvästi SAMANMIELISYYS!

[VUODESTA 2008 on tulossa itsenäistymisvaatimusten vuosi. Sen aloitti Kosovo. Kansainvälisen yhteisö tukee taas etno-kansallista itsemääräämisoikeutta. Samaan itsenäisten joukkoon hamuavat Tiibet ja Tshetshenia. Ja heidän ohellaan abhaasit, baskit, kenties korsikalaisetkin. Ahtisaarta kutsutaan apuun. Riittääkö alueellisten vähemmistöjen lobbausvoima?

Kansallinen itsenäisyys oli kovasti muotia, kun ensimmäisen maailmansodan jälkeen Yhdysvaltain presidentin **Woodrow Wilsonin** avulla piirrettiin Euroopan rajoja. Toisen maailmansodan jälkeen taisteltiin kolonialistista valtaa vastaan. Itsenäisyyttä ja paikallista erikoisuutta puolustettiin myös imperialismin kulttuurisia valtarakenteita vastaan. Parhaillaan sodan kourimassa Irakissa poliittisia eroja luodaan jälleen etnisyyden perusteella.

”Kansa” on ennalta määrittelemätön yhteisö. Sille luodaan ennalta annetun kuuloista sisältöä poliittisessa prosessissa, joka ammentaa kulttuurista ja pitää itseään siinä esillä. Kuvitellulla yhteisöllä on myös rajat. Niiden avulla määritellään yhteisöä ja sen eroa toisiin.

[TOISEUS tulee Helsingissä ja muissa kaupungeissa vastaan kadulla. Romanian romanikerjäläisten tulo Suomeen hätkähdytti talvella, mutta kesän tullen Helsinki muuttunee eurooppalaiseksi metropoliksi, jossa almujen antaminen tai ainakin niiden pyynnöt ovat jokapäiväisiä.

Ohjeistus siitä, että ei-suomalaisen näköisiltä ihmisiltä voidaan pyytää henkilöpaperit muuttaa monen suomalaisen arkea. Minäkin geneettisesti kolmeneljäsosa ”suomalainen” ja tapa-savolainen lupaan pitää paperit mukanani, eihän minua ainakaan ilman Marimekko-tuotteita aina tunnisteta suomalaiseksi. Miltä sellaisen tulisikaan näyttää?

Kansa tai etnisyys on vain yksi mahdollinen yhteisön tuottaja. Suomessa keskusvaltaan ja aluepolitiikan puutteeseen pettynyt Lappi kaipaa autonomiaa. Vaikka saamelaisuus ja lappilaisuus on pohjoisessa tärkeitä, alue yhdistää Lappia. Etäisyys Helsingistä.

Helsinki on itseriittoinen. Sen media elää hymypojista ja tekstariskandaaleista. Helsingin etäisyydestä ei puhuta. Kun ruuan hinnan nousuista syntyneistä mellakoista raportoidaan jo muualla maailmassa, Suomessa kerrotaan, että asiantuntijoiden mukaan mellakoita saattaa syttyä – joissain kehitysmaissa, kaukana täältä. Hengaamme, keskustelemme ja tunnistamme itsemme kansallisessa tietokuplassa.

[TOUKOKUUSSA 1968 tuotettiin uutta yhteisöä valtaa pitäviä vastaan. Yhteistä rintamaa. Samanmielisyyttä.

Rintama kariutui erilaisten vaatimusten painosta. Samaa mieltä oltiin vain silloin, kun tunnistettiin yhteiseksi nähty vihollinen ja yhteinen kamppailu. Rintaman romahtamisen jälkeen moni fraktio samoin loi tiukkaa yhteisöä erimielisiä vastaan.

Rintamassa huomattiin, että vastapuoli pyrki usein pysyttelemään vallassa juuri samanmielisyyden väitteillä. Järkevien valintojen, tiedon ja asiantuntemuksen hymistelykuoro resonoi ajan taloudellisen ideologian kanssa. Silloin valtio ohjasi markkinataloutta. Ajan hengen mukaisia näkemyksiä oikeasta ei tullut kyseenalaistaa – vaihtoehtojahan ei ollut.

> Järkevien valintojen, tiedon ja asiantuntemuksen hymistelykuoro resonoi ajan taloudellisen ideologian kanssa.

Toukokuussa 2008 kukat kukkivat kuten ennenkin. Vuoden 1968 sankarit näkyvät ainakin filmille ikuistettuina mediassa ja näyttelyissä.

Entä toiminta? Valtaako yliopistoja vain hallinnollis-taloudellisen eliitin samanmielisyyden vaatimus, vähän kuten 1960-luvullakin ennen opiskelijaradikalismia?

Tänäkin vuonna sosiaalifoorumeissa radikaalit taistelevat samanmielisyyden imperatiivia ja neljän vuosikymmenen takaista ajattelutapaa vastaan. He eivät tiedä tarkkaan kuinka olla eri mieltä riittävästi muttei liian paljon, tai kuinka luoda yhteistä tilaa ja hengata siinä yhdessä muidenkin kuin kovin samanmielisten kanssa. Mikä tärkeintä: he yrittävät.

Sisältö

3 Pääkirjoitus

5 Ytimekkäästi

8 **Medvedjevin haasteet**
MARKKU KIVINEN

12 Ydintä etsimässä:
Ihmiskauppa uhkaa myös demokratiaa ja turvallisuutta
EVA BIAUDET

LAURA BÖÖK

13 **Puolusta profeettaasi!**
SUSANNE DAHLGREN

16 Otsikoiden takaa löytyy toinen Iran
RITA DAHL

18 Öljyä, kaasua ja inhimillisiä tragedioita
NNIMMO BASSEY

22 Europuolueet ja Euroopan parlamentti ansaitsevat median huomion
TAPIO RAUNIO

25 **Nato-matkaesite**
ELINA TURUNEN & YTIMEN TYÖRYHMÄ

29 Politiikan ytimestä:
Virkamiesten visiot ja valta
MIKKO SAULI

30 Muutokset myllertävät Venezuelan maaseutua
MARKUS KRÖGER

32 Brasilian maattomien liike taistelee oikeudesta maahan
PERTTI SIMULA & SAMPO VILLANEN

32 Maattomien ystäviä Suomessa

33 **Helsinki rakentaa hyvätuloisten unelmaa**
ELISA TIKKANEN

36 Mahdollisuuksien kaupunki: Nähdäänkö metsää puilta?
EMILIA PALONEN

38 Media:
Miksei köyhyys innosta?
KARI RAIVIO

39 Tapahtumat

42 Ydinkirjat

44 **Ei kohteita vaan kohtaamisia**
KIA LINDROOS

47 Me = Suomessa:
Kerjäläiset pelmahtivat kaduille
OUTI ALANKO-KAHILUOTO & JAAKKO HEINILÄ

48 **Hyvä veli -verkostot pilaavat politiikan**
MIA HEMMING

50 Rauhan ytimestä:
Tuo suloinen sana: turvatakuu
KALEVI SUOMELA

YDIN-LEHTI Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki
p. 044 575 7763, ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Emilia Palonen, p. 040 507 7198
emilia.palonen@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Oili Alm, p. 044 575 7763
oili.alm@ydinlehti.fi

HALLITUKSEN PJ Jorma Bergholm
jorma.bergholm@paasitorni.fi

TÄMÄN NUMERON TOIMITUSKUNTA
Mari Hyrkkänen, Aki Hyödynmaa, Mikael Kallavuo, Jan Koskimies, Kristiina Koivunen, Laura Lodenius, Riitta Oittinen, Michael Perukangas, Tuuli Saarikoski ja Elina Turunen.

ULKOASU Teppo Jäntti ja Leila Oksa

TAITTO Teppo Jäntti ja Leila Oksa

KANNEN KUVA Martti Lintunen

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi
Maksamalla tilille 800013 – 1509924
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT
35 euroa / vuosi
28 euroa / kestotilaus ja opiskelijat

Blair lopetti laittomasti asekauppatutkimuksen

Ison-Britannian hallitus toimi laittomasti keskeyttäessään korruptiotutkimuksen kansallisen asevalmistajan BAE Systemsin asekaupoista Saudi-Arabian kanssa vuonna 2006. Korkein tuomioistuin päätti asiasta 10. huhtikuuta 2008. Oikeuteen jutun veivät Campaign Against Arms Trade ja ympäristön ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolesta toimiva Corner House.

Britannian sotilaspoliisi ja myöhemmin Serious Fraud Office (SFO) alkoi tutkia asekauppojen aikana 1980-luvun puolivälissä suoritettuja 60 miljoonan punnan välirahoja vuonna 2004. Vuonna 2006 Saudi-Arabia uhkasi peruuttaa kaupat ja ostaa Ranskasta vastaavia aseita. Päiviä myöhemmin silloinen pääministeri **Tony Blair** patisti SFO:n lopettamaan tutkimuksen. Saudi-Arabia ja BAE Systems allekirjoittivat alunperin sopimansa 20 miljardin punnan asekaupat.

Blair otti vastuun tutkimusten lopettamisesta perustellen sitä kansallisella turvallisuudella ja työpaikkojen säilymisellä. Tutkinnan lopettaminen tuomittiin laittomana. YD

Ulkoministeri ei tunne Neuvostoliittoa

Kokoomuksen Hymypojat dominoivat kevään mediatarjontaa Suomessa. Ennalta kevään mediatapahtumaksi povattu pääministeri **Vanhasen** oikeudenkäynti entistä tyttöystäväänsä **Ruususta** vastaan jäi **Ilkka Kanervan** tekstiviestiromantiikan peittoon.

Kanerva joutui jättämään ulkoministerin pestin, ja tilalle kutsuttiin Brysselistä EU- ja Nato-innokas **Alexander Stubb**. Urheilullisen nuoren ulkoministerin persoonasta keskusteltiin kovasti. Stubbin tehdessä ensimmäisen virallisen vierailunsa itänaapuriin kävi kuitenkin ilmi, ettei untuvikko ulkoministeri tunne Neuvostoliittoa.

Oppi on otettava vanhemmilta puoluetovereilta ja ulkoministeriöstä, jonka konkareilla on varteenotettavaa tietoa erilaisista naapuriimme liittyvistä protokollista ja perinteistä.

Suomen rajanylityspaikkojen määrää Venäjälle – Neuvostoliittoon? – lisätään ja kulkuyhteyksiä parannetaan molemmin puolin rajaa. YD

Nälkä ajaa protestiin

Dollari heikkenee ja ruuan hinta nousee nopeasti. Se aiheuttaa mellakoita eri puolilla maailmaa.

Senegalissa taustalla ovat globalisaation pitkät juuret: nykyisen pääelintarvikkeen, riisin, toi maahan ranskalainen siirtomaavalta. Senegalissa syötävästä riisistä kolmannes on kotimaista. Kansainväliset heilahtelut vaikuttavat suoraan hintoihin kaupoissa.

Senegal pyrkii omavaraisuuteen riisin tuotannossa, mutta samaan aikaan paikallinen viljely yksipuolistuu. Maailmankauppajärjestelyjen vuoksi maa tuo amerikkalaista riisiä ja vie omaansa muun muun Eurooppaan. Kehittyneissä maissa syödään yhä enemmän. YD

Yliopisto hukassa?

Opetusministeriön puuhaama tuleva innovaatioyliopisto ei ole perustuslain tarkoittama autonominen yliopisto, väittävät Professoriliitto ja Tieteentekijöiden liitto. Yliopistojen autonomiaa ei lisätä sillä, että hallitukset ovat sataprosenttisesti ulkopuolisten nimeämiä.

Akateemisen autonomian yksi tärkeimpiä periaatteita on se, että yliopistoyhteisö valitsee vaaleilla yliopiston hallituksen. Yliopiston hallitus päättää yliopiston tutkimus- ja opetusalueista. Autonomian sijaan päätökset voidaan perustella taloudellisilla ja yhteiskunnallisilla tarpeilla. Näin tutkimusta luodaan nykyisistä tarpeista, eikä autonomisesti synnytetä ennakoimattomia innovaatioita

Toisaalta yliopistonuudistuskeskustelun tekniset ja taloudelliset järjestelyt vievät tilan peruskysymykseltä: onko innovaatioyliopisto yliopisto?

Äänestäkää puolueita!

Yleensä maailman vaalijärjestelmäuudistuksissa äänikynnyksellä on pyritty pitämään pieniä aisoissa. Kun hallituksen ehdottamaa mallia sovelletaan viime eduskuntavaalitulokseen, suuret puolueet menettävät paikkoja ja pienet oikeistopuolueet saavat lisää edustajia.

Oliko ehdotettu malli kuitenkin pienin paha isoille puolueille, joita nykyinen järjestelmä suosii? Vaatimus kansallisesta äänikynnyksestä ja vaalipiirikohtainen 12 prosenttia on kuitenkin tapa pitää poissa eduskunnasta alueelliset poliittiset voimat. Alueellisten liikkeiden, kuten Kemijärven kansanliikkeen, olisi kanavoitava poliittiset vaatimuksensa kansallisten puolueiden kautta. YD

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT
(hintoihin lisätään alv 22 %)
1/1 sivua 196 x 255 mm 1 200 euroa
1/2 sivua 196 x 125 mm 650 euroa tai
96 x 255 mm 650 euroa
1/3 sivua 196 x 82 mm 440 euroa
1/4 sivua 96 x 125 mm 350 euroa
1/6 sivua 196 x 39 mm 220 euroa
1/8 sivua 96 x 60 mm 200 euroa

JULKAISIJA Ydin-julkaisut ry.
42. vuosikerta
(Rauhaa kohti -lehden 81. vuosikerta)
PAINOPAIKKA Miktor Oy
ISSN 0356-357X

YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pidättää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

YTIMEN IRTONUMEROA MYY Akateeminen kirjakauppa (Helsinki keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere) ja Stockmann Helsinki.

MARTTI UNTUNEN

KARTAT: TEPPO JÄNTTI

Tšingis-kaanin mailla

”Increase tourism to fight poverty”, julistetaan Mongolian valtion virallisilla turismisivuilla. Kamppailuun on valjastettu myös maineikas sotasankari 700 vuoden takaa, eripuraiset heimot yhdistänyt ja mongoli-imperiumin 1200-luvun alussa rakentanut **Tšingis-kaani**.

Etenkin viimeisen kymmenen vuoden aikana turisteja on alkanut virrata maahan yhä enemmän, vuosittain jopa yli 450 000. Samalla vanhat kultit ja perinteet ovat vapautuneet turismiteollisuuden käyttöön. Keskellä aavikkoa, 50 kilometrin päässä pääkaupunki Ulaanbaatarista, on rakenteilla 40 metriä korkea Tšingis-kaani-patsas samannimisen turistijurttakylän kupeeseen. Koska aavikoituminen on ongelma Mongoliassakin, patsaan edustalle on tarkoitus istuttaa laaja metsäalue. Sitä pääsee ihailemaan jo nyt satulannuppiin nousevan hissin avulla ja myöhemmin maailmanvalloittajan päähineeseen rakennettavasta ravintolasta. Kuin New Yorkissa ikään.

Kommunismin ajan jälkeen Tšingis-kaani-kultti on kasvanut voimakkaasti: yökerhoja, vodkaa, lomakyliä – viiksekäs hahmo näkyy kaikkialla. Tšingis-kaanin symbolista arvoa maan yhdistäjänä ja kommunismin aikana kovia kokeneen kansan itsetunnon lujittajana vahvistavat Oxfordin yliopistossa tehdyn geenitutkimuksen tulokset. Niiden mukaan ei ole lainkaan mahdotonta, että mongolialaisista miehistä viidenneksellä on yhteinen esi-isä: Tšingis-kaani. YD

Nepalissa voitto maolaisille

Entiset maolaississit ovat voittaneet Nepalin vaalit. Maolaiset saivat 217 paikkaa 601-paikkaiseen parlamenttiin. Maolaisten nokkamies **Pranchanda** lupaa tehdä lopun maan monarkiasta jo toukokuun kuluessa.

Pranchanda toivoo, että USA poistaa Nepalin kommunistisen puolueen terrorististeiksi luokiteltujen liikkeiden listalta. Hän toivoo myös, että YK jatkaa UNMIN-hanketta Nepalissa. Pranchanda aikoo yhdistää maolaisten vapautusarmeijan osaksi Nepalin armeijaa ja lupaa maahan uuden perustuslain myötä rauhaa ja monipuoluejärjestelmää.

Noin viidennes Nepalin väestöstä kuuluu kastittomaan Dalit-luokkaan. Parlamenttiin valittiin 51 edustajaa Dalit-luokasta. Naiset saivat parlamenttiin 200 paikkaa. Dalit-naiset ovat kaksinverroin sorrettuja kansalaisia.

Dalitien osuus Nepalin kansantulosta ja viljeltävästä maasta on vain yksi prosentti. Ylemmät kastit estävät heitä liikkumasta julkisilla paikoilla, saamasta ruokaa, vettä ja maata sekä pakottavat heidät tekemään likaiset työt. YD

Aseita, ei ruokaa

Nepal on menneinä vuosina käyttänyt arviolta kymmenen prosenttia kansantuotteestaan aseisiin – enemmän kuin terveydenhuoltoon tai koulutukseen.

Vuosikymmenen kestänyt aseellinen konflikti on heikentänyt vakavasti Nepalin kehitysnäkymiä. Euroopan unioni käyttää miljoonia euroja kehitysyhteistyöhankkeisiin Nepalissa. Rahaa menee muun muassa hyvän hallinnon tukemiseen, ihmisoikeuksien edistämiseen ja köyhyyden vähentämiseen.

Kuitenkin vuosina 2002 – 2005 Nepal osti suuria määriä aseita Yhdysvaltojen ja Intian lisäksi Englannista, Belgiasta ja Ranskasta. EU:n alueelta maa hankki muun muassa helikoptereita, niiden osia ja kiväärejä. Tämä osoittaakin, että EU:n kehitys- ja asekauppapolitiikat ovat keskenään räikeässä ristiriidassa. YD

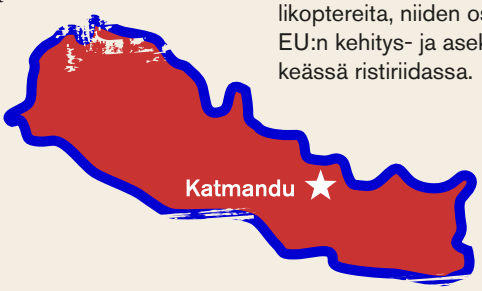

”One world, one dream”

Turisti ei Pekingissä pääse juurikaan englantiaan käyttämään. Esimerkiksi pekingiläisessä melko tasokkaassa hotellissa kukaan ei puhu englantia.

Se ei haittaa, sillä yksi englanninkielinen, turisteille suunnattu televisiokanava näkyy. Komeasti tehtyjen kiinalaista kulttuuria esittelevien dokumenttien ohessa seurataan olympiasoihdun kulkua ja haastatellaan lontoolaista miestä, joka harmittelee urheilun ja politiikan sekoittumista.

Kuulostaa tutulta argumentilta suomalaiskorvaan. Vain päiviä myöhemmin suomalaisessa aamu-tv:ssä Suomen Olympiakomitean pääsihteeri **Jouko Purontaka** valittelee, että olympialiikkeen arvot solidaarisuudesta vääristyvät mediassa poliittisen painolastin takia.

Kiinalaisella kanavalla olympialaisten tunnusmusiikin säveltänyt kiinalais-amerikkalainen tekijäpari saa reilut puoli tuntia lähetysaikaa: avajaisten musiikki on sävelletty olympialaisten tunnuslauseen ”One world, one dream” inspiroimana. Politiikkaa ei sotketa tähänkään. Rauha ja ystävyys riittävät – niillähän ei politiikan kanssa ole mitään tekemistä. YD

MARTTI LINTUNEN

Väestön ikääntymisen takia Kiinassa harkitaan luopumista vuonna 1979 käyttöön otetusta yhden lapsen politiikasta.

Tiibet-politiikkaa

Pureeko kansainvälinen painostus Kiinan johtoon? EU-komission puheenjohtaja **José Manuel Barroso** luonnehti tapaamistaan Kiinan presidentin **Hu Jintaon** kanssa lupaavaksi. Tiibetin hengellisen johtajan **Dalai Laman** edustajat suhtautuvat varauksellisesti Kiinan hallituksen lupaukseen neuvotteluista.

Kommunistisen puolueen Tiibetin johtaja kuvasi Dalai Lamaa vain muutama viikko aiemmin ”sudeksi munkin vaatteissa” ja viranomaistahot ovat koko ajan syyttäneet häntä väkivaltaisuuksien ja itsemurhaiskujen lietsomisesta.

Maaliskuun 10. päivänä alkaneet mielenosoitukset olivat aluksi rauhanomaisia. Kiinan viranomaiset ottivat käyttöön raskaat toimet: pidätysten jälkeen alkoi esiintyä väkivaltaisuuksia ja toimittajilta estettiin pääsy ”levottomille alueille”. Pidätettyjen, pahoinpideltyjen, kidutettujen tai kuolleiden määrää ei pystytä todentamaan.

Amnesty International arvioi tuoreessa raportissa, että Tiibetin autonomisen alueen lisäksi protesteihin on osallistunut tuhansia tiibetiläisiä yli 42 maakunnassa. Monissa tapauksissa mielenosoitukset ovat alkaneet pieninä tiibetiläismunkkien rauhanomaisina marsseina, joihin on sitten liittynyt sadoittain muuta väkeä. Viranomaisten toimet ovat olleet massiivisia, Dalai Laman tukijoita on etsitty kodeistaan, noin sadan arvellaan kadonneen, saman verran kuolleen ja pidätettynä on 1 000 – 2 000 henkilöä. Kiina kieltäytyy päästämästä YK:n riippumatonta tutkijaryhmää paikalle.

Saadessaan vuoden 2008 olympialaiset Kiina sitoutui ihmisoikeustilanteensa parantamiseen. Olympialaisten lisäksi Kiina isännöi tänä vuonna Aasian ja Euroopan valtiopäämiesten ASEM-kokousta lokakuun lopussa. Viikkoa ennen ASEMia Pekingissä on määrä järjestää vapaiden kansalaisliikkeiden Aasian ja Euroopan kansalaisfoorumi, Asia Europe People’s Forum AEPF 7. YD

Aselasti palaa Kiinaan

Kiinasta **Robert Mugaben** Zimbabween matkalla ollut aselasti joutuu häpeällisesti palaamaan takaisin kotisatamaan. Etelä-Afrikassa satamatyöläiset kieltäytyivät purkamasta lastia, Mosambikiin ja Sambiaan alusta ei päästetty edes satamaan.

An Yue Jiang -niminen laiva oli viemässä vaalien jälkeisten ristiriitojen halkomaan Zimbabween 77 tonnia Kiinassa valmistettuja raketteja, kranaatteja, kalashnikoveja ja ammuksia.

Kansainvälinen pienaseiden vastainen kampanja IANSA pitää tapausta historiallisena. Tämä on parasta mahdollista konfliktinehkäisyä, todetaan kampanjan internet-sivuilla. On olemassa kuitenkin uhka, että aseet lähetetään Kiinasta Zimbabween lentoteitse. YD

www.iansa.org

Häpeän laivaksi kutsuttu kiinalaisalus on lastattu aseilla.

Kymmenen vuotta sitten maailman media oli kovin kiinnostunut Boris Jeltsinin terveydentilasta. Asiantuntijat – minä muiden mukana – joutuivat kerran toisensa jälkeen vastaamaan kysymyksiin Jeltsinin kunnon merkityksestä Venäjän poliittiselle kehitykselle. Näin jälkeenpäin voi havaita, että koko kysymys oli väärin asetettu. Olisi pitänyt kysyä aivan toisenlaisia asioita, väittää Aleksanteri-instituutin johtaja **Markku Kivinen**.

MEDVEDJEVIN AASTEET

Kymmenen vuotta sitten median olisi pitänyt huolestua Venäjän yritysten oudoista transaktioista, jotka olivat juuri suistamassa maata kohti vararikkoa. Venäjällä vallitsi eräänlainen virtuaalitalous, mikrotasolla yritykset olivat yhä suunnitelmatalouden kombinaatteja eivätkä markkinatalouden yrityksiä. Nämä kehityskulut eivät kuitenkaan yltäneet uutisiin läntisissä tiedotusvälineissä. Myös Maailmanpankki myönsi yhä velkaantuneemmalle Venäjän valtiolle aina uutta velkaa. Kunnes sitten elokuussa 1998 kaikki romahti.

Mitkä tänään ovat oikeita kysymyksiä? Media on jälleen ollut kovin kiinnostunut siitä, ”mitä **Putin** nyt tekee” ja ”onko **Medvedjev** heikko johtaja”. Nämä ovat kysymyksiä, joihin tuskin kukaan voi tietää oikeita vastauksia. Ja ennen muuta: niillä ei luultavasti ole mitään väliä. Kun politiikka viihteellistyy, isot kysymykset katoavat. Mutta Venäjällä on niin suuria ongelmia ratkaistavana, ettei tällaiseen ole yksinkertaisesti varaa. Lisäksi Venäjä on Suomellekin niin tärkeä, sekä hyvässä että pahassa, että meidän pitäisi osata asettaa kysymykset oikein. ▸

Neuvostokits menee kaupaksi. Ulan Udessa lähellä Mongolian rajaa keskustoria hallitsee massiivinen Leninin pää. Vielä kymmenkunta vuotta sitten siihen suhtauduttiin apeasti, mutta nykyään harkittu rähjäisyys sekä sirppi ja vasara opastavat asianmukaisesti sisustettuun ravintolaan.

Moskovasta ei ole vaikea löytää länsimaisia merkkiliikkeitä. GUMin tavaratalossa myös hinnat kertovat ylellisyydestä.

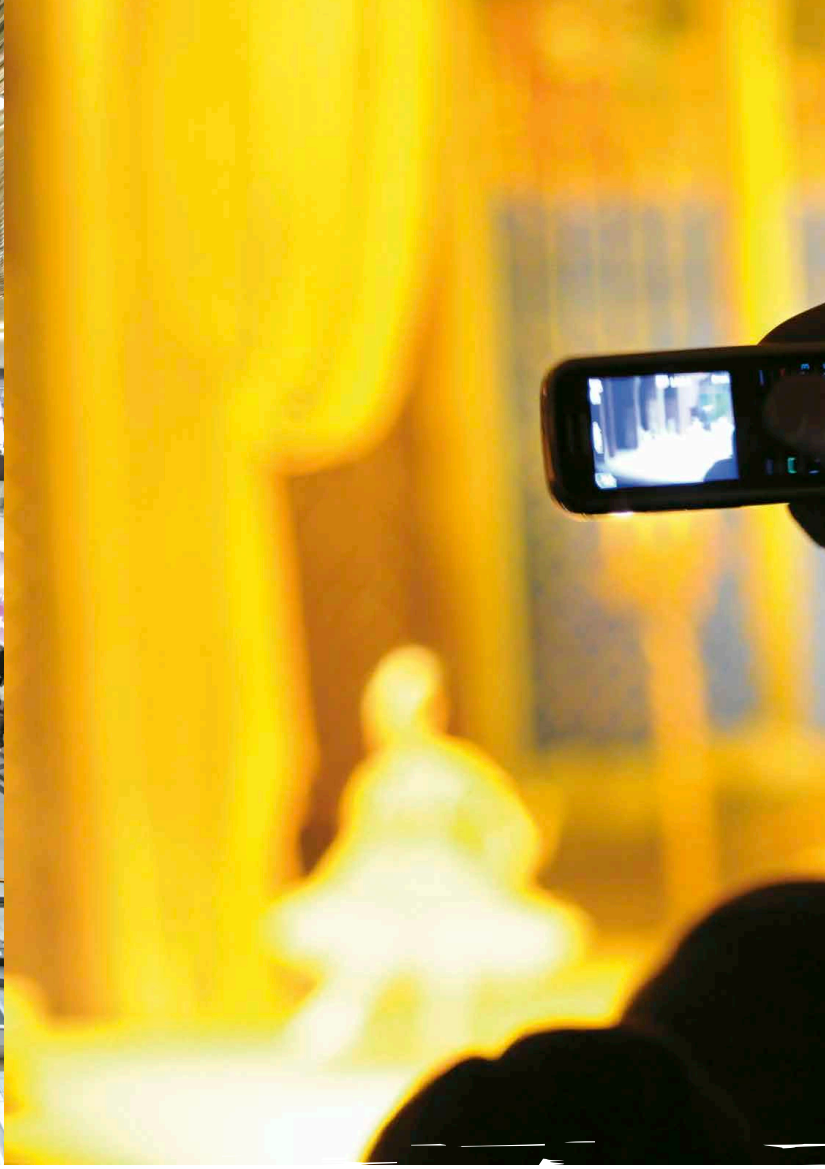

Baletti on Venäjän tunnetuimpia vientituotteita. Sitä viedään myös kännykällä kotiin – esityksiin ei suhtauduta länsimaisen juhlavasti.

Jos media tahtoo takertua henkilöihin ja yksittäisiin tilanteisiin, yhteiskuntatieteilijöillä on päinvastaisia taipumuksia. Puhutaan suurista prosesseista, kuten globalisaatiosta. ”Venäjä globalisoituvassa maailmassa” kuulostaa hienolta, mutta ei kerro oikeastaan mistään mitään. Globalisaatio on itse asiassa vain yleistermi suurelle joukolle monensuuntaisia ja monitasoisia taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisia prosesseja. Analyyttisiin tarkoituksiin tällainen puhe on yhtä irrelevanttia kuin pohdinta Medvedjevin voimasta tai heikkoudesta.

Mistä siis pitäisi lähteä liikkeelle, jos halutaan ymmärtää nykyistä Venäjää? Hyvä nyrkkisääntö on lähteä liikkeelle siitä, mitä tiedetään melko lailla kiistattomasti. Tällaiset asiat liittyvät yhteiskunnan perustaviin taloudellisiin, poliittisiin ja sosiaalisiin rakenteisiin.

Rakenteet tarkoittavat lähinnä käytettävissä olevia resursseja ja toiminnan pelisääntöjä. Niitä voidaan analysoida niin koko kansantalouden kuin yksittäisten toimijoidenkin tasolla, olivatpa nämä toimijat sitten yrityksiä tai tavallisia kuluttajia ja kansalaisia. Rakenteiden perusteella voidaan myös päätellä, mitä ovat politiikan strategiset haasteet, joita poliittiset toimijat eivät voi sivuuttaa.

Aivan selvää on, että Venäjä on Euroopan nopeimmin kasvavia kansantalouksia. Koko vuoden 1998 romahdusta seurannut aika on ollut jatkuvaa kasvua. Taustalla on tietysti energian ja erityisesti öljyn maailmanmarkkinahintojen huima nousu. Tämä kehitys ei ole Putinin hallituksen tekoa, vaan liittyy ennen kaikkea Aasian talouskasvun vauhdittamaan kysynnän lisääntymiseen. Toisaalta Putinin hallitus voi hyvinkin panna sulan hattuunsa hyvin hoidetusta valtion taloudesta: Venäjän ulkomainen velka on maksettu pois etuajassa, budjetti on ylijäämäinen ja vakausrahastossa oli viime vuoden päättyessä jo jättimäiset 147 miljardia euroa. Venäjällä alkaa siis olla resursseja tehdä politiikassa suuria strategisia valintoja.

Autoritaarista kapitalismia

Ensimmäinen suuri valinta liittyy talouden välttämättömään rakennemuutokseen. Venäjän kansantalous on edelleen voimakkaasti riippuvainen energiasektorista. Nyt pitäisi luoda uusia kilpailukykyisiä teollisuuden aloja. Tästä välttämättömyydestä kumpuaa Medvedjevin neljän iin ohjelma: Venäjä tarvitsee investointeja, innovaatioita, infrastruktuurin parantamista ja instituutioiden toimintakyvyn kehittämistä. Miten tällainen ohjelma voidaan toteuttaa nykyisten rakenteiden pohjalta, on vielä avoin kysymys. Resurssit eivät ole ongelma, pelisäännöt ovat. Eikä ole selvää, ovatko suuret yritykset pelaamassa samaan suuntaan kuin hallitus. Ne ovat byrokraattisia ja mutkikkaita valtakoneistoja, joilla on valtiosta poikkeavia intressejä ja sisäisiä ristiriitoja.

Talouden rakennemuutos on yhteydessä myös ulkopolitiikan suuntaan. Synkin näkymä voisi toteutua, jos Eurooppa alkaisi luoda turvallisuuspoliittisesti painottunutta tulkintaa Venäjän energiasektorin

Posket paleltuvat Jekaterinburgissa, Venäjän neljänneksi suurimmassa teollisuuskaupungissa, kun kauppaa käydään ulkosalla.

intresseistä. Sellaisessa tilanteessa Venäjä saattaisi edelleen vahvistaa ulkopolitiikan ideologista ulottuvuutta, joka liittyy niin sanottuun moninapaisen maailman politiikkaan. Tämä korostaisi Kiinan kanssa harjoitettavan taloudellisen ja sotilaallisen yhteistyön merkitystä. Shanghain yhteistyöryhmän merkitystä ja IVY-alueelle luotua uutta puolustuspoliittista liittoutumaa ei ole syytä vähätellä.

Entä sitten Venäjän sisäinen kehitys? Edustaako Venäjä autoritaarista kapitalismia, kuten kuulee yhä useammin lännessä väitettävän?

Venäjä ei ole pohjoismainen demokratia, se on selvää. Siellä ei ole organisoituneita yhteiskunnallisia intressejä. Mutta Venäjällä on kuitenkin monipuoluejärjestelmä ja vaalit pidetään. Ehkä venäläiset naureskelevat vielä enemmän poliittisille johtajilleen kuin amerikkalaiset. Tosiasia kuitenkin on, että viime presidentinvaaleissa Yhdysvalloissa äänestysprosentti oli 41 ja runsas puolet äänestäjistä antoi tukensa **George W. Bushille**. Hänen takanaan on siis vaaleissa vain noin viidennes koko väestöstä.

Haasteena arjen hyvinvointi

Venäjällä äänestysprosentti oli 70. Yli kaksi kolmasosaa äänesti Medvedjeviä. Yhtenäisellä Venäjällä ja uudella presidentillä on siis kansainvälisesti vertaillen huomattavan vahva mandaatti omalle politiikalleen. Tämä ei tarkoita, että meidän pitäisi sulkea silmämme Venäjän poliittisen kulttuurin autoritaarisilta piirteiltä. Historialliselta kannalta Venäjä on silti pluralistisempi ja vapaampi kuin koskaan aikaisemmin. Pluralismi ei tarkoita, että virallisissa poliittisissa instituutioissa olisi paljon vastavoimia, mutta elämänmuotojen, poliittisten ja uskonnollisten virtausten kirjo on laaja.

Venäjän nykyisen hallituksen poliittisen oikeutuksen voi kiteyttää yhteen sanaan. Se on järjestys. Vaikka kansantalous kasvaa, venäläisessä yhteiskunnassa on edelleen erittäin paljon monenlaista epävarmuutta. Surkea kansanterveystilanne, laaja väkivaltarikollisuus, onnettomuudet, itsemurhat ja sosiaalinen eriarvoisuus ovat jatkuvasti vain kärjistyneet.

Presidentti Medvedjevin suurin haaste onkin tuoda järjestys arkielämään arkisen hyvinvoinnin ja elämän ennustettavuuden mielessä. Venäläinen hyvinvointivaltio on rakennettava palikka palikalta. Jos arjen hyvinvointi jää luomatta, Venäjä voi kyllä olla edelleen vahva valtio ja voimistuva kansainvälinen toimija. Mutta sellainen malli ei ole ainakaan suomalaisten intressissä. Pahimmassa tapauksessa se merkitsisi sekä perinteisiä että uusia turvallisuusuhkia.

Professori Markku Kivinen on Helsingin yliopiston alaisen Venäjän ja itäisen Euroopan tutkimuskeskuksen eli Aleksanteri-instituutin johtaja.

Kuvat: Martti Lintunen

Eva Biaudet

KOLUMNI

Kirjoittaja on ETYJ:n ihmiskaupan vastainen erityisedustaja.

IHMISKAUPPA uhkaa myös demokratiaa ja TURVALLISUUTTA

[KESKUSTELU ihmiskaupan uhrien oikeasta lukumäärästä muuttuu helposti tekniseksi. Onko oikein puhua 27 miljoonasta orjuudessa elävästä ihmisestä, kuten tutkija **Kevin Bailes** tekee? Vai onko Yhdysvaltojen arvio miljoonista ihmiskaupan uhreista – mukaan lukien maarajojen sisäinen ihmiskauppa – oikeampi tarkastelunäkökulma? Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön IOM:n tietopankki osoittaa, että puolet tunnistetuista uhreista on lapsia; Europol arvioi Euroopassa myytävän ja ostettavan noin 120 000 naista ja lasta. Luvut ovat joka tapauksessa käsittämättömän suuria, ja on vaikeaa nähdä niiden taustalla olevia yksittäisiä ihmisiä.

Kansainvälisessä poliittisessa kanssakäymisessä, esimerkiksi ETYJ-dialogissa täällä Euroopan diplomatian pääkaupungissa Wienissä, jokainen vapauden riisto tai henkilöön liittyvä loukkaus journalistia kohtaan nostetaan viikoittaiseen poliittiseen keskusteluun. Toimittajien vapautta suojellaan erityisesti, rikkovathan heihin kohdistuvat vapaudenrajoitukset myös yleistä sananvapautta.

[TOISTAISEKSI vain kerran, ensimmäisen työvuoteni aikana ETYJ:n ihmiskaupan vastaisena erityisedustajana, on ihmiskaupan uhrit nostettu yksilöinä esille ajankohtaisista kysymyksistä keskusteltaessa. Yleinen mielipide mieltää uhrit helposti toisten ongelmina. Ei liene aivan väärin olettaa, että taustalla on ajatus siitä, että uhrit ovat “vain” toisen maan kansalaisia, vähemmistöjen edustajia, naisia ja lapsia tai huumeiden käyttäjiä. Ihmiskaupan uhrit ovatkin yleensä eri syistä heikossa asemassa ja päätyneet tähän moninaisen syrjinnän seurauksena – ennen kaikkea etnisistä ja sukupuoleen liittyvistä syistä.

Ihmiskauppa kukoistaa siellä, missä valtio ei pysty turvamaan jokaisen ihmisoikeuksia. Uhrit tunnistetaan ja heidän oikeutensa tunnustetaan useammin siellä, missä suvaitsevaisuus ja yhtäläiset oikeudet vallitsevat, eivätkä ihmiset säännönmukaisesti syrjäydy toiseudesta johtuen. Ihmiskauppa on luonteeltaan vallan väärinkäyttöä – toiseen ihmiseen kohdistuvaa väkivaltaa ja vapaudenriistoa toisen heikompaa asemaa hyväksi käyttäen.

> Luvut ovat käsittämättömän suuria, ja on vaikeaa nähdä niiden taustalla olevia yksittäisiä ihmisiä.

Jokaisella maalla on objektiivinen velvoite toimia tehokkaasti ihmiskaupan ehkäisemiseksi, uhrien suojelemiseksi ja rikollisten saattamiseksi oikeuteen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on esimerkiksi Ranskaa vastaan antamassaan tuomiossa todennut nimenomaan, että Ranskan valtio ei ollut riittävän tehokkaasti suojellut lainsäädännössään nuorta naista ihmiskauppaa vastaan. Toistaiseksi uhrit eivät kuitenkaan ole kovin useasti hakeneet tuomioistuimelta valtion vastuuta.

[JOKAINEN meistä voi myös omalta osaltaan päättää olla osallistumatta hyväksikäyttöön, esimerkiksi olla ostamatta seksiä. Jokainen voi vaatia päättäjiä luomaan ihmiskaupalle vihamielistä ympäristöä ja ihmiskaupan vastaista taistelua ja resurssien tehokasta käyttöä tukevia, jo kokeiltuja, käytäntöjä ja mekanismeja.

ETYJ:n kokonaisvaltainen turvallisuuskäsitys sisältää ajatuksen siitä, että ihmisten ja valtioiden turvallisuus on jakamaton kokonaisuus. ETYJ edistää ihmisoikeuksia ja demokratiaa 56 maan alueella Kanadan Vancouverista Venäjän Vladivostokiin. ETYJ:n ihmiskaupan vastainen taistelu osoittaa, että keskustelu Euroopan turvallisuusuhista ei liity pelkästään maihin, jotka sijaitsevat Wienistä itään. Kasvavat järjestäytyneen yhteiskunnan ulkopuolella elävät ihmisryhmät ovat alttiita kaikenlaiselle hyväksikäytölle, muun muassa ihmiskaupalle. Tämä järjestäytyneen rikollisuuden suhteellisen vapaa toiminta täällä ihmisoikeuksien kodissa muodostaa uhan myös demokratioillemme, joiden perusta nojaa jokaisen oikeudelle osallistua yhteiskuntaan samanarvoisena. YD

Tanskalaisten Muhammad-pilakuvien vaikutuksia arabimaiden tiedotusvälineisiin ei ole juurikaan Suomessa esitelty. Suomalainen media on näyttänyt kuvia väkivaltaisista mielenosoituksista, mutta piirrosten vaikutukset ovat olleet paljon laajempia. Arabimaissa on osattu tarttua houkuttelevaan provokaatioon, tietää Jemenissä vieraillut **Susanne Dahlgren**.

Puolusta profeettaasi!

Eurooppalainen keskustelu on polarisoitunut oletetuksi yhteenotoksi sananvapauden ja totalitäärisen uskonnon välillä. Arabimaissa on havaittavissa samanlainen yksinkertaistaminen ja ilmiön asettaminen osaksi "sivilisaatioiden välistä konfliktia". Joko puolustat profeettaasi tai olet lännen kätyri. Kaikki toimittajat eivät ole kuitenkaan nielleet tätä simppeliä mallia; sen sijaan taustalta on löydetty karkean päivänpoliittisia tekijöitä.

Saudi-Arabian naapurissa Jemenissä on Arabian niemimaan vapain lehdistö, vaikka sekin joutuu säännöllisesti hallituksen vaientamisen kohteeksi. Helmikuussa 2006 kolme jemeniläistä sanomalehteä julkaisi tanskalaispiirrokset. ▸

SUSANNE DAHLGREN

Oppositioon lukeutuvan *al-Hurriyah* (Vapaus) -viikkolehden päätoimittaja **Akram Sabra** ja varapäätoimittaja **Yahya Al-Abid** haastettiin oikeuteen syytteenä islamin loukkaaminen ja profeetan halventaminen. Vaikka lehti oli käsitellyt piirroksia kriittiseen ja tuomitsevaan sävyyn, tuomioistuin määräsi lehden suljettavaksi kuukaudeksi ja vastaaville toimittajille kuukauden ehdollisen vankeustuomion ja kiellon harjoittaa ammattiaan. Englanninkielisen *Yemen Observer* -lehden päätoimittaja **Muhammad al-Asaad** taas välttyi kokonaan rangaistuksilta. Tuomioistuin ei myöskään sulkenut lehteä.

Päätoimittaja puolustautui oikeudessa uutisointinsa tuoneen esille myös länsimaiden positiivisen kiinnostuksen profeettaa kohtaan. Lehti kehotti lukijoita hyväksymään *Jyllands-Postenin* anteeksipyynnön ja julkaisi piirrokset henkselit päällä. *Observeria* voi kuvata hallituksen äänenkannattajaksi, vaikka kytkös ei ole suora. Lehden perustaja **Faris Sanabani** on Jemenin yksinvaltaisen presidentin **Ali Abdullah Salehin** lehdistösihteeri.

Vankeutta ja protesteja

Kaikkein raskaimman kohtelun koki opposition *al-Ra'i al-'Aam* (Yleinen mielipide) -lehti. Päätoimittaja **Kamal al-Alufille** määrättiin vuoden vankeustuomio ja 18 kuukauden ammatinharjoituskielto. Lehti määrättiin suljettavaksi vuodeksi. Lehden uutisointi ei ollut kuitenkaan poikennut kahden muun piirrokset julkaisseen lehden linjasta. Tuomio herätti laajan protestien aallon kansalaisjärjestöissä, myös Jemenin journalistiliitossa. Liitto on sittemmin otettu hallituksen tiukempaan otteeseen.

Median vapautta arabimaissa tarkkailevat paikalliset ja kansainväliset järjestöt ovat raportoineet Jemenin lehdistönvapauden jatkuvasta heikkenemisestä. Pidätysten ja leimaavien huhujen levittämisen rinnalla hallitus on myös istuttanut omia miehiään lehtien johtoon suljettuaan ensin alkuperäisen lehden. Sitä mukaa, kun maan sisäpoliittiset kriisit ovat kärjistyneet, ovat lehdistön edustajat joutuneet pidätysten kohteeksi siinä missä kansalaisaktiivit ja oppositiopoliitikotkin.

Hallitus on käynyt vuodesta 2004 maan pohjoisrajaalueella raakaa sotaa väitettyä "Amerikan ja Israelin vastaista islamistijoukkiota" vastaan. Kyse on kuitenkin maan shi'a-vähemmistöön kuuluvien zaidilaisten sisäisestä valtataistelusta. Presidentti, zaidilainen itsekin, luuli ottavansa nopean voiton vastarintaan nousseista ja leimaavansa itse aloittamansa konfliktin todisteeksi islamilaisen ääriliikkeen vaarasta maassaan. Presidentti on Yhdysvaltain liittolainen "terrorisminvastaisessa sodassa" ja saa amerikkalaisten poliittista ja sotilaallista tukea. *Al-Ra'i al-'Aam* -lehti on esittänyt hallitukselle kiusallisia kysymyksiä ja arvostellut hallitusta korruptiosta sekä kyvyttömyydestä hoitaa maan syvenevää taloudellista kriisiä.

Toinen akuutti konflikti jakaa maan kahtia. Nykyinen Jemenin tasavalta muodostettiin 1990, kun Salehin johtama sotilas-teknokraattinen Pohjois-Jemen ja sosialistien johtama Etelä-Jemen yhdistyivät. Hyvin alkanut yhdistyminen kärjistyi sisällissotaan 1994, kun presidentin valtapolitiikka, poliittiset murhat, suosikkijärjestelmä ja korruptio tulivat ilmi. Siitä lähtien etelä on kokenut elävänsä pohjoisen miehityksen alla.

Viime kesänä koko etelä yhdistyi Etelän liikkeeksi, vapaamuotoiseksi demokratialiikkeeksi, joka ottaa paikallisesti omat muotonsa. Yhteistä liikkeelle on demokratian ja tasapuolisen alueiden kohtelun ajaminen sekä korruption ja suosikkijärjestelmän vastustaminen. Hallitus on tukahduttanut joukkomielenosoitukset lähettämällä tankit kaduille.

Yhdysvallat evakuoi väkeään Jemenistä, ja Britannia on kehottanut kansalaisiaan olemaan matkustamatta maahan. Syynä on pari länsimaisiin suunnattua, mutta harhaan osunutta pommi-iskua, joista hallitus syyttää al-Qa'idaa, vaikka jemeniläisten epäilyt kohdistuvat presidenttiin. Viestinsä perillemenon varmistamiseksi presidentti Saleh kutsui FBI:n johtajan **Robert Muellerin** vierailulle huhtikuussa 2008.

Suojelijoita löytyy

Yllä kerrotuista lehdistä vain *Yemen Observerilla* menee tällä hetkellä hyvin. Pilapiirroskohun jälkeen se omaksui hallitukselle myötämielisen linjan ja on saanut merkittäviä mainostuloja hallitusta lähellä olevilta tai presidentin omistamilta liikeyrityksiltä. Lehtiyhtiön uusi tuote, *Yemen Today* muistuttaa *Newsweekiä*.

Jemenin äänekkäimpiin uskonnollisiin hahmoihin kuuluva sheikki **Abd al-Majid al-Zindani** haistoi heti pilapiirroskohun tuoman tilaisuuden. Hän julisti perustaneensa "komitean profeetan suojelemiseksi" ja alkoi kerätä varoja asianajokuluihin piirrokset julkais-

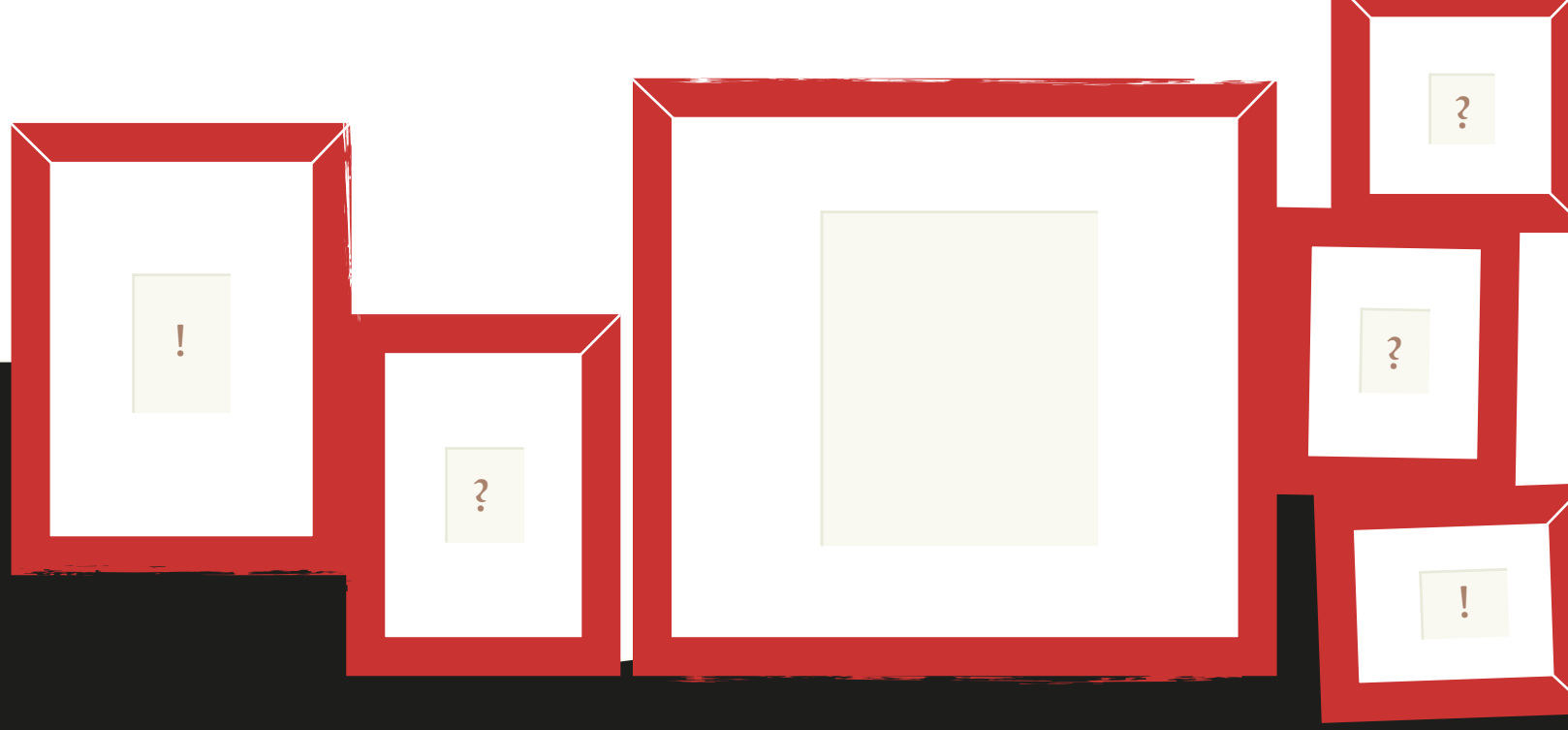

seiden jemeniläisten lehtimiesten saamiseksi oikeuteen. Zindanin onnistui kerätä varat 21:n asianajajan palkkioihin, ja oikeudessa pohdittiin, mihin heitä kaikkia tarvittiin. Zindanin komitea sai laajasti palstatilaa lehdissä, mutta julkisuus oli oman puolueen lehteä *al-Sahwaa* lukuun ottamatta kielteistä.

Valtaosa jemeniläisistä pitää Zindania lähinnä kahjona. Hän on amerikkalaisten etsintäkuuluttama "johtava terrorismin tukija". Jemeniläisten silmissä hänen omapäiset islamintulkintansa ovat herättäneet enemmän huomiota kuin amerikkalaisten epäilyt tämän opinahjon al-Iman -yliopiston osuudesta Irakiin lähetettyjen nuorten miesten koulutuksessa.

Sheikki on aktiivinen myös politiikassa ja tuo säännöllisesti taantumuksellisia mielipiteitään esille sekä parlamentissa että johtavan oppositionpuolueen Islahin (reformi) tilaisuuksissa. Puolue yhdistää pohjoisen heimojen johtohenkilöt, konservatiivisten islamintulkintojen puolestapuhujat ja muut politiikan "islamilaistamista" kannattavat.

Mediaseksikäs imaami

Nuori **al-Habib al-Jifri** on puolestaan mediaseksikäs imaami, jonka sanoma leviää muun muassa englanninkielisten internet-sivujen ja länsilehtien haastattelujen avulla. Al-Habib ottikin heti vastaan Tanskan ulkoministeriön kutsun saapua Kööpenhaminaan keskustelemaan "kulttuurienvälisestä dialogista", vaikka esimerkiksi al-Jazeera -kanavalla ohjelmaansa pitävä, piirroskohua omiin tarkoituksiinsa hyödyntänyt **Yusuf al-Qaradawi** kuvasi Tanskaan menoa nöyrtymiseksi.

Al-Habibin mediakykyjen taustalla on klassinen islaminoppineen koulutus. Al-Jifrien suku on voimatekijöitä sekä uskonnon alalla että politiikassa. Karismaattisen al-Habibin vierailu Tanskaan oli suuri menestys, ja se lisäsi nuoren mediaimaamin kansainvälistä suosiota.

Jemeniläislehtiin ahkerasti kolumneja kirjoittava kirjallisuustieteilijä **Muhammad Hatim al-Qadhi** totesi piirroskohun ensimmäisen aallon laskeuduttua keväällä 2006, että valtion kontrolloima media oli kansanjoukkojen kiihottajien kärjessä. Miten muuten Syyrian kaltaisessa maassa voitiin sallia niin huomattava suurlähetystöjen polttamiseen johtanut mielenosoitus, hän kysyi.

Jemenissä puolestaan hallitus näki tilaisuutensa tulleen päästä eroon itselleen epämieluisista journalisteista ja julkaisuista. Al-Qadhi toteaakin, että tanskalaisboikotin lietsominen ja huuto "profeetan avuksi tulosta" sai kansalaiset kääntämään katseensa pois oman maan taloudellisista ja poliittisista ongelmista.

Sisäpolitiikan väline

Toinen aktiivinen lehtikolumnisti, **Ali al-Muqri** puolestaan tarkasteli kohua uskonnon etiikan ja moraalin näkökulmista ja asetti kysymyksen: osoittivatko muslimit rakkauttaan profeettaa vai ääriliikettä kohtaan? Hän huomautti, ettei arabilehdistössä kiirehditty julkaisemaan Jyllands-Postenin myös arabiaksi julkaisemaa anteeksipyyntöä. Kyseessä oli muiden asioiden ajaminen kuin huoli muslimien loukkaamisesta.

Johtavan englanninkielisen sanomalehden *Yemen Timesin* päätoimittaja **Nadia al-Saqqaf**, yksi harvoista naisista median johdossa, palasi asiaan maaliskuussa 2008 kun pommiturbaani-Muhammadin piirtäjän **Kurt Westergaardin** murhasuunnitelma tuli julkisuuteen ja monet lehdet Euroopassa julkaisivat piirrokset uudelleen. Al-Saqqaf oli pahoillaan, että väärinymmärrykseen perustuva konflikti nousi uudelleen päivänvaloon.

Vaikka monet yrittivät uudelleen herättää henkiin heikosti menestynyttä tanskalaistuotteiden boikottia – tanskalaisia tuotteita ei juuri myydä Jemenissä – hän ilmoitti kieltäytyvänsä boikotista:

– Mielenosoituksissa ei ole mieltä niin kauan kun oman maamme nuoriso on vailla työtä, kun oma tuotantomme on heikkotasoista ja kun meillä loukataan kansalaisvapauksia, hän päättää juttunsa lehden pääkirjoitussivulla.

Vieraillessani Jemenissä maalis-huhtikuussa kerroin kohun eurooppalaisista taustoista: siirtolaisvastaisista mielialoista, oikeistopopulismista ja muslimien niputtamisesta ääriliikkeen kannattajiksi. Jemeniläisillä keskustelukumppaneillani ei ollut vaikeuksia ymmärtää: olihan uskonto heidänkin maassaan valjastettu muiden päämäärien ajamiseen. YD

Susanne Dahlgren on islamilaiseen maailmaan erikoistunut kulttuuriantropologi Helsingin yliopiston Tutkijakollegiumissa.

Kuvitus: Teppo Jäntti

Otsikoiden takaa löytyy toinen IRAN

Blogit ovat olleet teokraattisessa maassa eläville iranilaisille vapaan kansalaisilmaisun väylä. Riippumattomat lehdet palvelivat tällaisena väylänä aiemmin. Nyt Iranin hallitus on sensuroinut myös riippumattomat blogit.

Pidän blogia, jotta voin huutaa, itkeä, nauraa ja tehdä sellaista, mikä on minulta nyky-Iranissa kielletty.

www.lolivashaneh.blogspot.com

Kirjailija, naisaktivisti **Nasrin Alavi** on perehtynyt Iranin blogistaniin ja siihen kohdistuvaan sensuuriin, jota hän esittelee kirjassaan *Me olemme Iran*. Hän ei ole itse koskaan blogannut, mutta halusi kiinnittää huomion toiseen Iraniin, joka ei ole päässyt virallisen median kautta näkyviin.

– Halusin jakaa muun maailman kanssa arkisia ääniä Iranista ja näyttää sen, minkä satunnaiset vierailijatkin tietävät: on olemassa toinen, otsikoidentakainen Iran.

Blogisensuuri koveni Iranissa erityisesti **Mahmud Ahmadinejadin** tultua valituksi presidentiksi vuonna 2005. Viranomaiset ovat ylpeilleet sillä, että yli 10 miljoonaa blogisivua on suodatettu. Tuohon aikaan Alavin kirjan julkistaminen Iranissa ei olisi ollut mahdollista – eikä olisi vieläkään. Alavi asuu nykyisin Lontoossa ja matkustaa ympäri maailmaa kertoen kirjastaan, joka sai vuonna 2006 *The Independent* -lehden Vuoden kirja -palkinnon ja jolle on myönnetty myös Englannin PENin kirjallisuuspalkinto.

– Pyrin antamaan kirjan avulla kuvan Iranin sodanjälkeisestä ”vauvakuume-sukupolvesta”, joka määrittää Iranin tulevaisuuden. Viime vuosisadalla vauvakuumeilijoilla oli valtava vaikutus yhteiskuntaan. He olivat muutoksen tekijöitä ja johdattivat maata kohti läntistä maailmaa. Iranin uusi ja nouseva nuoriso voi osoittaa olevansa yhtä merkittävä voima kuin aiemmat vauvakuume-sukupolvet.

Ainoa vapaa ilmaisukanava

Blogien suosio on perustunut siihen, että ne ovat olleet lähes ainoa vapaan ilmaisun kanava maassa, jossa kuuden viime vuoden aikana on lakkautettu sata painettua julkaisua, mukaan lukien 41 päivälehteä. Blogit ovat tarjonneet ilmaisuväylän kriittisten kirjailijoiden ja toimittajien lisäksi tavallisille kansalaisille. Nuoret iranilaiset ovat voineet ilmaista itseään kulttuurisista ja poliittisista rajoituksista vapaina. Rajoitukset koskevat sananvapauden lisäksi pukeutumista ja sukupuolten välistä kanssakäymistä.

– Monet bloggaavat anonyymisti ja antoivat luvan julkaista bloginsa sisältöä vain, jos kunnioitin heidän toivomustaan ja poistin web-osoitteet. Toisaalta oli kirjoittajia, jotka halusivat oman nimensä tekstinsä viereen, vaikka siitä aiheutuisikin heille harmia.

Islamistisessa valtiossa ei ole helppoa olla toisenlainen. Islamisteilla on valta oikeuslaitoksessa ja valvojien neuvostossa. He myös käyttävät valtaansa lakkauttamalla uudistusmielisiä lehtiä, hylkäämällä vaaliehdokkaita sekä pidättämällä ja surmaamalla liberaaleja ja opiskelija-aktiiveja. Esimerkiksi helmikuussa 2004 konservatiivit estivät yli 2 000 kansalaisen ehdokkuuden parlamenttivaaleissa.

– Kuka tahansa, joka avoimesti kyseenalaistaa status quon, tuomitaan. Lisäksi hallinnon reaktiot ovat olleet skitsofreenisiä: tiedotusministeri **Mohsen Ejei** on leimannut virtuaaliyhteisön jäsenet maanpettureiksi, mutta viranomaiset ovat puolestaan rohkaisseet ”islamilaisia bloginpitäjiä” avaamaan sanaisen arkkunsa.

Maan puolisotilaallisten Basij-keskusten konferensseissa palkitaan ja juhlitaan muutamia harvoja ja valittuja bloggaajia. Pyhässä Qomin kaupungissa annetaan bloggaamisen oppitunteja.

Koelaboratorio

Iran on ollut neljännesvuosisadan ajan poliittisten ja sosiaalisten kokeiden laboratorio. Iranilaisista ei ole saatu tänä aikana leivottua kuitenkaan korkean moraalin airuita. 25 vuoden ajan Iranissa on hallinnut ollut vallassa **Ajatollah Khomeinin** perustama Hizbollah-puolue. Edes tämä ”Jumalan maanpäällinen edustaja” ei ole pystynyt kitkemään iranilaisesta nuorisosta kapinaa, joka nuorisolle kuuluu.

Iranilaisten bloginpitäjien ihailun kohteet eivät löydy hallitsijoiden joukosta, vaan he ovat kansalaisrohkeutta osoittavia sankareita, jotka ovat vastustaneet järjestelmää. Esimerkiksi amerikkalaisten ja brittien yhteisessä vallankaappauksessa kaatunutta tohtori **Muhammad Mossadeqia** juhlitaan vielä yli viisikymmentä vuotta rohkean tapauksen jälkeenkin.

Myöskään siveyspoliisiin 2002 perustettu erikoisyksikkö Yeganeh Vizhe ei ole onnistunut karsimaan iranilaisista pois ”säädyttömyyttä”, johon he haluavat syyllistyä. Iranilaisten maallistuminen on alkanut, eikä sitä voi estää edes valtio. Blogistan edustaa tämän vapauden huipentumaa.

Tyytymättömät äänestäjät

Sensuurista huolimatta blogit ovat osoittautuneet Iranissa vapauttaviksi. Kun Ahmadinejadin lanseeraama kampanja sosiaalisen oikeudenmukaisen ja öljyrahojen oikeudenmukaisen jakamisen puolesta epäonnistui, kansalaiset alkoivat vaatia hallinnolta enemmän ymmärrystä.

– Ahmadinejadista tuli kansan valitsema presidentti kesäkuussa 2005. Olin helpot-

Kun kansalaisilta on viety kaikki heille kuuluvat vapaan viestinnän välineet, sanomalehtiä lakkautetaan yksi kerrallaan ja vankilat ovat pullollaan kirjailijoita ja toimittajia, blogit ovat ainoa ulottuvuus, jossa voidaan varjella ja kantaa sananvapauden vastuuta.

bijan-safsari.com

Kuka vähäjärkinen uskaltaa väittää, etteivät vaalimme ole vapaat? ...Kyllähän meille riittää yhden ehdokkaan valinta! ... Kuulkaahan nyt, nurisijat! Ettekö pidä Aghahin tyttärestä? Voitte myös äänestää hänen poikaansa. Tai vaikka hänen setäänsä, kälyään tai... He ovat kaikki ehdolla. Tästä eivät vaalit enää vapaammiksi käy!

weblog.hamedyou.com

Nasrin Alavi esittelee netissä Kioski-nimisen iranilaisen underground-bändin biisin Love for Speed. Video on kuvattu Teheranissa..

commentisfree.guardian.co.uk/nasrin_alavi/2007/11/iranian_irony.html

tunut, että arvioni hänestä pitivät paikkansa, kun 18 kuukautta myöhemmin joulukuussa 2006 hänen poliittinen ryhmänsä hävisi paikallisneuvostojen ja uskonnollisen johtajan asiantuntijoiden vaalit. Äänestäjät osoittivat tyytymättömyytensä hänen tyhjiin taloudellisiin lupauksiinsa ja aggressiiviseen ulkopolitiikkaansa, Alavi muistelee.

Blogiesimerkki havainnollistaa, että politiikan teko ei ole nykyään pelkästään valtioiden sisäisten ja ulkoisten suhteiden hoitoa, vaan myös mikropolitiikkaa: pienimmänkin entiteetin hallituksi ottamista. Kun blogit on otettu haltuun toisinkirjoittavaa myöten, voiton voi ajatella olevan ainakin hetkeksi täydellinen. Mikropolitiikka korostuu totalitaristisissa maissa, joissa sensuuri halutaan ulottaa niin pitkälle ihmisten arkeen kuin mahdollista.

Islamistisen vallankumouksen pahimmaksi haastajaksi on viime vuosina noussut länsimainen kulttuuri, jonka internet ja satelliittikanavat ovat avanneet iranilaisille. Maassa, jossa alkoholi, tanssi ja popmusiikki on kielletty, blogit ovat mahdollistaneet myös identiteeteillä leikittelyn ja vapaamman identiteettipolitiikan. YD

Rita Dahl on vapaa toimittaja, runoilija ja kirjailija sekä Suomen PENin varapuheenjohtaja. Hän myös käänsi englannista suomeksi Ytimen viime numerossa sivulla 33 julkaistun Shi Taon runon.

Ensimmäinen blogisensuuria harrastava maa

Iranin hallinnosta tuli huhtikuussa 2003 maailman ensimmäinen hallinto, joka ryhtyi suoriin toimiin bloginpitäjiä vastaan. Suosittua blogia *www.rooznegar.com* pitävä toimittaja **Sina Motallebi** vangittiin. Viranomaiset käyttivät myös pelottelua välineenään: Motallebin isä pidätettiin ja **Fersteh Ghazille** esitettiin syyte aviorikoksesta Motallebin kanssa. *Guardianin* Iranin-kirjeenvaihtajana toiminut **Dan De Luce** karkotettiin maasta toukokuussa 2004.

Ajatollah Shahrudi julisti, että kaikkia niitä ”rangaistaan, jotka vehkeilevät hallintoa vastaan, ovat uhka kansalliselle turvallisuudelle, häiritsevät yhteiskuntajärjestystä tai loukkaavat uskonnolle pyhiä asioita tietokonejärjestelmien ja tietoverkkojen avulla.” Valtion propagandalehdissä julkaistiin artikkeleita, joiden mukaan iranilainen virtuaaliyhteisö oli ”CIA:n johtama verkosto”.

Kanadaan muuttanut iranilainen toimittaja **Hussein Derakshan** oli ensimmäisiä persiankielisen blogin perustajia. Hän laati persiankielisen oppaan, jonka avulla kuka tahansa pystyy perustamaan blogin. Iranissa on persiankielisiä blogeja 64 000 kappaletta, mikä on hämmästyttävä määrä verrattuna esimerkiksi Irakin 50 blogiin. YD

Öljyä, kaasua ja inhimillisiä tragedioita

Niger-joen suistoalueen poliittinen historia on ollut täynnä taisteluita ihmisarvoisen, vapaan elämän puolesta. 30-vuotinen sotilasdiktatuuri jätti perinnön, josta nouseva Nigeria haparoi yhä epämuodostuneen demokratian kynsissä. Väkivallan ja pelon ilmapiiri jätti maahan sellaisen poliittisen johdon, jonka mielestä kansalaisten ei kuulu tehdä valintoja äänestämällä, kirjoittaa **Nnimmo Bassey** Ytimelle.

Näiden historiallisten tapahtumien seurauksena on ollut maan ympäristön massiivinen raiskaaminen. Ilmeisintä tämä on ollut Niger-joen suistoalueella. Nigerian ympäristö- ja kansalaisoikeuksien esitaistelijan, **Ken Saro-Wiwan** oikeusmurha vuonna 1995 oli räikein tahra suistoalueen veren tahrimassa maisemassa.

Suistoalueen surullinen tilanne on monen seikan aikaansaama. Ensinnäkin öljyteollisuus on olemukseltaan väkivaltaista. Seismiseen tutkimusteknologiaan kuuluvat räjäytykset, jotka vavisuttavat maankamaraa, puroja ja maan sisintä.

Kun porataan raakaöljyä maasta, saadaan aikaan öljyn ja kaasun ohella myrkyllisiä sivutuotteita, jotka syntyvät porauksessa käytetyistä materiaaleista. Tätä myrkyllistä prosessivettä pumpataan tuhansia tynnyreitä päivittäin Niger-joen suistoon. Myös porausjätteet ja muta saastuttavat ympäristöä viranomaisten juuri puuttumatta asiaan.

Törkeintä välinpitämättömyyttä ympäristöä ja suistoalueen ihmisiä kohtaan on kuitenkin öljynporauksen yhteydessä syntyvän kaasun holtiton poltto. Nykyään kiistellään siitä, polttaako Venäjä vai Nigeria eniten kaasua maailmassa.

Ennenaikaisia kuolemia

Maailmanpankki on arvioinut, että Nigeriassa poltetaan päivittäin 71 miljoonaa kuutiota kaasua, kun Nigerian kansallinen öljy-yhtiö NNPC taas on laskenut, että vuonna 2006 Nigeriassa poltettiin noin 22,5 miljardia kuutiota. Jotkut asiantuntijat ovat arvioineet, että Nigeriassa on poltettu jopa 543 miljardia kuutiota kaasua.

Maailmanpankki arvioi vuonna 2005, että vuosittain Nigeriassa poltetun kaasun arvo olisi 2,5 miljardia dollaria. Tämä ympäristöä saastuttava käytäntö on jatkunut siitä saakka, kun öljyä alettiin porata kaupallisiin tarkoituksiin eli vuodesta 1958 alkaen.

Kaasun poltto aiheuttaa taloudellisten menetysten lisäksi monien nigerialaisten ennenaikaisen kuoleman. Tutkijoiden mukaan palossa syntyy myrkyllisiä aineita, jotka aiheuttavat leukemiaa, astmaa, keuhkoputken tulehduksia, syöpiä ja muita verenkiertoelimistön sairauksia sekä ihosairauksia. Kun kylissä ei juuri terveydenhuollosta ole tietoa, ihmiset olettavat, että äkilliset kuolemat ovat noitien aikaansaannosta. Tässä tapauksessa ”noidat” ovat kylläkin monikansallisia yhtiöitä, jotka janoavat voittoja.

Toistaiseksi yritykset rajoittaa kaasun polttoa ovat jääneet tehottomiksi. Vuonna 1984 annettu asetus kielsi rutiininomaisen kaasun polton ja edellytti jokaiselta polttopisteeltä poikkeuslupaa. Öljy-yhtiöiden oli määrä syöttää kaasu takaisin maaperään, elleivät ne kyenneet ottamaan sitä talteen kaupallista käyttöä varten. Tämän määräyksen rikkomisesta seurasi kuitenkin niin pieni sakko, ettei se lopettanut vahingollista toimintaa. Nykyisen hallituksen määräämä korkein sakko vastaa nykyrahassa 3,5 dollaria. Poltolle ei siis näy loppua.

Öljyvuoto Ogonimaalla Shellin toiminta-alueella. Ogonimaa on Nigerian teollistuneinta ja samalla köyhintä seutua. Shell aloitti öljynporauksensa siellä vuonna 1956.

Älytöntä tuhlausta

Arviolta 70 prosenttia porauksessa syntyvästä kaasusta poltetaan edelleen. Maailmanpankin tukema Länsi-Afrikan kaasuputkihanke, joka kuljettaa maakaasua Nigeriasta teollisuuden käyttöön Beniniin, Togoon ja Ghanaan, ei juurikaan hyödynnä öljynporauksen yhteydessä syntyvää kaasua, joten se ei myöskään vähennä sen polttoa.

Samaan aikaan, kun kaasuliekit loimottavat ja rätisevät taivaalla, köyhissä kylissä eletään ilman sähköä ja muita nykyaikaisia energialähteitä. Poltettu kaasu riittäisi turvaamaan 75 prosenttia subtrooppisen Afrikan energiantarpeesta, Etelä-Afrikka poislukien. Joillakin alueilla on nostettu oikeusjuttuja, jotta kaasun poltto saataisiin loppumaan. Vuonna 2005 Beninin kaupungissa istuva liittovaltion tuomioistuin totesi, että poltto on laitonta ja rikkoo ihmisoikeuksia. Mutta liekit nousevat siitä huolimatta.

Tämän vuoden helmikuun 17. päivänä tuli kuluneeksi 50 vuotta Nigerian öljynporauksen aloittamisesta. Vuonna 2007 Nigeria sai öljystä 55 miljardin dollarin tulot ja ylsi tuloillaan öljyntuottajamaiden järjestön OPECin listalla neljännelle sijalle. Viimeksi kuluneiden neljän vuosikymmenen aikana Nigerian on arvioitu ansainneen öljyllä 400 – 600 miljardia dollaria. Öljyrahat ovat saaneet muun tuottavan toiminnan kalpenemaan. Ja kun valtio on täysin riippuvainen tästä yhdestä luonnonvarasta, mikä tahansa hallitus tanssii öljy-yhtiöiden tahtiin.

Vuoteen 1950 asti maatalous oli kuitenkin Nigerian tärkein elinkeino. Maataloussektori tuotti kansantuotteesta 72 prosenttia. Kaivostoiminta ja raakaöljy muodostivat kansantuotteesta vain 1,1 prosenttia. Vielä vuonna 1960 nämä luvut olivat lähes ennallaan, mutta vuonna 1970 öljytulot muodostivat jo 7,5 prosenttia kansantuotteesta. Vuonna 2006 öljyn osuus oli 61,2 prosenttia. ▶

Öljyn hinnan kohoaminen maailmanmarkkinoilla on lisännyt intoa tuotannon nostamiseen. Tämä on ollut tärkeä syy myös siihen, miksi Nigeriassa on uhrattu ympäristöä rahan ja voittojen alttarille. Tynnyrin hinta ylittää jo 100 dollaria ja poliittisten päättäjien silmät seuraavat tarkasti kultakaivosten menestystä. Samalla ihmisten ja ympäristön tilan kurjistuminen jää näkemättä.

Ehtyvä varanto

Jotkut asiantuntijat arvioivat, että Nigeria on jo käyttänyt yli puolet öljyvaroistaan. Maassa on kuitenkin jo päätetty lisätä öljyntuotantoa nykyisestä 2,2 miljoonasta tynnyristä päivässä 5,2 miljoonaan tynnyriin vuoteen 2030 mennessä. Tarkoituksena on vastata kasvavaan öljynkysyntään USA:ssa samalla, kun raakaöljyn saanti Lähi-idästä vaikeutuu. Hiljattain julkaistujen tilastojen mukaan Nigeria oli vuonna 2007 Kanadan ja Meksikon jälkeen kolmanneksi merkittävin öljynviejä USA:an. Kuten OPECin aiempi puheenjohtaja on sanonut, kukaan ei voi varmuudella sanoa, kuinka pitkään öljyä riittää. Loputtomasti ei kuitenkaan voida tuottaa nykyisiä määriä, koska on kyse ehtyvästä luonnonvarasta.

Suurin osa Nigerian öljylähteistä sijaitsee noin 250 pienellä kentällä, joissa on kussakin alle 50 miljoonaa tynnyriä öljyä. 200 muun kentän öljyvaroista ei ole tarkkaa tietoa. Nigerian öljyvarojen määräksi on arvioitu 36 miljardia tynnyriä ja maakaasun määräksi 2,8–4,8 miljardia kuutiota. Arvio ovat kyseenalaisia, koska yhtiöiden on aiemmin todettu liioitelleen reservin määrää osakkeenomistajien luottamuksen lujittamiseksi.

Öljyvuodot ja kaasupalot ovat tehneet Nigerin suistoalueesta saastuneen kuoleman kentän. Öljystä saatavat tuotot menevät monikansallisille öljy-yhtiöille ja valtiolle.

Kapinahenki nousee

Öljyteollisuus on maailman saastuttavinta teollisuutta. Vuosina 2006–2007 Nigeriassa raportoitiin 764 öljyvahinkoa. Kansallisen öljy-yhtiön mukaan vuotoja tapahtuu keskimäärin 300 vuodessa. Maailmanpankin arvion mukaan niitä saattaa olla jopa kymmenen kertaa väitettyä enemmän. Paikalliset asukkaat arvioivat määräksi 1 000 vahinkoa vuodessa.

Suurimmat seuraukset näkyvät ympäristön pilaantumisena ja taloudellisten prioriteettien hämärtymisenä. Öljyvuodot, puhdistuksen puute, korvaavien toimien laiminlyönti ja kaasun poltto ovat tuhonneet Nigerin suiston ympäristön.

Ympäristön pilaantuminen on vienyt paikallisilta asukkailta mahdollisuuden harjoittaa elinkeinojaan ja heikentänyt heidän terveyttään. Kasvihuonekaasut edesauttavat myös globaalia ilmastonmuutosta ja vaarantavat entisestään herkkien yhteisöjen elinoloja. Kalastajilta ja maanviljelijöiltä on mennyt elinkeino, juomakelpoisesta vedestä on tullut paikallisyhteisöissä luksusta.

Öljyn ja kaasun hyödyntäminen keinoja kaihtamatta, seurauksista piittaamatta on johtanut uskon puutteeseen sekä valtiossa että yhtiöissä. Yritysten sosiaalista vastuuta pidetään lähinnä viherpesuna, ja tilanne on vienyt siihen, että öljykentistä on tullut kuoleman kenttiä. Kun usko instituutioihin menee, kapinaliikkeet saavat alueella jalansijaa.

Nigerian öljyn tarina on paradoksaalinen: valtion kassaan virtaa rahaa, mutta ihmisten elinympäristö kärsii valtavia tappioita. YD

Nnimmo Bassey on nigerialaisen ympäristöjärjestön Environmental Rights Actionin (ERA) toiminnanjohtaja. ERA on kansainvälisen Maan ystävien jäsenjärjestö.

Kuvat: Israel Aloja

Korruptiosta köyhyyteen

Luonnonvarojen myynnillä tienatuilla miljardeilla tulee Maailmanpankin uuden ns. EITI++ -strategian mukaan parantaa ihmisten elinoloja ja vähentää köyhyyttä. Korruptiota vastustava Transparency International uskoo, että tämä uusi ohjelma voi olla erityisesti Afrikassa sopiva väline korruption kitkemisessä.

Luonnonvaroja hyödyntävän teollisuuden edellytetään ohjelman myötä julkistavan hallitusten kanssa tekemänsä kauppasopimukset ja noudattavan muutoinkin hyvää hallintoa. Kehitysmaiden hallitukset voivat hakea ohjelman toteuttamiseksi taloudellista ja teknistä tukea Maailmanpankilta.

Menneinä aikoina Nigeriassa ei ole ihan onnistuttu siirtämään öljy- ja kaasumiljardeja köyhien käyttöön. Maan aiempien johtajien on arvioitu varastaneen tai käyttäneen väärin noin 290 miljardin euron arvosta kansallisia varoja. Summa vastaa länsimaiden 40 vuoden aikana antamaa kehitysapua Afrikkaan.

Samaan aikaan 2/3 kansasta on elänyt köyhyydessä, 1/3 lukutaidottomana ja 40 prosenttia ilman juomakelpoista vettä.

Yksistään edesmennyt sotilasdiktaattori Sani Abacha onnistui varastamaan viisivuotisen kautensa aikana 1–4 miljardia euroa. Näitä rahoja, joista osa siirtyi päivittäisinä siirtoina eurooppalaisille pankkitileille, etsitään veroparatiiseista vieläkin.

Oili Alm

vihreä lanka

Ottaa aivoon. <

> Yllättäviä yhteyksiä ja uusia näkökulmia tämän maailman asioihin joka perjantai.

> Asiaa esimerkiksi ihmisoikeuksista, globalisaatiosta, yritysten yhteiskuntavastuusta ja ympäristöstä.

> Tutustu 3 kk kympillä!

12 numeroa **10 €**

> Vuosikertatilaajalle kirja tai leffalippu!

✂ Kätevimmin hoidat tilauksesi netissä.

> www.vihrealanka.fi

Tilaan Vihreän Langan!

< > Tutustumistarjous: 12 numeroa / 10 €
< > Kestotilaustarjous: 1. vuosikerta 40 €
< > Opiskelija, eläkeläinen, työtön, vsk. 35 €
< > Tilaan ilmaisen näytenumeron
< > Tilaan Vihreän Langan ilmaisen uutiskirjeen

Vuositilaajan lahjaksi* valitsen:

< > Oras Tynkkysen / Rosa Meriläisen pamfletin
< > Finnkinon leffalipun
< > Like-pokkarin**:

Omat tietoni:

> NIMI
> OSOITE
> POSTITOIMIPAIKKA
> PUHELIN/SÄHKÖPOSTI
> ALLEKIRJOITUS

<<<<<<<<<<<<<<<<<
Vihreä Lanka Oy
Tunnus 50003550
00003 Vastauslähetys

POSTIMAKSU MAKSETTU

Europuol
Euroopan
pa
ansaitsevat medi

Harvalla kansanedustuslaitoksella on niin huono imago kuin Euroopan parlamentilla. Parlamentti mielletään helposti tuhlailevaksi ja elitistiseksi instituutioksi, joka verorahojen haaskaamisen ohella tekee ”vääriä” tai ”vastuuttomia” päätöksiä, arvioi **Tapio Raunio**.

Väitteet tuhlailusta pitävät toki osittain paikkansa: älytön reissaaminen Brysselin ja Strasbourgin väliä ärsyttää jopa valtaosaa europarlamentaarikoista. Eikä se ole omiaan lisäämään kansalaisten luottamusta unionin ainoaan vaaleilla valittuun toimielimeen. Väitteet vääristä tai vastuuttomista päätöksistä puolestaan ilmentävät sitä yksinkertaista tosiasiaa, että Euroopan parlamentilla (EP) on jo nyt todellista lainsäädännöllistä valtaa. EP on vastuullinen tai vastuuton riippuen siitä, miten itse kukin sen kantoihin asennoituu.

EU:n kahdesta lakiasäätävästä kamarista ministerineuvostolla on toki myös jatkossa selkeästi enemmän valtaa kuin parlamentilla. Neuvosto ja parlamentti ovat tasavahvoja ainoastaan yhteispäätösmenettelyn alaisuuteen kuuluvissa asioissa. Laskutavasta riippuen sen alaisuuteen lukeutuu noin 30–50 prosenttia EU:n lainsäädännöstä, ja Lissabonin sopimuksen myötä yli puolet unionin laeista tultaneen hyväksymään yhteispäätösmenettelyllä.

Parlamentti lisää avoimuutta

Yhteispäätösmenettelyssä on kaksi käsittelyä, joiden jälkeen kutsutaan tarvittaessa koolle kamarienvälinen sovittelukomitea. Esityksen läpimeno edellyttää sekä parlamentin että neuvoston hyväksyntää. Lissabonin sopimuksen myötä myös EU:n koko vuotuisen budjetin hyväksyminen edellyttää sekä neuvoston että EP:n puoltavaa kantaa.

Parlamentin lainsäädännöllisen vallan kasvu on myönteistä demokratian ja ennen kaikkea läpinäkyvyyden kannalta. EP:n toiminta on huomattavasti avoimempaa kuin Suomen eduskunnan, ja esimerkiksi parlamentin valiokuntien kokoukset ovat julkisia. Parlamentin kannanotot perustuvat ensisijaisesti valiokuntien mietintöihin, joiden valmistelusta vastaavat yksittäiset euroedustajat.

Mietintöjen laadinta onkin ryhmissä vaikuttamisen ohella EP:n jäsenten keskeinen vaikutuskanava. Mietintöjen laatijat ovat myös yhä aktiivisemman lobbauksen kohteena – näin ennen kaikkea sisämarkkinalainsäädännössä, jossa yritysmaailman ja kansalaisjärjestöjen edut ovat usein näkyvästi vastakkain.

Europuolueet paitsiossa

Euroopan tasolla toimivat – nykyään EU:n budjetista rahoitettavat – europuolueet ja niiden EP-ryhmät ovat jääneet mediassa lähes täysin paitsioon. Europuolueiden organisaatiorakenne vastaa pitkälti kansallisten puolueiden organisaatioita: europuolueilla on puoluekokouksen valitsema johtaja ja sihteeristö, puoluehallitus tai vastaava elin, sekä ryhmä Euroopan parlamentissa.

Europuolueiden hallitseva piirre on kuitenkin jäsenpuolueiden itsenäinen asema ja liikkumavapaus. Europuolueiden kansalliset jäsenpuolueet ovat vanhoja järjestöjä, joiden identiteetti ja poliittinen profiili ovat muovautuneet vuosikymmenten saatossa. Ei myöskään pidä väheksyä käytännön esteiden, kuten kielimuurin ja maantieteellisen etäisyyden, merkitystä.

Ennen kaikkea kansalaisten ja europuolueiden suhde on toistaiseksi lähes olematon. Europuolueilla ei ole ”omaa” äänestäjäkuntaa eikä varsinaisia yksilöjäseniä. Vaikka suomalaiset puolueaktiivit kuuluvat kansallisen puolueensa välityksellä europuolueeseen, on erittäin todennäköistä, ettei enemmistö heistä tunne oman europuolueensa ideologiaa tai toimintaperiaatteita.

> Äänestysaktiivisuus on laskenut parlamentin vallan kasvusta huolimatta – päinvastoin kuin aikanaan ennustettiin.

Vasemmisto ja oikeisto nokikkain

Parlamentin toiminta rakentuu näiden europuolueiden puolueryhmien varaan. Jako vasemmistoon ja oikeistoon on lisännyt merkitystään parlamentissa. Kaksi suurinta ryhmää, eli keskustaoikeistolainen Euroopan kansanpuolue (EPP) ja Euroopan sosialidemokraattisen puolue (ESP), ovat toki harjoittaneet yhteistyötä läpi parlamentin historian.

Kahden suuren ryhmän kompromissit myötävaikuttavat parlamentin muutosesitysten läpimenoon komissiossa ja

ueet & rlamentti

an huomion

neuvostossa, sillä onhan valtaosa komissaareista ja jäsenvaltioiden ministereistä joko sosiaalidemokraatteja tai konservatiiveja/kristillisdemokraatteja.

1990-luvun lopulta alkaen nämä kaksi suurta ryhmää ovat kuitenkin äänestäneet yhä useammin toisiaan vastaan. Tämä kehitys selittyy ennen kaikkea EP:n lainsäädäntövallan ulottumisella aina vain tärkeämpiin asioihin kuten sisämarkkinakysymyksiin sekä ympäristöpolitiikkaan. Itse asiassa EPP ja ESP ovat yhteispäätösmenettelyn alaisuuteen luuluvissa asioissa selkeästi vahvempia toimijoita kuin neuvostossa edustettuina olevat jäsenmaat – Saksa ja muut isot jäsenmaat mukaan lukien.

Puolueryhmät ovat yleisemminkin vankistaneet rooliaan parlamentissa ja erityisesti sen valiokunnissa. Samalla ne ovat tulleet yhtenäisemmiksi ja selittävänä tekijänä on jälleen valta: kansallisten puolueiden ja yksittäisten europarlamentaarikkojen on äänestettävä ryhmänsä mukana kyetäkseen edistämään tavoitteitaan.

Kansalliset puolueet ovat toki alkaneet kiinnittää tarkempaa huomiota euroedustajiensa toimintaan, mutta niidenkin etujen mukaista on pidättäytyä EP-ryhmien arkea vaikeuttavasta ohjeistamisesta. Toki on muistettava, että mikäli kansallisen puolueen ja EP-ryhmän edut menevät ristiin, äänestää edustaja todennäköisemmin ehdokasvalinnasta vastaavan kansallisen puolueensa mukana.

Mihin kansa katosi?

Parlamentin suurin ongelma ja tulevaisuuden haaste on kansalaisten aktivoiminen EU:n päätöksentekoon. Haaste on vaativa, sillä parlamentilla eikä koko unionilla ole juuri toimivaltaa kansalaisten kannalta keskeisissä kysymyksissä kuten verotus, koulutuspolitiikka, terveydenhuolto tai työllisyyspolitiikka. Unionilla ei myöskään ole merkittävästi tulonsiirtoihin perustuvaa taloudellista valtaa, ei ainakaan budjetin koolla mitattuna.

Lisäksi EU:n poliittisesta järjestelmästä puuttuu jäsenvaltioille tyypillinen hallitus, joka on riippuvainen parlamentin enemmistön tuesta. Perinteiset hallitustehtävät jakaantuvat unionissa neuvoston, Eurooppa-neuvoston ja komission kesken. Näistä vain komissio on vastuussa parlamentille. Integraatio ja EP:n valta eivät konkretisoidu kansalaisten arjessa tavalla, joka motivoisi heitä äänestämään eurovaaleissa.

Eurovaalien äänestysprosentti onkin laskenut ensimmäisistä vaaleista alkaen. Vuonna 1979 vaaliuurnilla kävi 63 prosenttia kansasta, mutta vuoden 2004 vaaleissa enää 46 prosenttia jaksoi innostua eurovaaleista. Äänestysaktiivisuus on siis laskenut parlamentin vallan kasvusta huolimatta – päinvastoin kuin aikanaan ennustettiin.

Kesäkuun 2004 vaaleissa alhaisin lukema kirjattiin Slovakiassa, jossa vain 17 prosenttia käytti äänioikeuttaan. Suomessa vuoden 2004 vaaleissa äänesti 41 prosenttia äänioikeutetuista. Lukemat ovat alhaisia, mutta samalla siis loogista seurausta parlamentin roolista ja laajemmin unionin ja sen jäsenmaiden välisestä vallanjaosta. YD

Tapio Raunio on valtio-opin professori Tampereen yliopistossa.

Piirros: Petri Hannini
Väritys: Teppo Jäntti

UP

POLITIIKASTA, TALOUDESTA JA KANSAINVÄLISISTÄ ILMIÖISTÄ

Seuraavassa Ulkopolitiikka-lehden numerossa väittämiä väestönmuutoksesta, politiikan julkisuuden murroksesta ja Venäjästä. Profiilissa Sari Baldauf.

UP 2/08 ilmestyy 5. kesäkuuta. Tilaa omasi kotiluukkuun tai hae lähimmästä Lehtipisteestä!

Ulkopolitiikka on alansa johtava erikoislehti, joka laittaa maailmankirjat järjestykseen neljä kertaa vuodessa.

Vain 25 eurolla saat 300 sivua tuhtia asiaa kotiin kannettuna.

Tee tilaus tai pyydä ilmainen näytelehti: asiakaspalvelu@ulkopolitiikka.fi

Irtaudu arjesta, lähde mukaan kiehtovalle NATO-MATKALLE!

Palveluksessasi Pohjois-Atlantin Helmi – ruudinraikas matkatoimisto. Turvallista reissaamista, onnea matkaan!

Yhtä perhettä

Pohjoisatlanttinen matkatoimistomme on toiminut jo vuodesta 1949. Toimistoja meillä on 26 pääkaupungissa ja 20 kumppanimaassa. Nykyään operoimme pääosin kaukomatkailun parissa. Turvaamme ihmiskunnan kulttuuriperinnön: historialliset paikat ja mahtavat luonnonvarat tulevat tutuiksi – kuin omiksi!

Olemme yhtä perhettä, ja henkilökuntamme tarjoaa sinulle turvallisuuden tunteen! Jäsenyys takaa kanta-asiakkuuden eksklusiivisessa klubissamme, parhaiden ja menestyneimpien joukossa.

INESE AVOTINA

Jäsenyys on sijoitus tulevaisuuteesi. Sen hinta ja riskit kannattavat, sillä toimistomme takaa sinulle loisteliaan matkan. Liittyessäsi joukkoomme teet patrioottisen teon: ulkoministeriön tuoreen matkasuosituksen mukaan täysjäsenyytemme tukee aseteollisuutta.

Matkatoimistomme missiokielet ovat englanti ja ranska. Paikallistuntemusta ei tarvita. Vain matkanjohtajat puhuvat paikallisten kanssa. Alkuperäisväestöön suhtaudumme suojelevasti – vihanpitäjät neutralisoidaan.

Aiemmin matkaseura oli kovin miehistä, mutta nykyään ihanat naiset pehmentävät ilmapiiriä joukoissamme.

Turvallisuus ja terveys

Hoidamme turvallisuutta kokonaisvaltaisesti. Tulemme avuksi, mikäli kaikki ketjumme toimistot näyttävät vihreää valoa. Tosipaikan tullen otamme käyttöön ydinaseen.

Matkanjärjestäjä rokotuttaa kaikki kaukomaille lähtijät. Kroonisia sivuoireita on esiintynyt lähinnä Amerikasta ja Britanniasta järjestettyihin matkoihin osallistuneille. Nämä reissut eivät olleet kansainvälisen yhteisön standardin mukaisia, vaan pikemminkin extreme-matkoja.

Esimerkiksi vuonna 2004 avatun Viron toimiston matkoilla on toistaiseksi kuollut neljä ja haavoittunut 40 ihmistä. Kuolemista kaksi tapahtui standardoiduilla matkoilla ja toiset kaksi Amerikan toimiston extreme-matkalla Irakissa.

Jännitystä on siis pelissä, mutta pidämme asiakkaistamme hyvää huolta kotona ja tien päällä!

J. MARK BERTRAND

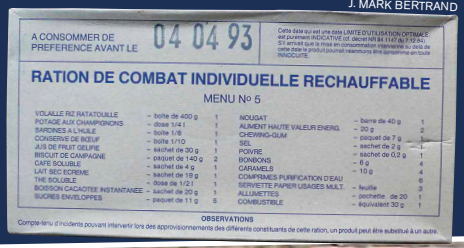

ROBERTO PETAGNA – AVIOPRESS.COM

MATKAKOHTEET

RUSSELL LEE KLIKA

IRAK – *aina yhtä jännittävä!*

Natolla ei ole suoraa roolia kansainvälisissä vakautusjoukoissa. Meidän kauttamme pääset kuitenkin seuraamaan tätä kiinnostavaa prosessia.

Tarjoamme myös vapaa-ajan ohjelmaa. Nato ei taistele, mutta voit viettää rentouttavia liikuntatuokioita – uutuuslajina body combat! Kokeile myös unilateralistisia uimaretkiä!

Irakissa erityisohjelmanumerona on demokratian vienti. Leikkaamme terrorismin kuin ruohonkorret tyynessä kesäillassa. Juuret jäävät, mutta työ ei lopu kesken!

BOSNIA – *uusi ja uljas!*

Onnistuneen operaation jälkeen Nato luovutti toiminnan EU:lle. Tule viettämään laatuaikaa Bosniaan, Naton päämajaan! Ohjelmassa vastaterrorismi joukkojensuojelussa, kansainvälisen rikostuomioistuimen tukeminen ja tiedonvaihto EU:n kanssa. Pian Bosniakin on Natossa – joukkomme kasvaa!

STEPHEN LYTH

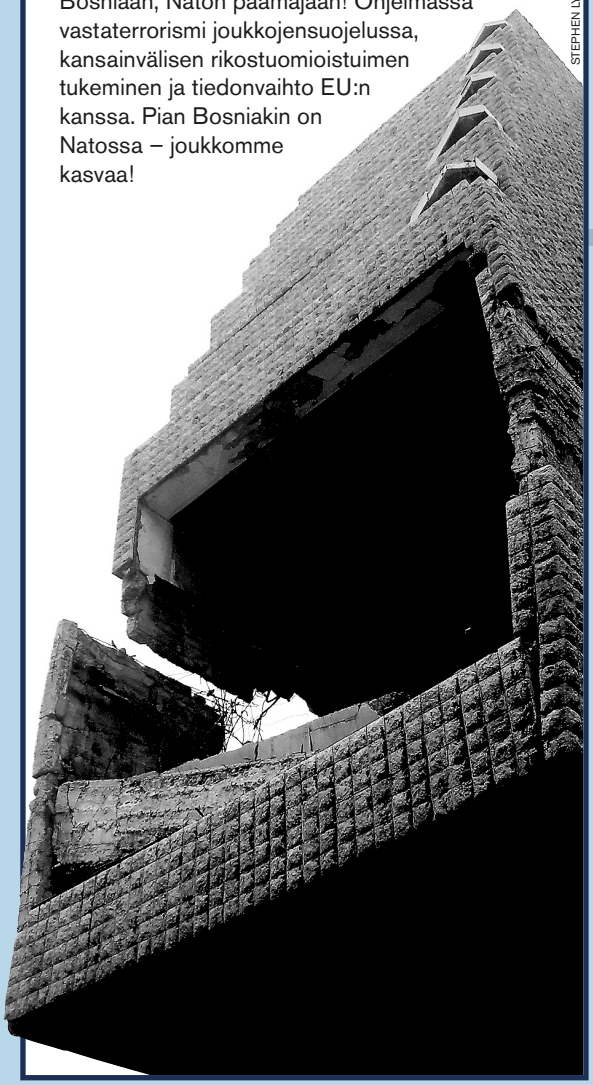

CHRISTOPHER ROBBINS

KOSOVO – *Ahtisaaren jalanjäljillä!*

Täällä koet maan ja maakunnan samassa paketissa! Matkanjärjestäjämme varmistavat vakaan tilanteen ja turvallisen ympäristön.

Tutustu paikallisiin osallistumalla pakolaisten paluumuuton helpottamiseen tai vietä aikaa monikansallisten Natojoukkojen kanssa. Kansainvälisen operaation jälkeen paikallinen talous järkkyi: varo varkaita.

Noin 14 000 paikkaa, Suomesta kaksi ryhmää. Jännitystä!

VAARANTUNNETTA!

Yhdysvaltojen sijoittamia ydinaseita voit väistellä seuraavissa paikoissa: Lakenhealth (Iso-Britannia), Kleine Brogel (Belgia), Volkel (Hollanti), Büchel ja Ramstein (Saksa), Aviano ja Ghedi Torre (Italia) sekä Incirlik (Turkki).

MAKEDONIA – ota rennosti!

Operaatio *Amber Foxia* seurannut *Allied Harmony* päättyi maaliskuussa 2007 ja toiminta siirrettiin EU:lle. Jännityksen sijaan täällä on mahdollista rentoutua. Aktiviteetteina tarjoamme turvallisuussektorin uudistamista ja standardointia.

RUSSELL LEE KLIKA

AFGANISTAN – suomalaisten suosikkikohde!

Rajattu määrä paikkoja – varaa omasi heti! Suomesta matkaanlähtijöille noin 100 paikkaa.

Matkaohjelmassa on vakauttamista, jälleenrakennusta ja humanitaarista toimintaa.

BABASTEVE

Toimistomme Euroopassa

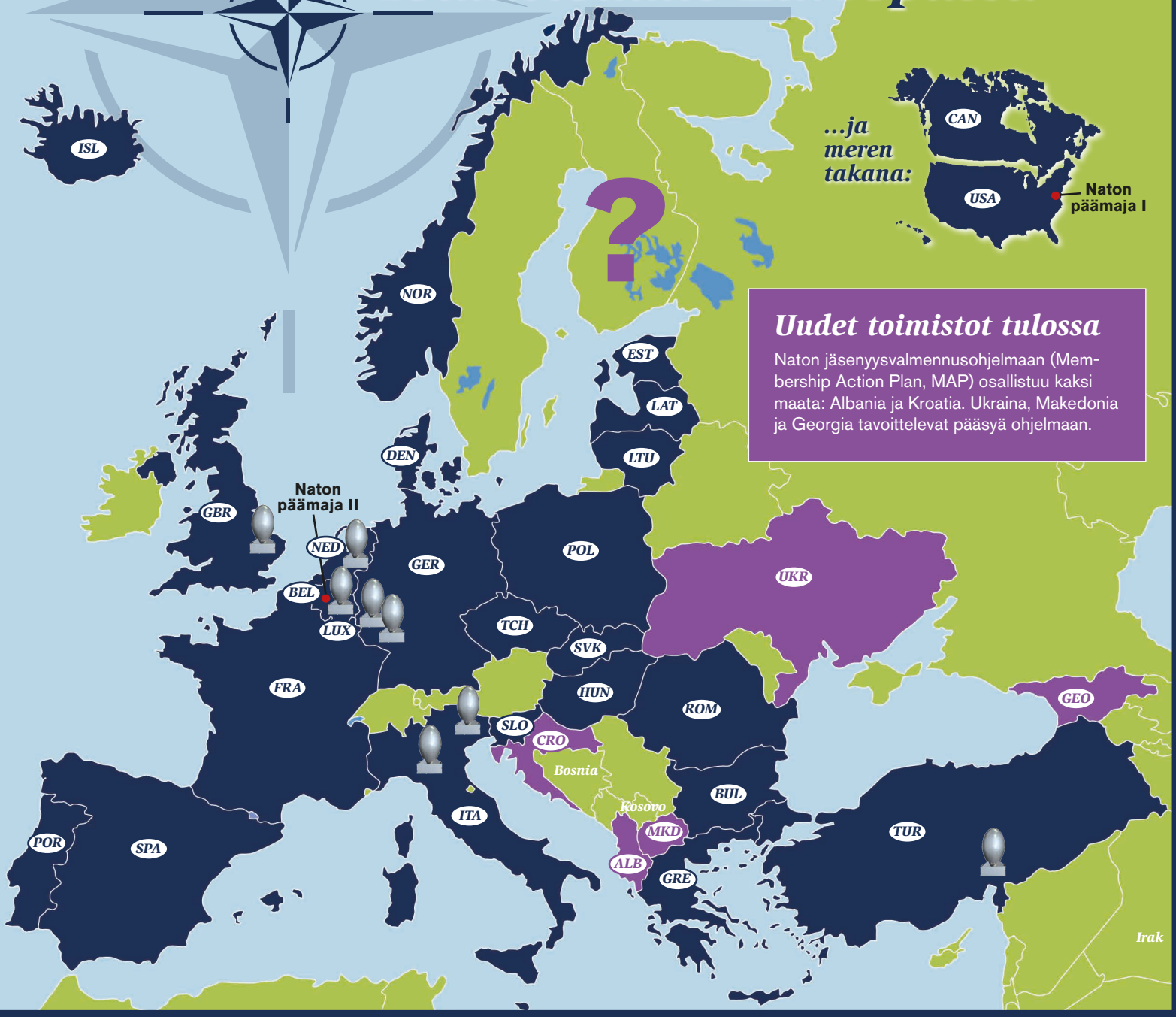

Uudet toimistot tulossa

Naton jäsenyysvalmennusohjelmaan (Membership Action Plan, MAP) osallistuu kaksi maata: Albania ja Kroatia. Ukraina, Makedonia ja Georgia tavoittelevat pääsyä ohjelmaan.

VAUGHAN LEIBERUM

Opastetut retket

Riippuen matkatoimistosta ja sen sitoutumisasteesta pääkonttorimme strategiaan, voit osallistua erikoisretkille. Osa on lueteltu painetussa ohjelmassamme, osa retkistä on epävirallisia ja ne vaativat omatoimisuutta.

- Extreme-yöretkillä metsästetään elävää saalista ja neutralisoidaan paikallisia
- Paikallisretkillä tutustutaan nuorisoon bordelleissa – omalla vastuulla
- Ydinpommin lentämiskursseilla koetaan ihmiskunta omissa käsissä
- Räjähteiden tunnistamis- ja purkamiskursseilla tarjolla tosi räiskettä

On mahdollista, tosin täysin kiellettyä, harrastaa patikoinnin ja valvomisen ohessa omaa, henkilökohtaista liiketoimintaa. Hyvänä esimerkkinä ovat suomalaisten rikastuttavat kokemukset Afganistanista.

Hinta ja matkaehdot

VIDIOT

B-luokassa matkoillemme voi osallistua ilman täysjäsenyyttä kumppanuussopimusten kautta. VIP-täysjäsen pääsee vaikuttamaan seuraavien kohteiden valintaan ja matkaohjelmien suunnitteluun.

Edullinen täysjäsenyys oikeuttaa myös pääsponsorimme Amerikan toimiston järjestämille ekstramatkoille. Ennakkoluulottomuudessaan ja rajoja sekä tyylejä rikkovalla toimintatavallaan nämä matkat luovat täysin uutta normistoa matkailualalle.

- Tavoiteltu matkustusbudjetti vähintään 2 prosenttia BKT:sta (Suomen nykyinen 1,3 prosentin satsaus on osoitus heikohkosta sitoutumisesta kansainväliseen matkailutoimintaamme)
- Matkatoimistoketjumme jäsenmaksu Suomelle 21 miljoonaa euroa, henkilöstökulut noin 18 miljoonaa euroa
- Tarvitaan matkalle soveltuva huippukalusto ja matkan osallistumiskulut
- Toimiston perustamiseksi ja ketjuun täysjäseneksi liittymiseksi suomalaisten määrää lisätään nykyisestä 600–700 vakituisesta matkustajasta 1 200 matkustajaan
- Äkkilähdöt: 5–30 vuorokauden varoitusajalla 20 000 paikkaa, tarvittaessa kutsumme mukaan jopa 6 000 suomalaista
- Matkanjärjestäjä tarjoaa tarvittaessa sinkkiarkut paluulennolle

(arviot: ulkoministeriön epävirallinen matkaraportti)

ROBERTO PETAGNA – AVIOPRESS.COM

JAN SCHOUTEN

YDIN

Tämän matkaesitteen toimitti Ydin-lehti.

Globaalisti kriittinen rauhanpoliittinen aikakauslehti.
Radikaali jo vuodesta 1966.

Tilaa YDIN ja tsekkaa uudet nettisivut: *www.ydinlehti.fi*
Kestotilaus 28 €, vuositilaus 35 €
Opiskelijatarjous: 20 € / ensimmäinen vuosi, jatkuu kestotilauksena

Mikko Sauli

KOLUMNI

Kirjoittaja on Suomen Attacin puheenjohtaja, joka työskentelee sosialidemokraattisen opiskelijajärjestö SONK:n pääsihteerinä.

Virkamiesten visiot ja VALTA

[**GLOBALISAATIO** on poliittinen prosessi, jossa eri tahot omalla toiminnallaan luovat globaalin todellisuuden. Globalisaatio ei ole ihmisten toiminnasta riippumaton ilmiö, vaikka pääministeri **Matti Vanhanen** tuntuu luulevan päinvastaista.

Muutama vuosi sitten Vanhanen antoi Valtioneuvoston kanslian talousneuvoston sihteeristölle tehtäväksi hahmotella Suomelle selviytymisstrategian globalisaation oloissa. Tehtävänanto perustui virheelliseen päätelmään globalisaatiosta ilmiönä.

Vanhasen toimeksianto poiki raportin, joka sai konsulttijargonilta kalkahtavan nimen ”Osaava, avautuva ja uudistuva Suomi maailmantaloudessa” sekä myöhemmin kaksi jatkoosaa, joissa analysoitiin Euroopan tilannetta ja päiviteltiin, ettei ykkösosan laajaa yhteiskunnallista rakennemuutosta ollut kahdessa vuodessa saatu kokonaisuudessaan ajettua läpi.

Sinänsä kuiva ja siksikin kohtalaisen vähällä huomiolla sivuutettu pamfletti on osoittautunut kenties vaarallisimmaksi hyvinvointi- ja sivistysvaltion romutusohjelmaksi maamme historiassa. Vasemmistolla on ollut hankaluuksia paikantaa haastetta tähän kansalliseen selviytymissaagaan.

[**RAPORTIN** voisi hyväksyä Elinkeinoelämän valtuuskunnan raporttisarjassa. Se on kuitenkin ”puolueettoman virkamiestyön” tulosta. Kyseessä on todellista valtaa käyttävän virkamieseliitin visio siitä, miltä maamme tulevaisuus näyttää. Reaktiot raporttiin olivat paheksuvia, mutta kukaan ei lähtenyt kehittämään vaihtoehtoista skenaariota.

Kun tarkastellaan yhteiskunnassa käynnissä olevia keskeisiä Uudistuskeskusteluja, on helppo huomata, että Suomi maailmantaloudessa -selvitys asettaa tämän hetken poliittisen agendan.

Innovaatioyliopisto on malliesimerkki aiheesta, joka oli luettavissa raportista heti tuoreeltaan. Vastarintaan olisi kannattanut ryhtyä jo vuonna 2004. Sen kohteena olisi pitänyt olla raportin tarjoama uusliberaali malli kokonaisuudessaan, eivät sen yksittäiset osaset.

Jos tulevaisuuden visiointi aiotaan Suomessa vastaisuudessakin hoitaa virkamiestyönä, olisi paikallaan luoda virkamiehille poliittinen vastuu hengentuotoksistaan. Valtionhallinnon johtavat virkamiehet tulisi valita vaaleilla esimerkiksi kuuden vuoden toimikaudelle. Näin kansalaisilla olisi edes jonkinlainen sanavalta siihen, millaisessa yhteiskunnassa he elämänsä elävät.

[**MILLAISTA** Suomen globalisaatiopolitiikan sitten pitäisi olla? Ensinnäkin Suomi on mukana innovatiivisia kehitysrahoituslähteitä ajavassa maaryhmittymässä. Maaryhmittymä keskustelee muun muassa valuutanvaihtoveron toteuttamisesta ja veroparatiisien toimintaan puuttumisesta. Näitä Suomen tulisi aktiivisesti ajaa ensimmäisinä toimina markkinoiden suitsemiseksi. Samoin **Erkki Tuomiojan** ehdottamaa uutta kansainvälistä investointisopimusta pitäisi selvittää.

Rakennemuutoksesta, joka yhteiskunnassamme on käynnissä, pitää käydä laaja kansalaiskeskustelu. Nykyisellään poliittinen järjestelmä ja kansalaismielipide ovat reunahuomautuksia suhteessa kansalliseen selviytymistarinaan, jonka varjolla rakennemuutosta ajetaan läpi. Kotimaisessa politiikassa olisi paljon poliittista liikkumavaraa, mutta sitä ei haluta tai uskalleta käyttää.

Suuri kysymys hahmottuu kansavaltaisuuden ja välttämättömyyden politiikan välille. Päätoimittaja **Tapani Ruokanen** ehti *Suomen Kuvalehdessä* jo todeta, että hänestä päätöksenteon oikeuttaminen kansalaismielipiteellä on aikansa elänyttä, koska kansalaisten arvot ovat liiaksi etääntyneet päätöksenteosta. Kovaa tekstiä, joka ansaitsee tulla haastetuksi. YD

> Valtionhallinnon johtavat virkamiehet tulisi valita vaaleilla esimerkiksi kuuden vuoden toimikaudelle.

Muutokset myllertävät VENEZUELAN maaseutua

Venezuelassa tapahtuu paljon muutakin kuin kansalaisten jakaantumista Hugo Chavezin kannattajiin ja vastustajiin. Merkittäviä muutosprosesseja on meneillään esimerkiksi maaseudulla, ja niillä on vaikutusta jopa maailmanlaajuisesti. Harmittavasti Chavez varastaa koko mediahuomion, miettii **Markus Kröger** tutkimusmatkallaan.

Venezuelassa kahdeksan vuotta sitten perustettu **Ezequiel Zamoran** kansallinen maalaisrintama FNCEZ eli Frente Nacional Campesino Ezequiel Zamora on esimerkkitapaus merkittävästä ruohonjuuritason maattomien liikkeestä, joita Latinalaisessa Amerikassa on noussut viime aikoina tiiviiseen tahtiin. Nämä liikkeet, joihin kuuluu myös Brasilian maattomien liike MST, katsovat karsaasti valtion keskeistä roolia ja kritisoivat vallanpitäjiä kuten Brasilian **Lulaa** ja Venezuelan **Hugo Chavezia**.

Ezequiel Zamora taisteli **Simon Bolivarin** rinnalla 1800-luvun alussa, kun Etelä-Amerikka itsenäistettiin: hänellä oli merkittävä rooli talonpoikien ja köyhien maalaisten johtajana. **Simón Uzcátegui**, FNCEZ-aktiivi, selittää:

– 40 vuotta sitten maataloutemme ajettiin alas, koska öljyn viennin huumassa elänyt maa uskoi voivansa ostaa ruoan ulkomailta. Nyt meillä on alle kolme miljoonaa hehtaaria maata viljeltynä ja vain yhdeksän prosenttia väestöstämme asuu maaseudulla. Venezuela tuo 70 prosenttia ruoasta.

Bisnestä, puolustusta, ekologiaa

Haastattelen Uzcáteguita Caracasin keskustassa Etelä-Amerikan korkeimmassa – öljyrahoilla rakennetussa – pilvenpiirtäjässä, jossa on meneillään maaseutujärjestöjen ja puolustusvoimien kokous. Keskustelu jatkuu Hilton-hotellin uima-altaan äärellä: siellä vihreätakkiset armeijan commandantet keskustelevat maalaisaktiivien kanssa ”aluepuolustusyksikköjen” perustamisesta.

Olen täällä Venezuelassa Etelä-Amerikan kenttätutkimusmatkan osana, seuraamassa muutoksia maaseudulla, agribisneksen ja agroekologian kehitystä.

Alueelliseen ”integraaliseen puolustukseen” kuuluu luonnonvarojen kestävä käyttö ja paikallisten harjoittama valvonta, esimerkiksi

Siemenpankeissa tuotetaan luomusiemeniä jaettaviksi agroekologisille tiloille ympäri maailmaa.

VIER. SIVU: Maattomat ja pienviljelijät osuuskuntineen ovat ajamassa Venezuelaan vaihtoehtoista kehitystä, joka siirtää tuloa suuryrityksiltä pientuottajille.

Caracasin läheisillä kukkuloilla uusien slummien synnyn estämiseksi. Siihen kuuluu myös aseellista koulutusta, sillä maassa pelätään kovasti Yhdysvaltojen hyökkäystä Kolumbian kautta maan länsiosien öljykentille.

Venezuelassa vallitsee CIA:n ja Yhdysvaltojen pelko, ja maa varautuu aseelliseen hyökkäykseen tai ainakin pyrkii estämään tämän vaaraa alueellisella puolustuksella ja ”ase kaikille” -kampanjoilla. Tämä huolestuttaa monia: pelätään maan ajautuvan varustelullaan sisällissotaan, joka heijastuisi maailmanlaajuisesti öljyn hinnan nousuna. Aseellisia selkkauksia tapahtuu jo nyt:

– Tilanne Kolumbian rajalla on ollut jo pitkään samanlainen kuin 80-luvulla Nicaraguassa, jolloin contrat terrorisoivat maata Yhdysvaltojen tukemana, väittää itse monissa aseellisissa taisteluissa mukana ollut Simon Uzcátegui. Raja vuotaa: se on häilyvä. Kolumbian puolisotilaalliset joukot saapuvat Venezuelaan yksityisten suurtilallisten laittomiksi satapäisiksi turva-armeijoiksi. Kolumbian läheisyydestä ja suurmaanomistuksen väkivaltaisuudesta johtuen Venezuelan maaseudun vähäosaisilla on ollut turvaton tilanne näihin päiviin saakka. Venezuela pyrkii agroekologian linnakkeeksi agribisnesmantereen keskelle. Maa on luomassa keskittymän, josta agroekologiaa voidaan tukea ympäri Latinalaista Amerikkaa.

– Viiden vuoden päästä meillä on jo kymmenen miljoonaa hehtaaria maataloustuotannossa ja kymmenen vuoden päästä 30 miljoonaa hehtaaria; sitten olemme omavaraisia emmekä ole riippuvaisia kenestäkään, selittää Uzcátegui.

On kyse globaalista aloitteesta ruokatuotannon itsemääräämisoikeuden takaamiseksi. Tämä aloite on lähtenyt ruohonjuuritasolta, ei miltään valtiolta tai Chavezilta.

Geenimuuntelun sijaan luomua

Biolannoitteita ja muita luomuratkaisuja kehitetään, esimerkiksi siemenpankkimaaksi. Tämä kehitys ärsyttää agribisnestä. Maattomat ja pienviljelijät osuuskuntineen ovat ajamassa vaihtoehtoista kehitystä, joka siirtää tuloa suuryrityksiltä pientuottajille. He tekevät siis sitä samaa kuin Pellervo-liike Suomessa vuosisadan alkupuolella.

Maauudistusmaiden siemenpankeissa tuotetaan luomusiemeniä jaettaviksi agroekologisille tiloille ympäri maailmaa, vastapainona geenimuunnelluille siemenille.

– Monsanto ja pari muuta firmaa kontrolloivat siementen tuotantoa Etelä-Amerikassa, haluamme luoda strategisen vastapoolin, kuvailee Uzcátegui. On kyse globaalista aloitteesta ruokatuotannon itsemääräämisoikeuden takaamiseksi. Tämä aloite on lähtenyt ruohonjuuritasolta, ei miltään valtiolta tai Chavezilta.

Brasilia ja Argentiina ovat Yhdysvaltojen ohella agribisneksen linnakkeita. Näissä valtioissa poliittiset päätöksentekijät lujittavat suuryhtiöiden etuja – agroekologian, joka ei saa maataloustukea, kustannuksella.

Agribisneksellä on Brasilian sisä- ja ulkopolitiikassa niin suuri asema, että Chavezkin on katsonut parhaimmaksi olla diplomaattisesti panematta vastaan Brasilian lobbaustavoitteille hyväksyttää geenimuunnellut tuotteet Euroopan unionissa ja muualla. Maattomien liikkeet eivät tästä pidä, kuten eivät Chavezin autoritaarisuudestakaan. Chavez tukee siis osaltaan agribisnestä, vaikka pyrkimys on kuulemma pienentää siihen nojaamista tulevaisuudessa.

Viljelijöistä muutosvoima

– Hajautuksen ja uudelleenasutuksen politiikka on tarjonnut jo 150 000 perheelle mahdollisuuden maanviljelyn aloittamiseen. Meillä on vielä kaksi miljoonaa maatonta maaseudulla, ja suurin osa heistä tulee saamaan maata, lupaa Simon Uzcátegui.

FNCEZ auttaa ihmisiä tässä prosessissa, jossa heistä itsestään tulee pääosan näyttelijöitä. Valtio taas haluaisi vain antaa ihmisille maita ja näin jatkaa passiivisen kansalaisen luomisen linjaa.

Venezuelan maaseutu muuttuu vauhdilla. Seurasin päivittäisiä kokouksia, joissa maalaisjärjestöjä koottiin yhtenäiseksi verkostoksi. Tämä rakenteellinen muutostyö johtaa tietotaidon ja valveutuneisuuden kasvuun, mikä tietää hyvää 40 vuotta sitten unohdetulle Venezuelan maaseudulle.

Tuottamattomien maiden ottaminen viljelyyn on nerokas veto tilanteessa, jossa raaka-aineiden ja ruoan hinnat ovat nousseet räjähdysmäisesti. Venezuela ei aio olla osa sitä tulevaa nälkää näkevien köyhien maiden joukkoa, johon peltopolttoainebuumi on johtanut ruoan hinnan noustua. Se varautuu jo siihen, että öljykin loppuu aikanaan.

Ezequiel Zamoran kansallisen maalaisrintaman aktiivien jeeppi kaartelee vuorenrinnettä nuolevaa tietä kohden seuraavaa kuntaa. Heillä ei juuri ole taukoja vapaaehtoistyössään, vaan he ovat asialleen vihkiytyneitä naisia ja miehiä. He ovat osa Etelä-Amerikan miljoonia maattomia ja pyrkivät itse muuttamaan kohtaloaan. He näkevät päivittäin joka puolella kuinka maaseudun hyväksi tehty työ tuottaa viljaa: sade piiskaa tuulilasiin, ja tropiikin maattomia naurattaa. YD

Markus Kröger tekee väitöskirjaansa Amerikkojen tutkimuksen tutkijakoulussa Helsingin yliopiston Renvall-instituutissa.

Kuvat: Alexandra Tellez ja työryhmä

BRASILIAN MAATTOMIEN LIIKE taistelee oikeudesta MAAHAN

Maanomistuskysymys on aiheuttanut suuria yhteiskunnallisia konflikteja kautta aikain. Brasilian maattomien liike Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra (MST) on maailman merkittävimpiä nykykansanliikkeitä. Puolentoista miljoonan ihmisen liike kehittää kapitalismin tilalle yhteiskuntarakennetta, jossa suoran demokratian periaate toteutuisi sekä taloudellisessa että poliittisessa toiminnassa, kirjoittavat **Pertti Simula** ja **Sampo Villanen**.

Maanomistus ja oikeus maahan on eräs kaikkein keskeisimmistä kysymyksistä puhuttaessa äärimmäisestä köyhyydestä ja Etelän maiden sisäisestä musertavasta eriarvoisuudesta. Ongelmana on maanomistuksen keskittyminen harvojen käsiin. Suurmaanomistajat ja niitä lähellä olevat hallitukset estävät ylivoimaisia enemmistöjä väestöstä tavoittelemasta ravintoa ja toimeentuloa.

Brasiliassa on kytenyt ja syttynyt kapinoita riistoa ja kurjuutta vastaan. 1950-luvulla laajemmin organisoituneet liikkeet loivat pohjaa maattomien liikkeelle. Brasilian presidentin luvattua 1960-luvun alussa maauudistuksen USA:n orkestroima sotilasjuntta kaappasi vallan. Jo sotilasdiktatuurin 1964–1984 aikaisen perustuslain täytäntöönpanon estivät suurmaanomistajat. Maaseudun työläisten liikkeitä tukeneet vapautuksen teologian piispat vaiensi Vatikaani.

Brasilian nykyisen perustuslain mukaan maanomistuksen on palveltava sosiaalisia päämääriä kuten luonnon suojelua ja omistajien ja työntekijöiden hyvinvointia tai se on uudistettava. Lain täytäntöönpanoa estävät suurmaanomistajat – joukossaan nyt myös pohjoismaiset selluntuottajat.

Brasilian maaseudun massojen elinolot ovat heikot. 23 miljoonasta maatyöläisestä puoli miljoonaa sairastuu vuosittain akuuttiin myrkytykseen maatalousmyrkkyjen vuoksi. Presidentti **F. H. Cardoson** kaudella (1995–96) 400 000 perhemaanviljelijää menetti tilansa ja kaksi miljoonaa maatyöläista joutui työttömäksi.

Monialainen joukkoliike

Vuoden 1984 jälkeen perustetun MST:n tarkoituksena on kehittää tasa-arvoinen, solidaarinen, inhimillinen ja luontoa suojeleva yhteiskunta, eliminoida köyhyys, mahdollistaa jokaiselle työtä sekä taata kansallisen ruoantuotannon turva ja luonnon monimuotoisuus.

Liikkeeseen kuuluu 400 yhdistystä, lähes sata osuuskuntaa ja noin sata pientä maataloustuotteiden industrialisointilaitosta. Asutusalueilla on 1 500 koulua. 150 000 perhettä odottaa asutusta MST:n leireillä.

Toiminta on monialaista. Liike valtaa maa-alueita, joilla ei toteuteta perustuslain mukaista maankäytön sosiaalista tarkoitusperää, joiden tuottavuus on alle hyväksytyn tason tai jotka ovat laittomasti hankittu.

Viikkojenkin pituisiin mielenosoituksiin osallistuu tuhansia perheitä. Toisinaan MST valtaa julkisen rakennuksen ja järjestää suuriin kaupunkeihin mielenosoitusleirejä.

Machismon purkamiseksi naisten tasa-arvoon panostetaan. Koordinaatiotehtävissä tulee olla aina vähintään puolet naisia. Luku- ja kirjoitustaito sekä ammatillinen koulutus ovat keskeisiä tavoitteita yhteiskunnallisten valtasuhteiden tiedostamisessa ja siten oikeudenmukaisemman yhteiskunnan luomisessa.

MST pyrkii soveltamaan suoran demokratian periaatetta omassa organisaatiossaan sekä taloudellisissa ja tuotannollisissa yhteisöissään. Myös ympäristöystävällinen tuotanto on tärkeää: ryöstöviljelyn jälkeen MST:n asuttamilla mailla maan hedelmällisyys on palautettava luonnonmukaisilla menetelmillä. YD

Maattomien ystäviä Suomessa

Suomeen perustettiin maaliskuussa Maattomien ystävät -yhdistys. Sen päätarkoituksena on levittää tietoa maattomien liikkeistä eri puolilla maailmaa, kehittää yhteistyötä niiden kanssa ja paljastaa kuinka Etelän maakonfliktit liittyvät myös meihin.

Yhdistys järjesti mielenosoituksen Maan ystävien kanssa 10. 3. 2008. Stora Enson Brasilian eteläosan eukalyptusviljelmiä varten hankituilta alueilta ajettiin pois ihmisiä, joille maa oli elinehto. MST:n vallattua maita Stora Enson omistaman yrityksen tukema sotilaspoliisi ampui kumiluodeilla ja pahoinpiteli väkivallattomia mielenosoittajia. Stora Enson maanhankintatoimia tutkitaan oikeudessa.

– Suomen ja Brasilian tapahtumien välillä on päivänselvä yhteys, joka on politisoitava, yhdistyksen varapuheenjohtaja **Johanna Suhonen** ja puheenjohtaja **Mika Rönkkö** kertovat.

MST:n **Ulisses José Manacas Campo** luennoi ja tapaa kansalaisjärjestöjä Suomessa toukokuun lopulla, mm. Sosiaalifoorumissa Tampereella. YD

Ruby van der Wekken, Johanna Suhonen, Marjaliisa Siira ja Roxana Crisologo osoittivat mieltään Helsingissä Brasilian maattomien puolesta.

Helsinki RAKENTAA hyvätuloisten *unelmaa*

Helsinki rakentaa tulevaisuuden kaupunkia hyvätuloisille lapsiperheille, vaikka kaupungissa asuu tyypillisesti sinkkuja. Asuntomarkkinoille kaivattaisiin lisää yksiöitä ja kaksioita, mutta kaupungin visiot tarjoavat jalokiviä paluumuuttaville perheille. **Elisa Tikkanen** haastatteli apulaiskaupunginjohtajaa ja oppositiopoliitikkoa.

Pääkaupungin asuntokannassa on valinnanvaraa hyvätuloisille, mutta pienituloiset joutuvat yhä odottamaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Tulevien parinkymmenen vuoden aikana Helsinki kasvaa merenrannoille. Lapsiperheitä houkutellaan matalilla kaupunkitaloilla. Urbaaniakin maisemaa rakennetaan. Ja upeutta.

Tulevaisuuden Helsinkiin houkutellaan juuri niitä asukkaita, joita on menetetty asuntopolitiikan villeinä vuosina. Lapsiperheistä moni on raahannut helistimensä lähikuntiin. Korkeasti koulutettu ja alipalkattu pätkätyöläinen on lentänyt ulkomaille, palvelualan pienipalkkaiset ovat palanneet synnyinseudulleen.

Uusia asuinalueita suunnitellaan työssäkäyville, lainanmaksukykyisille aikuisille. Muuten Helsingistä uhkaisi tulla nuorten yksineläjien ja eläkeläisten luvattu kaupunki. Ikisinkkujen ja pappojen osuutta halutaan kutistaa.

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä maankäytön ja asumisen MA-ohjelmassa opiskelijat, asunnottomat ja seniorikansalaiset huomioidaan pieninä erityisryhminä. Ohjelman keskiössä ovat perheasuntojen rakentaminen, työvoiman turvaaminen ja elinkeinoelämän tarpeet. Kuinka mahtaa käydä niiden, joille elinkeinoelämällä ei ole käyttöä? ▸

EMILIA PALONEN

Helsinki kasvaa

- Rannoilla Kalasatamaan, Jätkäsaareen, Kruunuvuorenrantaan
- Entisillä VR:n alueilla Keski-Pasilaan ja Vallilaan
- Entiselle Sipoon maaseudulle

– Helsinki on perinteisesti kantanut köyhistä suuremman vastuun kuin seudun muut kunnat. Tulevaisuuden kaupunkiin täytyy edelleen mahtua myös rosoisuutta, muotoilee kaupunkisuunnittelusta ja kiinteistötoimesta vastaava apulaiskaupunginjohtaja **Hannu Penttilä**.

Poliittisesta oppositiosta näkymä on vastavalittua byrokraattia synkempi.

– Nousukauden aikaan on ollut nähtävissä, että on olemassa iso porukka, joka ei ole päässyt käsiksi kovan rahan omistusasuntoihin tai kalliisiin vuokra-asuntoihin. Tämän porukan elämä ei nyt helpotu, valtuuston kommunisti **Yrjö Hakanen** sanoo.

Tavoitteista totta?

Pääkaupunki sai juuri Sipoolta valtavasti rakennusmaata. Valtion kanssa solmitussa aiesopimuksessa määriteltiin asuntotuotannon tavoitteet: Helsinkiin pitäisi rakentaa 5 000 asuntoa joka vuosi, vaikka niin paljoon on päästy vain kerran, vuonna 1972. Viitenä viime vuonna määrä on jäänyt alle 3 000:n.

– Koko tuotanto on mennyt nykyisten asukkaiden asumisväljyyden kasvun kattamiseen. Uusille helsinkiläisille ei ole pystytty rakentamaan mitään, Penttilä sanoo harmitellen.

Viidentuhannen vuositavoitetta on epäilty monella suulla, mutta ei Penttilän.

– Se onnistuu, jos kaupungin eri tahot sitoutuvat poliittisesti sovittuun tavoitteeseen. Eihän se mahdotonta voi olla! Onhan ihminen käynyt kuussakin!

Helsinki aikoo rakentaa vuosittain 2 000 vuokra-asuntoa, puolet valtion tuella ja puolet niin sanottuna välimallin tuotantona. Välimallin asunnot pysyvät vuokrakäytössä 20 vuotta, ja tontit luovutetaan edullisten vuokrien perusteella ara-hintaan. 20 vuoden määräajan umpeuduttua rakennuttaja voi myydä asunnot.

Kaupungin tuotannosta vastaa asuntotuotantotoimisto, jonka roolia kasvatetaan.

Tämä ei Hakasta vakuuta.

– Asuntotuotantotoimiston lisäksi Helsingillä pitäisi olla asuntorakennusyksikkö. Nyt kaupunki itse ei rakenna yhtään mitään, vaan tilaa työn markkinoilta. Kaupunki ei pysty todellisiin kustannusvertailuihin, koska tieto rakentamisen kustannuksista tulee markkinoilta, Hakanen sanoo.

– Jos jossain markkinatalous on maksavan asiakkaan pettänyt, niin juuri pääkaupungin asuntomarkkinoilla, uskoo Penttiläkin.

– Asuntomarkkinoilla markkinatalous ei ole toiminut. Viimeiset viisitoista vuotta kysyntä on kasvanut, tarjonta taas ei.

> Uusilla alueilla rakentaminen aloitetaan omistusasunnoista. Vuokra-asuntojonossa kärvistelevä joutuu siis odottamaan tilanteensa helpottumista.

Suuralueet annetaan suuryrityksille

Ripeä rakentaminen helpottaisi pienituloisia, joiden asuntotilanne on heikentynyt eniten. Kymmenessä vuodessa helsinkiläisten määrä on kasvanut kuusi, kaupungin vuokra-asuntojono rapiat 30 prosenttia. Opiskelija-asuntojonot ovat paisuneet.

Kysyntää riittää yhä myös vapailla vuokramarkkinoilla, vaikka vuokrahinnat ovat kivunneet jo keskituloisenkin kipukynnyksen yli. Kymmenen vuotta sitten vapaiden markkinoiden neliömetrin vuokra oli noin yhdeksän, nyt 14 euroa.

Kallista se on omistaminenkin. Viime vuoden lopulla neliömetri helsinkiläisasunnossa maksoi 3 300 euroa, 80 prosenttia enemmän kuin kymmenen vuotta sitten. Vasta aivan äskettäin ostajat ovat alkaneet kyllästyä ja uudet asunnot jäädä käsiin.

Asuntomarkkinoiden ammattilaiset ja sijoittajat ovat hyötyneet hintojen jatkuvasta noususta, mutta muut markkinat kärsineet. Työntekijöillä ei ole enää varaa asua stadissa.

– Viime aikoina radikaaleimmista asuntopoliittisista kannanotoista onkin yllättäen vastannut Helsingin kauppakamari, Penttilä sanoo.

Sen toiveet on kirjattu kokoomuslaisen asuntoministerin **Jan Vapaavuoren** allekirjoittamaan aiesopimukseen tarkasti: ”Tavoitteena on lisätä kohtuuhintaista asuntotuotantoa työvoiman saatavuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn turvaamiseksi”.

Kohtuuhintaisuuden vaatimus viehättää Yrjö Hakasta: hänen mielestään se puuttuu kaupungin omasta MA-ohjelmasta, onhan kaupunki nostanut kädet pystyyn markkinoiden edessä.

– Kaupunkihan aikoo antaa uusien alueiden toteuttamisen yhdelle, isolle toimijalle, Hakanen sanoo.

Rakennusala on koko ajan painottanut, että kun kilpailtaviksi tulee tarpeeksi suuria kokonaisuuksia, aitoa kilpailua kyllä syntyy. Kuitenkin, kun vain muutama yritys voi tehdä tarjouksia suurista alueista, ne pääsevät myös määrittelemään rakentamisen hintatason.

Unelmat ja vuokratodellisuus

Asunto-ohjelman mukaisesti jokaisella uudella alueella pitäisi noudattaa 20-20-20-40-asuntotuotantojakaumaa. Joka alueella pitäisi siis olla myös 40 prosenttia kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Hakanen pelkää, että sosiaalinen asuntotuotanto jää jalkoihin niin kauan kuin omistusasunnot myyvät. Uusilla alueilla rakentaminen aloitetaan omistusasunnoista. Vuokra-asuntojonossa kärvistelevä joutuu siis odottamaan tilanteensa helpottumista.

Tontinluovutuksessa pyritään ohjelman mukaan ”asuntotuotannon kohtuullisuuteen ja monipuolisuuteen”. Suurin osa rakennusmaasta on kaupungin maata. Kaupunki on sitonut tonttien ja asuntojen vuokrat markkinahintoihin, mikä nostaa asumiskustannuksia, Hakanen harmittelee.

Helsingin MA-ohjelma

MAANKÄYTÖN JA ASUMISEN ASUNTOJAKAUMA

- 20 % valtion tukemia (arava-vuokra-asuntoja)
- 20 % välimallin vuokra-asuntoja (voidaan 20 vuoden kuluttua myydä)
- 20 % hitas-, asumisoikeus- ja osaomistusasuntoja
- 40 % kovan rahan omistus- tai vuokra-asuntoja

Alunperin asuntojen keskikooksi kaavailtiin ensin 75 neliömetriä. Yli 40 prosenttia kaupungin asunnoista on yhden tai kahden huoneen kämppiä. Helsingissä asuntojen keskikoko on 62 neliömetriä, Espoossa lähes 80 ja kehyskunnissa 85. Lopulta 75 neliömetrin kokovaatimus poistettiin vuokra-asuntojen kohdalta kokonaan.

Markkinoita suuren keskikoon vaatimus ei miellyttänyt, sillä pienet asunnot kaupataan aina ensin. Hypoteekkiyhdistys ennustaa, että tulevaisuudessa Helsinkiin tarvitaan nimenomaan pieniä ja halpoja asuntoja. Vaikka 86 prosenttia suomalaisista haluaisi asua omistusasunnossa, lähes puolet Helsingin asuntokannasta on vuokra-asuntoja.

– Suomalaisella on omistusasuminen DNA-perimässä, ei siitä mihinkään päästä. Ja valtio pönkittää tätä korkojen vähennysoikeudella, Penttilä sanoo.

- **Helsingin vuokra-asuntojono on kasvanut kymmenessä vuodessa 30 prosenttia.**
- **Pääkaupunkiseudulla vuokrat voivat nousta vuodessa jopa 30 prosenttia, koska ”kysyntä on tarjontaa suurempaa” ja koska ”pääoman on tuotettava enemmän”.**
- **Helsingin tavoitteena on rakentaa 5000 asuntoa vuosittain.**
- **Helsingin kaupungin nettisivut kerrostaloasumisesta: www.hel2.fi/ksv/kerrostalo/**

LEILA OKSA

Verovähennyksiä saa tehdä myös työskentelypaikkakunnalla sijaitsevasta vuokra-asunnosta.

Muuttajat palaavat?

Apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä on optimisti jo virkansa puolesta. Hän käyttää uusista alueista sellaisia sanoja kuin ”herkut” ja ”jalokivet”. Juuri nyt kaupunki luo rahoitusmallia omaan rakennustuotantoonsa, pohtii Hitas-järjestelmää ja Sipoon rakentamisen periaatteita.

– Julkisuudessa on löysästi väitetty, että Sipooseen tulisi pelkkiä kaupunkitaloja. Jos radan varteen rakennetaan, pitää olla riittävästi ihmisiä, ainakin kaksikymmentätuhatta asemaa kohden, Penttilä sanoo.

Entisenä YTV:n johtajana hän puolustaa joukkoliikennettä ja Kalliossa asuvana urbaania kulttuuria.

– Kehyskunnissa jopa kolmasosa asuntotuotannosta toteutetaan poikkeusluvilla täysin kaavoittamattomille alueille! Se on tiiviin yhdyskuntarakenteen suunnittelemisessa täysin kestämätöntä. Valtio ei selvästikään pysty hillitsemään yhdyskuntarakenteen hajoamista, Penttilä puhisee.

– Valtio ei ole asettanut velvoitetta sijoittaa asumista raideliikenteen varrelle. Sitten tullaan autolla pääkaupunkiin töihin. Eikä valtio ole tehnyt mitään korjatakseen yksityisautoilun suosimista työmatkoilla!

Hakanen puolestaan peräänkuuluttaa kaupunkia ohjaamaan markkinoita:

– Sosiaalisen asuntotuotannon kasvattamiseksi tarvittaisiin poliittisia linjauksia, mutta kaupunki luottaa, että markkinat vapaasta tahdostaan rakentaisivat sosiaalista asuntotuotantoa.

Penttilä taas on luottavainen:

– Muutaman vuoden kuluttua se porukka, joka nyt on muuttanut nurmijärville, palaa takaisin kaupunkiin. Näin on käynyt Yhdysvalloissa ja muualla Euroopassa, ja näin käy myös meillä. YDIN

Elisa Tikkanen on helsinkiläinen toimittaja.

Piirrokset: Petri Hannini
Väritys: Teppo Jäntti

Mahdollisuuksien kaupunki:

Nähdäänkö metsää puilta?

Kaupunkitilaan kohdistuu erilaisia vaatimuksia: vallatut talot, kaupunkimetsät, luovat yhteisöt, rahanteko. Kaupunkilaisten näkemyksiä tulisi alusta alkaen hyödyntää niin kuihtuvien kaupunkien kuin kasvukeskuksien suunnittelussa, kirjoittaa **Emilia Palonen**.

Kaupunki on mahdollisuuksien tila. Toisin kuin viljely- tai metsämaan sen mahdollisuudet voidaan laskea rakennettavina kuutioina. Pääomaa kiinnitetään rakennuksiin ja pannaan tuottamaan. Kaupungille ovat ominaisia spekuloinnin tilat, välialueet, rajat, ylijäämätilat, käyttämättömät tontit. Kaupungin potentiaalin määritellään perustuvan usein juuri näihin, tosin tulevaisuuden tarpeita tai rakennusten tulevia käyttötapoja ei tiedetä.

Kaupunki ei kuitenkaan ole pelkkä rypäs rakennuksia ja teitä. **Michel de Certeaun** mukaan tapahtuma, kohtaaminen ja toiminta luovat kaupungin. Kaupunki tapahtuu asumis- ja työpaikkojen välillä, julkisessa tilassa.

Investoijat tahtovat rakentaa kaupunkia tai jättää tilat rakentamatta, spekulaatiotiloiksi. Helsingissä perustettu kaupunkimetsäliike valmistelee kunnallista kansanäänestysaloitetta. Sen pyrkii suojelemaan metsäiset ulkoilualueet rakentamiselta ja kaavoittaa nyt spekulaatiotilan tavoin käytettäviä alueita pysyvästi virkistys- ja luonnonsuojelualueiksi. Onko tämä mahdoton yhtälö?

– Kaupunkisuunnittelijoiden osaksi on historiallisesti jäänyt tasapainottelu kaupungin poliittisen johdon intressien ja kaupunkilaisten osallistumisvaatimusten välillä. Tässä kehyksessä kansalaisjärjestöt helposti sijoitetaan kaupungin johdon vastapooliksi, kirjoitti kaupungintutkimuksen seuran puheenjohtaja **Anja Kervanto-Nevanlinna** hiljattain seuran webbisivuilla. Salailuun kyllästynyt professori kaipaa dialogia paremmasta kaupungista, ei vastakkainasettelua.

Entinen Viirus-teatteri Helsingin Rajasaaressa vallattiin huhtikuussa fiktiivisen talonvaltausta käsittelevän lyhytelokuvan kuvaamista varten. Autonominen sosiaalikeskus pysynee käytössä kesän. Kaupunki antaa tilan valtaajien käyttöön elokuun loppuun asti, kunhan homeinen kellari eristetään.

Emilia Palonen tekee päivätyönään Suomen Kulttuurirahaston apurahalla postdoc-tutkimusta kaupunkitilasta.

Kuvat: Laura Böök
Piirros: Petri Hannini
Väritys: Teppo Jäntti

Luovat moottoreina

Kaupunki uudistuu toimijoiden kautta. Luovat yhteisöt rakentavat uusia tiloja ja sitä kautta innovaatioita, joita kaupunki ja laajempi yleisö voivat hyödyntää. Design-tuotteet, baarit sekä kulttuuritarjonta nostavat alueen statusta ja kaupungin arvoa kulttuuri- ja tapahtumakaupunkina. Turistit ja rikkaat paikalliset käyvät katsomassa ”luovia” ja heidän tuotteitaan.

Alueen nouseva hintataso ajaa köyhät pois. Tapahtuu gentrifikaatiota, jota Helsingissä kiihdyttää kasvava väkiluku. Ideoihin, ei niiden taloudelliseen hyödyntämiseen keskittyneet luovat joutuvat etsimään uuden edullisen tilan.

Eroja vähentävän aluepolitiikan sijaan Suomessa keskitetään palveluja ja investointeja kasvukeskuksiin. Ne toimivat moottoreina alueelliselle kehitykselle. Mutta entä paikkakunnat, jotka eivät vedä?

Taide suunnittelun apuna

Berliini ei ole talouden keskus, vaan kulttuurikaupunki, jossa on edullista asua ja tehdä yhteistyötä toistenkin luovien kanssa. Itä-Saksa Berliinin ulkopuolella on kuitenkin kutistuvien kaupunkien aluetta.

IBA Stadtumbau 2010 -projektissa Saksonia-Anhaltin osavaltion 17 kaupungissa on vastattu väen vähenemiseen kehittämällä yhteistyötä ja paikallista erikoistumista. Samalla on rikottu rajoja valtaapitävän kaupungin poliittisen ja virkamieseliitin, asiantuntija-kaupunkisuunnittelijan ja kansalaisten sekä usein rakentaja-maksajan välillä. Yksinkertaisen vastakkainasettelun sijaan prosessissa hyödynnetään konflikteja. Kerrostaloja on muutettu puistoiksi ja luotu yhteisöllisiä tiloja sinne, mistä kaupalliset tilat ovat kuihtuneet.

Ulkoa- tai ylhäältä tuodun asiantuntemuksen sijaan paikalliset uudistavat kaupunkitiloja erilaisissa taide- ja yhteisöprojekteissa. Valmiin ja vahvistettavan suunnitelman sijaan alueen käyttöä pohditaan erilaisilla skenaarioilla. Mahdollisuudet ja niiden rajat nousevat esiin paremmin.

Suomessa kutistuvista kaupungeista ei juuri puhuta ja kulttuurimäärärahat ovat vähissä. Esimerkiksi Kemin kaupunki myi toimivan kulttuuritilan elokuvateatteriyhtiölle ja jätti luovan yhteisönsä tuuliajoille näkemättä sitä resurssina. YD

www.kaupunkimetsaliike.info
www.kaupunkitutkimuksenseura.fi
www.iba-stadtumbau.de
www.valtamedia.net

Talonvaltaus – tilanvaltaus

Vallatut talot ovat osa eurooppalaista kaupunkimaisemaa. Vaihtoehtopaikkoja vallataan, ylläpidetään, siedetään ja puretaan monista eri syistä. Helsingissä vallattiin 1980-luvulla taloja asumista varten. Lamavuosina oli asuntoja muttei tilaa, jossa hengata vapaasti.

Genevessä vähävarainen taideopiskelija pystyy asumaan vain vallatussa talossa. Berliinissä squattaaminen on elämäntyyli, jota harrastavat usein juuri ne, joilla on oma asunto. Hollannissa sen sijaan viranomaiset maksavat tyhjässä rakennuksessa asuville anti-squattaajille, ettei sitä vallattaisi.

Kiristyvä vuokrataso ja kasvavat tuettujen asuntojen jonot Helsingissä ennakoivat asumiseen tähtääviä valtauksia. Kuitenkin Leo Straniuksen ja Mikko Salasuon toimittaman *Talonvaltaus liikkeenä – Miksi Squat ei antaudu* -tutkimuksen julkaisutilaisuudessa 7. maaliskuuta keskusteltiin lähinnä muusta tilan käytöstä.

Paikalle kutsuttu Helsingin apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä painotti, että Helsinkiin pitää mahtua rosoisuutta – ja siellä on tilaa myös vallatuille taloille. Valtaajat tahtoivat omaa tilaa, jossa voivat vain olla ja tehdä mitä haluavat. Joku yleisöstä kaipasi sosiaalikeskusta tai muuta naapurusto yhteisötilaa, joissa lapsiperheetkin voisivat tavata ja harrastaa. Toisille vallattu talo oli tila, jonne paeta ympäröivää kaupallista, kapitalistista ja tiettyä normistoa ajavaa yhteiskuntaa – luoda uutta.

Autonominen tiedekunta

Aprillipäivänä ”autonominen tiedekunta” valtasi Jyväskylän yliopistolla sisäilmaongelmien vuoksi käyttämättömänä olevan rakennuksen. Haettiin avoimesti ei-kaupallista tilaa, uuden työväentalon tai muun uudenlaisen toiminnan paikkaa poliittisena tekona. Vastustettiin yliopistouudistusta ja ”pölyttynyttä innovaatio-strategiaa ja ahdistavaa tehokkuusdiskurssia”. Haluttiin ”yliopistolta todellista yhteiskunnallisuutta” ja kaupunkia, jota kaikki voivat ”kehittää suoraan omista tarpeistaan ja haluistaan lähtien”.

Poliisit tyhjensivät rakennuksen samana päivänä, mutta teko synnytti keskustelua kulttuuri- ja autonomisen tilan tarpeesta Jyväskylässä. Myös Turun ja Tampereen esimerkit paljastavat, ettei talonvaltaus jää marginaaliin eikä pääpaupunkiseudulle. Se nostaa esiin laajempia ongelmia.

- ***autonominen-tiedekunta.blogspot.com/***
- ***www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/talonvaltaus.pdf***

Kari Raivio

Miksei köyhyys innosta?

Mediaa kiinnostavat ajankohtaiset, merkittävät tapahtumat maailmassa, tärkeät ja erikoiset ihmiset, elinolot, ympäristö, elämäntavat, harrastukset ja trendit. Media on tapahtuma, johon osallistutaan annetusta näkö- ja kuvakulmasta. ”Vuorovaikutteinen” media luo illuusion vaikuttamisesta: saamme äänestää putoajista, jatkoon pääsijöistä, totuudesta.

Mediaa kiinnostavat raha, ihmisten ajankäyttö ja yleisömäärät. Kaupallista mediaa kiinnostaa, mitä mainostajat ja mainostoimistot ajattelevat mediasta. Tämä tekee mediasta konservatiivista sekä selittää viihteen ja urheilun suuren määrän sisällöissä.

Kaupallisuus ja sananvapaus ottavat mediassa mittaa toisistaan. Mainostajien, julkaisijoiden, poliitikkojen, toimittajien ja kansalaisten sananvapaus kilpailevat keskenään.

Uutis- ja ajankohtaisjournalismi heijastelee erityisesti talouden maailmaa. Elinkeinoelämästä on tullut yhä tärkeämpi osa uutisvirtaa. Media välittää uskollisesti ne tapahtumat, joihin pörssit ja pörssikurssit reagoivat.

Mediassa kuuluvat erityisesti eliittien äänet. Media kuvaa poliittisten toimijoiden ja virkamiesten maailmaa: organisaatioiden, budjettien ja kustannuskriisien maailmaa.

Köyhyysjutuissa kierrätetään tutkimustuloksia ja kuorrutetaan niitä lyhyillä haastattelulausunnoilla, päivittämällä niitä, paikallistamalla tutkimustuloksia maantieteellisesti median vaikutuspiirin mukaan. Tutkimustulosta kommentoivat päättäjät, median erityisesti rakastamat kulloinkin julkisuudessa pinnalla olevat kaikkien alojen erityisasiantuntijat, johtavat työntekijät, kolmannen sektorin edustajat ja joskus myös ”köyhä”.

Omasta sisäisestä kulttuuristaan johtuen eri mediat arvottavat tapahtumia hieman eri tavoin, palstatilalla tai sekunteina. Syvyyteen ja taustoittamiseen vaikuttavat välineen journalistisen kulttuurin lisäksi toimittajan arvot ja tiedot.

Yksikään pörssissä noteerattu lehtiketju ei tosissaan aja tuloerojen kaventamista, verotettavan tulon alarajan nostamista ja suurituloisten verotuksen kiristämistä tai pääoman verottamista, eläkekattoa tai köyhyyden poistamista.

Lehdissä painokkaimmat äänenpainot käytetään lehtiyritysten tai lehtiketjujen omistajille tärkeissä taloudellisissa asioissa. Tällaiset puheenvuorot vaativat muutoksia talous- ja veropolitiikkaan. Niissä ymmärretään työnantajia sekä yksityisen sektorin laajentamista ja pidetään huolta kansainvälisestä kilpailukyvystä.

Muotisivut eivät kerro köyhistä, köyhäilijöistä kylläkin. Ruokareseptit osuvat harvoin kohdalleen pienituloisen keittiössä; kolmen, neljän tai viiden tähden puna-, valko- tai portviinin kohtaanto on huono, kun köyhiä ajatellaan. Köyhien paikka on uutisosastoissa ja reportaaseissa.

Köyhyydestä raportoidaan mediassa etupäässä hallinnollisena, tilastollisena ja tutkimuksellisena ilmiönä. Köyhyysohjelmat ja niiden saama arvostelu ovat ikään kuin piikkejä uutisvirran normaalipulssissa. Onko niin, että kun poliittinen kiinnostus kaikkein heikoimmassa asemassa olevien aseman parantamiseen laimenee, he joutuvat marginaaliin myös mediassa?

HELSINGIN SANOMAT | PERJANTAINA 28. MAALISKUUTA 2008

KOTIMAA

Matti Vanhanen moittii viestimiä huono-osaisuuden korostamisesta

▸ Vanhasen mukaan media ei kerro, miten hyvin enemmistöllä menee

▸ Pääministeri kaipaa lisää yksityisiä palveluntuottajia kuntiin

Hanna Kaarto
HELSINGIN SANOMAT

▸ Pääministeri **Matti Vanhanen** (kesk) arvostelee viestimiä siitä, että ne osoittavat joidenkin ihmisryhmien voivan huonosti eivätkä kerro, miten hyvin suurella enemmistöllä menee.

"Median tapa osoittaa jonkin ihmisryhmän huonovointisuus tilastoista vie huomion pois siitä seikasta, että tutkimusten mukaan ihmisten taloudellinen tilanne on yleisesti ottaen parantunut", hän sanoi torstaina Osuuspankkikeskuksen osuuskuntakokouksessa pitämässään puheessa.

"En halua tällä vähätellä vaikeuksissa olevien ihmisten toimeentulo-ongelmia", hän lisäsi.

Matti Vanhanen

Vanhanen sanoi haluavansa haastaa puolueita keskustelemaan hyvinvointiyhteiskunnasta ja erityisesti yksilön ja julkisen vallan vastuunjaosta.

Hän totesi puheessaan, että tällaiset puheenvuorot "on viime vuosina leimattu hyvinvointiyhteiskunnan romuttamiseksi".

"Mielestäni kyse on hyvinvointiyhteiskunnan säilyttämiseestä. Minä en pelkää keskustelua. Pääministerille muu olisi vastuunpakoilua", hän uhosi.

Kuntien palveluita pitäisi Vanhasen mukaan järjestää uudella tavalla niin, että luottamushenkilöt kuten kunnanvaltuutetut tarkaissivat, mitä palveluita tarvitaan, miki niiden laatu täytyy olla ja mitä ne maksavat.

"Palvelujen tuottajiksi löytyisi vähitellen yhä enemmän myös yksityisiä tahoja, järjestöjä ja mahdollisesti naapurikuntia", pääministeri visioi.

Vanhanen haluaisi "luoda markkinoita" yhä uusille yrityksille ja parantaa palveluiden saatavuutta muuttamalla esimerkiksi vanhustenpalveluiden käytäntöjä.

"Onko vanhuksen kotona käyminen, kuljettaminen tai auttaminen välttämätöntä tehdä virkatyönä kelpoisuusvaatimuksin tai lupamenettelyn ehdoin", hän kysyi.

Pääkaupunkiseudulla esimerkiksi yksityisten lääkäripalveluiden lisäämiseen olisi Vanhasen mukaan hyvät mahdollisuudet, sillä palveluntarjontaa on jo nyt paljon. Samaan aikaan julkisella puolella on vaikeaa päästä esimerkiksi hammaslääkäriin.

Pienemmillä paikkakunnilla olisi Vanhasen mukaan syytä ryhtyä vuokraamaan terveyskeskusten tiloja yksityislääkäreiden käyttöön.

"Tämä olisi ikään kuin moderni kunnanlääkärimalli. Asiakkaille korvattaisiin kustannusten ero palveluseteleillä", hän sanoi.

Vanhanen sanoi, että työläisillä ja työkuntoisilla on vastuu itsestään ja elämästään sekä läheisistään.

"Esimerkiksi oman elämänsä taloudelliset riskit kannattaa mitoittaa realistisesti maksukykynsä mukaan."

”Manu-myrkkyä” tuo

Helsingin Sanomat kertoi pääministerin huolenaiheesta 28.3.2008.

Mikä rooli on journalistisen kulttuurin muutoksella? Julkisuuden pinnallistuminen, viihteellistyminen, intimisoituminen ja seksualisoituminen vievät tilaa asiajournalismilta. Kaupallisuus, keveys ja kuvallisuus saattavat peittää köyhyyden kaltaisten ilmiöiden näkymisen mediassa.

Päälliköt luovat ilmapiirin, hengen, toimituspolitiikan ja formaatin. Konseptit ja formaatit, etukäteen lukkoon lyödyt teemat tai liitteet helpottavat ilmoitushankkijoita myymään ilmoitustilaa. Usein myös jutun näkökulma lyödään lukkoon etukäteen.

Kaupallisuus mediassa vahvistaa kovia asenteita yhteiskunnassa, murentaa solidaarisuutta ja häivyttää köyhyyden näkyvistä. Kaupallinen media ylläpitää ja kasvattaa sosiaalista etäisyyttä eliittien ja kansan välillä. YDIN

Dialogi-lehden päätoimittaja Kari Raivio esitelmöi köyhyydestä mediassa Stakesissa 11.4.2008. Esitelmä on tiivistetty jutuksi Ytimen toimituksessa.

Suomen sosiaalifoorumi 2008

TAMPERE 17.-18.5.

SUOMEN SOSIAALIFOORUMI, TAMPERE 17.–18.5.

Lähes 100 kansalaisjärjestöä ja 1 500 osallistujaa ympäri Suomen kokoontuu Tampereelle seitsemänteen Suomen sosiaalifoorumiin. Kansalaisyhteiskunnan keskustelufoorumeista yksi tärkeimmistä kerää yhteen ihmisiä miettimään oikeudenmukaisemman ja tasa-arvoisemman maailman mahdollisuuksia. Sosiaalifoorumin tapahtumapaikkoina toimivat Työväenmuseo Werstas (os. Väinö Linnan aukio 8), joka sijaitsee Tampereen keskustassa idyllisessä Finlaysonin tehdasmiljöössä sekä Vanha kirjastotalo puistoineen (os. Keskustori 4). Sosiaalifoorumi on kaikille avoin ja maksuton tapahtuma.

Ajankohtaisia kysymyksiä meillä ja muualla pohditaan 70 keskustelutilaisuudessa ja työpajassa. Paikalla on asiantuntijavieraita mm. Brasiliasta, Tansaniasta, Keniasta ja Venäjältä.

SSF iltaklubilla Kulttuuritalo Telakalla lauantaina väkeä tanssittaa **Hiski Salomaan** kappaleista tuoreita versioita soittava, riemastuttava **Hiskias Möttö ja Mojakka** sekä Itä-Afrikan menestyneimpien reggaeartistien joukkoon kuuluva tansanialainen **Jhikoman**. Lauantaina 17.5. Väinö Linnan aukiolla järjestetään Tampereen Mahdollisuuksien tori *(www.mahdollisuuksientori.fi/paikkakunnat/tampere)*.

Suomen sosiaalifoorumi on osa kansainvälistä sosiaalifoorumeiden verkostoa, joka sai alkunsa Maailman sosiaalifoorumissa Brasilian Porto Alegressa vuonna 2001. Sosiaalifoorumi on erilaisten kansalaisliikkeiden yhteistyön tulos ja prosessissa on mukana laaja kirjo erilaisia yhteiskunnallisia toimijoita, kuten kansalaisjärjestöjä, ammattiyhdistyksiä, kirkollisia, kunnallisia ja kulttuurielämän tahoja.

Ydin on mukana järjestämässä keskustelutilaisuutta “Mikä uhkaa Eurooppaa?”, jossa käsitellään EU:n uutta Lissabonin perussopimusta. Lissabonin sopimuksen mukaan olennaisia uhkia ovat ilmastonmuutos, terrorismi, energiahuolto, rikollisuus, ihmiskauppa sekä suuronnettomuudet. Kuinka näihin uhkiin varaudutaan? Entä EU:n alueella olevat ydinaseet ja USA:n ohjuskilpi? Keskustelemassa ovat tutkijat **Teemu Palosaari** Helsingin Yliopistosta ja **Unto Vesa** Tampereen rauhan- ja konfliktintutkimuskeskuksesta sekä Sadankomitean puheenjohtaja **Kalle Kallio**.

Sosiaalifoorumin sessioissa keskustellaan myös tämän lehden sivuilta tutuista aiheista: muun muassa Brasilian maattomista ja kaupunkitilasta.

Lisätietoja ja yhteydenotot: *www.sosiaalifoorumi.fi*

LAUANTAI 17.5.

10.00– *(jatkuu sunnuntaina)*
- Mulle Ubuntu Linux! -työpaja

11.00–13.00
- Oikeudenmukainen tulonjako – Miten talouskasvun hedelmät ovat jakautuneet?
- Taiteen amatöörit ja ammattilaiset – samassa maailmassa?
- Ilmastonmuutos lautasella – Erilaisten ruokavalioiden ympäristökuormitus
- Ilmasto ja talous – muutos on välttämätön (Climate and Economy – Change is Inevitable)
- Myytävänä halpaa nuorta lihaa!
- Sosiaaliturva uusiksi – perusturva kaikille
- Kuljetusten kurjuus
- In Search of Sustainable Societies
- Kultturien välinen vuorovaikutus ja sen haasteet
- International anti-nuclear camp -työpaja

13.00–15.00
- Hyvä muutos työn maailmassa, voiko sellaista olla?
- Neo-Humanism for Non-Materialistic Life Style and Universalism
- Mitä olympiatuli ei valaise?
- Hyvinvointipolitiikalle uusi suunta?
- Kuuba, USA ja terrorisminvastainen sota
- Anarkismi eilen, tänään ja huomenna – Näkökulma Suomesta ja Venäjältä
- Onko 1968 täällä?
- Tasavero vai reilu ja vihreä verotus
- Taiteilijoiden ja tutkijoiden sosiaaliturva

15.00–17.00
- Venäläisen lapsen kokemuksia Suomen vankileiriltä
- Asukkaiden vai markkinoiden ehdoilla?
- Pelastaisiko vai tuhoaisiko kilpailu junaliikenteen?
- Uusi työläinen
- Taiteilijoiden ja tutkijoiden toimeentulo
- Oikeutettu sota?
- EU vai Eurooppa? Hiili- ja teräsyhteisöä politisoimassa
- Another Somalia is possible?
- Verellä värjätyt olympialaiset

17.00–19.00
- Maksuttoman korkeakoulutuksen tulevaisuus Suomessa
- Mikä uhkaa Eurooppaa?
- Kristittyjen ja muslimien vuoropuhelu – Rakennamme yhteyttä
- Uusi ay-liike?
- BKT:n kasvun hyvä ja paha kolestroli
- Geenimanipuloitu soija, maattomat työläiset ja kapitalismi
- Pelle Pataljoona – työpaja
- Syyskuun 11:nnen iskut 2001
- Kuinka puolueista tuli uusliberalistisia – Mitä on tehtävä?

19.00–03.00
- SSF-iltaklubi

SUNNUNTAI 18.5.

11.00–13.00
- 2000-luvun vaihtoehdot: Barbaria vai sosialismi?
- Lehmä lautasella ja lakanoiden välissä – Keskustelua toiseutuksesta
- Vastuulliset kansalaiset vai EU-direktiivi – Kuka torjuu ilmastokriisin?
- Viheliäiset plantaasit
- Oikeudenmukaisuus terveyspolitiikassa ja terveydenhuollossa
- Ekologinen kaupunkiliikenne
- Sosiaalinen media kansalaisvaikuttamisessa
- Gandhin käsitys rauhasta
- Kurdit Iranissa, lainsäädäntö ja kansallinen liike
- Vita rockar till vilket pris?

13.00–15.00
- Ympäristöongelmien ratkaisuja teknologian ja kulttuurien kautta
- Suomi – Vammaisten ihmisoikeuksien mallimaa?
- Miten yhdenvertaisuus toteutuu työpaikoilla?
- Yksinhuoltajamyyttien murtajat
- Väkivalta ja vaikuttaminen
- Tekniikka haltuun
- Korruptio ja Suomi – mallioppilas vai osa ongelmaa?
- Miksi ei puoluepolitikkaa?
- Jakautunut Palestiina?
- Kulutuksesta vapautumisen mahdollisuudet

15.00–17.00
- Yhteisöt maalla ja kaupungissa
- Ristiriita EU:n ihmisoikeusperiaatteiden ja yhteistyöpolitiikan välillä.
- Toteutuuko tasa-arvo järjestöissä?
- Hyvinvointivaltion pahoinvoivat lapset
- Ihmisoikeusriistäjät kiertävät maailmaa
- Kamppailu kaupungista
- Ihmisoikeusriistäjät kiertävät maailmaa
- Tampereelta globaaliksi – Sosiaalifoorumin tulevaisuus
- EU:n perustuslaillinen sopimus
- Eläinten tehotuotanto 2000-luvun Suomessa
- Gramsci, yhteiskunnalliset liikkeet ja muutos

maailma kylässä

world village festival

MAAILMANKIRJAT

MAAILMA KYLÄSSÄ, HELSINKI 24.–25.5.

Kaiken maailman kulttuurit kohtaavat Kaisaniemen puistossa ja Rautatientorilla toukokuun lopussa. Tarjolla on musiikkia, tanssia, teatteria, taidetta, toimintaa, maailmankuvia ja mahdollisuuksia lauantaina 24.5. klo 11–20 ja sunnuntaina 25.5.2008 klo 11–18.

Pääjärjestäjänä on Kepa ry, liki 300 kehitysyhteistyötä tekevän tai muuten kehitysmaa- ja globaalikysymysten kanssa työskentelevän suomalaisen kansalaisjärjestön kattojärjestö. Muita yhteistyökumppaneita on festivaalilla mukana yli 300: runsaat 200 kansalaisjärjestöä sekä oppilaitoksia, museoita, viranomaisia ja yrityksiä. Maailma kylässä tapahtumaa on järjestetty vuodesta 1995.

Tänä vuonna Maailma kylässä festareilla on myös Maailman kirjat.

Helsingin Rautatientorille nousee iso kirjateltta, jonka Amazon-lavalla esiintyy monikulttuurinen kavalkadi kirjailijoita, runoilijoita ja muita taiteilijoita. Rautatientorille tulee myös Teatro-teatteriteltta ja kahvila.

Keskustelun keskiössä ovat Latinalainen Amerikka ja Venäjä. Tapahtumassa latinalaisamerikkalaiset performanssirunoilijat ja kirjailijat etsivät uutta politiikkaa. Vieraita tulee myös Nepalista, Kiinasta ja Itävallasta. Äänessä ovat myös maahanmuuttajat.

Debatteja, yksinpuhelua, runonlausuntaa, runoja, videoperformansseja, runoraatejа, palopuheita, haastatteluja ja yllätyksiä sekä kustantajien kirjamyyntiä.

Kirjatorin järjestävät Demokratiafoorumi VK ja Into Kustannus yhteistyössä Kepan kanssa.

LAUANTAI 24.5.

AMAZON-LAVA

11.40: Crisis in Palestine: *Hannu Reime and Philippe Rekacewicz from Le Monde diplomatique (France)*
12.00: Kuubalainen Kuuba: *Timo Forss haastattelee Antti Halista*
12.20: Suomen rooli kriisinhallinnassa globaalissa Eteläsä: *Sirpa Pietikäinen ja Raimo Väyrynen Hannu Reimen haastateltavana (Le Monde diplomatique ja Ydin)*
12.40: World Maps Show: *Philippe Rekacewitcz, Le Monde diplomatique (France)*
13.00: Ilmastonmuutos. Nyt. *Pasi Toiviainen ja Risto Isomäki (Ympäristö ja kehitys)*
13.20: Sademetsäasukkaat ja ilmasto-oikeudenmukaisuus: *Sandra Regina ja Atanagildo Matos, Amazonasin kuminkerääjien liitto CNS, Brasilia (Maattomien ystävät ja Suomen sosiaalifoorumi)*
13.40: Dokumentintekijöitä Etelästä *(Vikes)*
14.00: Chinese dissident writers: *Zhang Yu and her colleague interviewed by Rita Dahl, vice-chair of PEN Finland.*
14.20: Pekingin olympialaiset ja sananvapaus: *Suomen Amnestyn Noora Jokinen*
14.40: Globaali demokratia Heikki Patomäen mukaan *(NIGD)*
15.00: Puolueiden rooli globaalin uusliberalismin aikakaudella: *Arja Alho, Outi Alanko-Kahiluoto ja Ruurik Holm (TSL, KSL, ViSiO)*
15.20: Työväenliikkeen globaali vastuu: *Jaana Airaksinen ja Päivi Uljas (KSL)*
15.40: Gandhin Hind swaraj ja vapaus: *Filosofi Thomas Wallgren (Demokratiafoorumi VK)*
16.00: Manifesto of Non-violent World: *Writer and psychoanalyst Arno Gruen interviewed by Heikki Hiilamo (Rauhanpuolustajat)*
16.20: Freiren ja sorrettujen pedagogiikan jäljillä: *Lissu Lehtimaja, Juha Suoranta ja Teivo Teivainen*
17.00: Pulp fiction: Kuinka metsäteollisuus muutti Latinalaiseen Amerikkaan. *José Manacas Campos, Brasilian maattomien liike MST ja Jussi Pakkasvirta (Iberoamerikkalainen keskus)*
17.20: Uutta poliittista etsimässä, Latinalaisen Amerikan runoutta: *Chileläinen queer-kirjailija Pedro Lemebel, argentiinalainen kirjailija-runoilija Washington Cucurto, urugualainen performanssirunoilija Lalo Barrubia ja perulais-suomalainen runoilija Roxana Crisologo (Demokratiafoorumi VK)*
18.00: Colectivo Liris: Homenaje de Poeta peruano Cesar Vallejo *(Runoja ja lauluja perulaisen maailmanrunoilijan Cesar Vallejon muistolle)*
18.30: Dokumentintekijöitä Etelästä *(Vikes)*

TEATRO-LAVA

13.30: Chinese dissident writers: Zhang Yu and her colleague interviewed by Rita Dahl, vice-chair of PEN Finland. (VK/PEN)
13.50: Manifesto of Non-violent World: Writer and psychoanalyst Arno Gruen, interviewed by Heikki Hiilamo (Rauhanpuolustajat)
14.10–14.30: Forget Kathmandu: An Elegy for Democracy: *Nepalese novelist and journalist Manjushree Thapa (Like)*

SUNNUNTAI 25.5.

AMAZON-LAVA

11.40: Kehityksen kestävä rahoitus Attacin mukaan
12.00: World Maps Show: *Philippe Rekacewicz, Le Monde diplomatique (France)*
12.20: Turkki ja Kurdistan: *Hasan Dohogu ja Kristiina Koivunen (Rauhanpuolustajat)*
12.40: Forget Kathmandu: An Elegy for Democracy: *Nepalese novelist and journalist Manjushree Thapa*
13.00: Islam Euroopassa: *Tom Kankkonen vieraineen*
13.20: Sananvapausfundamentalismi ja julkisuuden karnevalisoituminen: *Tuomas Rantanen vetää Voimadebattia, jossa muka mm. Susanne Dahlgren.*
14.00: Novaja Gazeta and Finland: *Editor Nikolay Donskov from St Petersburg*
14.20: Venäläiset emigranttikirjailijat Sergei Zavjalov ja Hamdam Zakirov: *Jukka Mallinen haastattelee*
14.40: Venäjäteesit: *Heidi Hautala ja Jukka Mallinen keskustelevat*
15.00: Äiti-Venäjä – energiajätti: *Outi Parikka, Anne Kuorsalo ja Martti Valkonen*
15.20: Venäjän ihmisoikeudet: *Toimittaja Airi Leppänen ja Suomen PENin turvakaupunkikirjailija Oksana Tshelysheva (Solidaarisuus)*
15.40: Torjutut muistot Neuvosto-Virossa: *Elokuvantekijä ja kirjailija Imbi Paju Iida Simeksen haastateltavana*
16.00: Sankarimatkailijat Venäjällä: *Anna Häkkinen ja Martti Lintunen Iida Simeksen haastateltavana*
16.20: Maltillinen hutu Kolonialismin jäljillä: *Olli Löytty*
16.40: Reilun kahvin hinta: *Nicaragualainen osuuskuntamies Rafael Lovo (Solidaarisuus) Wilma Laukkasen haastateltavana (Reilun kaupan Edistämisyhdistys RKEY)*
17.20 Dokumentintekijöitä Etelästä *(Vikes)*

TEATRO-LAVA

12.10–12.30: Amazonasin kansanliikkeet ja sademetsien kohtalo: *José Manacas Campos, Brasilian maattomien liike MST ja Sandra Regina ja Atanagildo Deus de Matos, Amazonasin kuminkerääjien liitto CNS (Maattomien ystävät/ Ympäristö ja Kehitys)*
13.50: Maailmanrunoutta: *mm. Manjushree Thapa, Washington Cucurto, Pedro Lemebel, Lalo Barrubia ja Roxana Crisologo esittävät runoja ja performansseja (Demokratiafoorumi VK/ Le Monde diplomatique)*

Ostaisitko sinä aseita Kiinalta?

AASIAN JA EUROOPAN ASEKAUPPASEMINAARI 4.6.

Suomen AEPF -toimikunta ja Sadankomitea järjestävät seminaarin Aasian ja Euroopan asekaupoista puolustusvoimien lippujuhlan päivänä 4.6. Helsingissä. Paikkana on teatteri Puoli-Q Etu-Töölössä, Tunturikatu 16.

Seminaari tarjoaa tietoa ja ajatuksia Kiinan asekaupasta ja sen kansainvälisistä vaikutuksista. Seminaarissa käsitellään myös Kiinan yhteiskunnan militarisoitumista. Asekauppa myös laajemmassa eurooppalais-aasialaisessa kontekstissa nousee esiin, eikä puheenvuoroissa unohdeta myöskään suomalaisten aseiden reittejä maailmalla.

Lue tämä Pertti Joenniemen artikkeli, muita ydinjuttuja, arvioita ja blogeja Ytimen kotisivuilta

Suomi ilman puolustusta?

Puolustus on nyky-Euroopassa menneisyyttä. Se on käsitteenä kadonnut useimpien eurooppalaisten maiden sanastoista. Jäljellä on ainoastaan turvallisuus yleisessä mielessä. Jälkimmäinen kattaa sisäisen turvallisuuden ja ilmenee valmiutena osallistua kansainvälisiin, joskus myös sotilaallisia ulottuvuuksia sisältäviin tehtäviin. Se edellyttää jatkuvaa, välitöntä sekä jokahetkistä valmiutta. Ongelmiin on kyettävä tarttumaan jo ennalta.

Suomi ei kuitenkaan ole kyennyt luopumaan puolustuksesta, toisin sanoen ulkorajoille sijoittuvien suojamuurien rakentelusta. Luopumista pidetään itsestäänselvästi mahdottomana ja päällisin puolin on tietysti kysymys Venäjästä. Se on lähinaapuri ja pysyy sellaisena. Venäjä myös koetaan aika epäilyttävänä: sillä on aseita, eikä sen tulevaisuudesta tiedä. Voidaan epäillä, että se jonakin päivänä taas palaa valloitusten ja voimapolitiikan tielle.

www.ydinlehti.fi

Lisätietoja ja varaukset:
sosiaalifoorumi@gmail.com
www.esf2008.org

Lukijamatka

EUROOPAN SOSIAALIFOORUMI 17.–21.9.

Toisenlainen Eurooppa ei ole vain mahdollinen – se on välttämätön. Lähde Ytimen lukijamatkalle Euroopan sosiaalifoorumiin Malmöön 17.–21.9.

Vaihtoehtolehtien kanssa yhdessä järjestettävällä lukijamatkalla ovat mukana *Voima* ja *Diplo*, suomenkielinen *Le Monde Diplomatique*.

Euroopan sosiaalifoorumissa on tapahtumia, keskustelutilaisuuksia, työpajoja, mielenosoituksia ja performansseja – kaikenlaista kulttuuria ja politiikkaa. Paikalle odotetaan 20000 osanottajaa kaikkialta Euroopasta. Edellinen ESF järjestettiin Ateenassa 2006.

Suomalaiset vaihtoehtolehdet järjestävät Malmön ESF:ssä keskusteluja ja työpajoja eurooppalaisten Eurotopia- ja Eurozine-verkostojen lehtien kanssa.

Tiedoksi, että ESF-tilaisuuksia voi ilmoittaa vielä 31.5. asti. Tätä myöhemminkin voi vielä ilmoittautua osallistujaksi.

Lukijahintaiset bussimatkat 130 euroa. Myös lyhyempiä lentomatkoja järjestetään viikonlopuksi kiireisille ESF-lukijamatkalaisille. Varaa matkasi pian!

Bussimatkan järjestävät Vasemmistonuoret.

LEILA OKSA

Kesä- festareita, joilta saatat löytää Ytimen

11.–13.7.
Ilosaarirock
Laulurinne, Joensuu

23.–27.7.
Työväen Musiikkitapahtuma
Valkeakoski

1.–3.8.
Faces Etnofestival
Billnäs

Kapitalismin musta kirja

Tuhokapitalismin nousu on **Naomi Kleinin** massiivinen, perusteellisesti dokumentoitu syytekirjelmä uusliberalistista ryöstökapitalismia vastaan. Tai tuhokapitalismia, kuten Kleinin termi kuuluu, sillä kirja kiistää rajoittamattoman markkinatalouden ja demokraattisen rauhantilan välille väitetyn siteen. Klein haluaa päinvastoin osoittaa, kuinka esteetön kapitalismi nimenomaisesti hyötyy yhteiskunnallisista kriiseistä ja mullistuksista, joissa demokratia lamautuu tai pakotetaan polvilleen. Näitä tilanteita fundamentalistisesti ajatteleva taloudellis-poliittinen eliitti on myös käyttänyt hyväkseen. Klein kutsuu tätä yritysmaailman ja (mahdollisimman pitkälti ulkoistetun) valtion yhdistelmää korporatiiviseksi.

Kahleettoman kapitalismin keskeinen opinahjo on Chicagon yliopisto ja sen johtava guru taloustieteilijä **Milton Friedman**, joka sai teesiensä ensimmäisen koelaboratorion **Pinochetin** diktatuurisesta Chilestä. Klein kartoittaa tuhokapitalismin matkaa 1970-luvun Chilestä itäblokin murtumiseen ja tsunamialueelle. Kaikissa tapauksissa on väkisin runnottu läpi uudistuksia, joissa yhteisiä varoja kaadetaan yksityisten pelurien taskuihin. Yhdistäviä piirteitä ovat rajut yksityistämiset, julkisen sektorin leikkaukset ja kaupan vapauttaminen. Tulonsiirto julkiselta sektorilta yksityiselle mahdollistuu oloissa, joissa sekasorto ja/tai pakkovalta estävät laajamittaiset protestit.

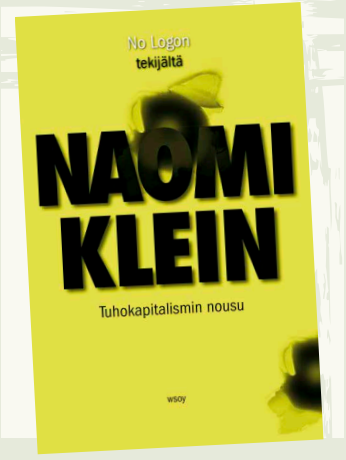

Naomi Klein

Tuhokapitalismin nousu

Suom. Ilkka Rekiaro.
WSOY 2008
429 s.

Terrorismin vastaisen sodan myötä pelikenttä on vielä muuttunut. Ennen kriisit toimivat markkinoiden avaajina, nyt kriiseistä itsestään on tullut sota-, turvallisuus- ja jälleenrakennusbisneksen kautta valtava markkina-alue ja rahasampo.

Klein ansaitsee kiitosta huomiostaan, että siinä missä kommunismin rikoksia on oikeutetusti pidetty ideologisina rikoksina, on kapitalististen uudistusten nimissä tehdyt ihmisoikeusrikokset epäpolitisoitu. Huterimmillaan kirja on vetäessään raflaavia analogioita yksittäisten ihmisten kidutuksista kokonaisten yhteiskuntien "sokkikäsittelyyn".

Tero Vainio

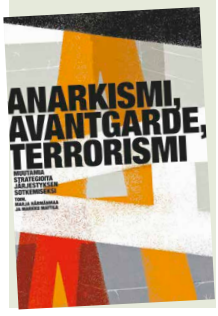

Marja Härmänmaa ja
Markku Mattila (toim.)

Anarkismi, avantgarde, terrorismi. Muutamia strategioita järjestyksen sotkemiseksi

Gaudeamus 2007
310 s.

Taustalukemista euroaktivisteille

Näin herkullista nimeä ei voi sivuuttaa! **Härmänmaan** ja **Mattilan** toimittama teos on oivaa luettavaa eurooppalaisesta radikaalista ajattelusta ja toiminnasta kiinnostuneille. Samoissa kansissa ovat mm. **Bakunin** ja **Stirner**, punaiset prikaatit ja RAF, **Proudhon** ja IWW sekä futuristit ja "rappiotaide".

Kurssikirjaksi ja lomalukemiseksi käyvä artikkelikokoelma käsittelee järjestyksen sotkemista historiallisena ilmiönä, liittämättä sitä nykypäivään. **Merja Lounekarin** punaisista prikaateista kirjoittama luku on tästä erinomainen poikkeus. Toistoa riittää, mutta kiinnostavat artikkelit avaavat välillä toimijoiden välisiä suhteita eri näkökulmista.

Emilia Palonen

Jälkisuomettunut rauhanliike

Jukka Seppinen on viime vuosina tuottanut liukuhihnalla opuksia, joita hän kutsuu tutkimuksiksi. Suurempaa julkisuutta sai vuoden 2006 teos neuvostovakoilusta ja Suomen rähmällään olosta Neuvostoliittoon. Vähemmälle huomiolle on jäänyt hänen uusin teoksensa.

Mies, kirjan sankari, osoittautuu Seppiseksi, joka väittää kuuluneensa **Kekkosen** "sisäpiiriin". Tosin väite ei saa tukea aikalaiskuvauksista eikä Kekkosen saunaseurueelta. Osittain yllättävä on väite, että presidentti Kekkosen väistyttyä ja vielä Neuvostoliiton murtuessa Suomessa alkoi ehkä entistä pahempi kausi, "jälkisuomettuminen".

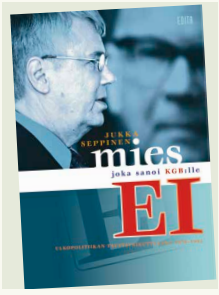

Jukka Seppinen

Mies, joka sanoi KGB:lle EI. Ulkopoliittinen taustavaikuttaja 1970–1992

Edita 2007, 328 s.

Seppinen odotti **Koiviston** johtavan irtiottoon liian läheisistä KGB-suhteista, mutta presidenttinä hänestä tuli paavillisempi kuin paavi itse. Seppisen torjuva KGB-linja johti sitten hänen erottamiseensa Koiviston suostumuksella, **Sorsan** avittamana ja pitkälle rauhanliiketaustaisten toimesta. Seppinen varoittaakin, että KGB-porukoita on asemissa yhä kaikkialla.

Johannes Pakaslahti

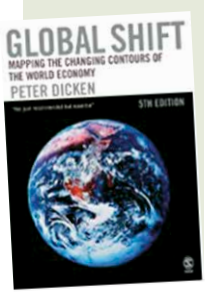

Peter Dicken

The Global Shift. Mapping the changing contours of the world economy

Sage Publications, London, Thousand Oaks, New Delhi
5th edition 2007, 599 s.

Miksi suomalainen bussikorifirma siirretään Puolaan? Miksi amerikkalainen lenkkitossu valmistetaan Indonesiassa ja japanilainen auto Brasiliassa? Onko pääomalla kotia?

Peter Dicken käy läpi helppolukuisesti taloudellisen globalisaation syitä ja seurauksia.

Michael Perukangas

Sivustolla julkaistaan mielellään uusia kirja-arvosteluja vastailmestyneistä kirjoista.

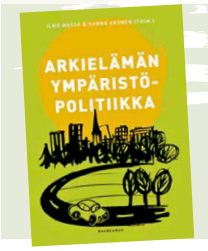

Ilmo Massa ja Sanna Ahonen (toim.)

Arkielämän ympäristöpolitiikkaa

Gaudeamus 2006
245 s.

Vihreää mökkilukemista

Mökkilomalle sopiva kiinnostava ja viihdyttävä artikkelikokoelma saa pohtimaan arjen vihreyttä. Tutkijakaartin muutaman tapauksen artikkeleihin ja lähdeviitteettömiin tai niitä kritiikittä käyttäviin pohdintoihin ei kannata suhtautua kovin tieteellisesti. Lähtökohdaksi voisi ottaa keskustelunavauksen tieteen sijaan.

Lukija pääsee pohtimaan kriittisesti todellista vihreyttään ja ruskeuttaan (ks. toimittajien ja **Marja Mesimäen** artikkelit), Koijärven liikettä (**Kaarina Määttä**) tai muita arjen ympäristöliikkeitä.

Kesämökillä ei kannata hikeentyä professori **Antti Kariston** sinänsä kiinnostavasta artikkelista: mökkeilykulttuurin macho- ja autoritääristen piirteiden kritiikistä nousee tosin esiin kysymys lapsuuden traumoista ja siitä, pohjasiko juttu todella tutkimukseen nykymökkeilystä. Se olisikin kiinnostavaa! Ehdotan avointa mökkikirjoituskilpailua mökkeilytutkimuksen aineistoksi.

Emilia Palonen

Huuto pankkiholvien hiljaisuudesta

Seppo Konttinen

Salainen pankkituki. Kuinka velallisia kyykytettiin

Tammi 2007, 234 s.

Tammi on käynnistänyt yhteiskunnallisen Huutomerkki-sarjansa uudestaan **Seppo Konttisen** oivallisella teoksella, joka suorastaan kiljahtelee pankkikriisin vaietuimpia saloja julkisuuteen.

Kaikkein uskomattomimpiin tekoihin kuului **Suvi-Anne Siimeksen** päätös myydä ahdingossa olevien ihmisten velat kansainväliselle ulosottoyritykselle vain viidellä prosentilla niiden arvosta!

Varoitus: tätä kirjaa lukiessa saattaa verenpaine nousta. Yhdeksi suurimmaksi taustavaikuttajaksi teoksessa nousee presidentti **Mauno Koivisto**, joka ilmeisesti painosti jopa korkeimman oikeuden jäseniä muuttamaan laintulkintaansa pankkien hyväksi.

Pankkikriisin voi laskea aiheuttaneen noin 100 miljardin markan tappiot, mutta silloinen porvarillinen hallitus ei periaatteessa halunnut ottaa vastikkeeksi pankkien osakkeita. Nykyään Suomen kaikki suurimmat pankit ovat ulkomaisissa käsissä, kun pelkästään KOP:n kaikki osakkeet olisi voitu lunastaa vain 1,5 miljardilla markalla valtiolle.

Mikael Kallavuo

Pidemmät arviot kirjoista ovat luettavissa
Ytimen verkkosivuilla
www.ydinlehti.fi.

Maria Lähteenmäki ja Minna Aalto (toim.)

Identiteetit liikkeessä. Suomalaisten kokemuksia Belgiasta

Siirtolaisuusinstituutti 2007
157 s.

Suomalaisena Euroopassa

Identiteetit liikkeessä on runsaudensarvi tämän ja eilispäivän suomalaisista ja suomalaisuudesta. Kirjan viimesyksyisen julkistamisen jälkeen *Parlöörin* lukijat ovat jo saaneetkin esimakua teoksen artikkeleista. Yksitoista kirjoittajaa, jotka edustavat erilaisia ammatteja ja elämänpiirejä mepistä ja virkamiehestä koti-isään, luovat monipuolisen ja monin paikoin varsin herkullisin sanankääntein ryyditetyn kuvan elämästä Euroopan sydämessä.

Teoksen punaisena lankana kiemurtava omakohtaisuus antaa artikkeleille ruohonjuuritason uskottavuutta: myös teoreettisemmin aihetta lähestyvät kirjoittajat ovat asuneet ainakin muutamia vuosia Belgiassa.

Sari Oikarinen

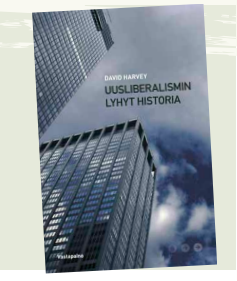

David Harvey

Uusliberalismin lyhyt historia

Suom. Kaisa Koskinen

Vastapaino 2008
294 s.

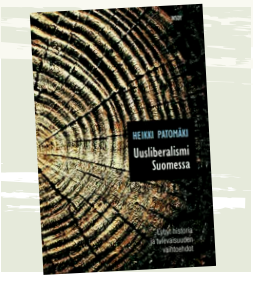

Heikki Patomäki

Uusliberalismi Suomessa – lyhyt historia ja tulevaisuuden vaihtoehdot

WSOY 2007, 282 s.

Nykyaikaa etsimässä

Mikä selittää uusliberalismin esiinmarssin ja nousun hegemoniseksi ajattelutavaksi? Molemmat kirjat tarjoavat tässä suhteessa paljon mielenkiintoista luettavaa. **Patomäki** kiinnittää erityistä huomiota siihen, että Suomessa uusliberaalia projektia ei ole toteutettu niinkään ideologisesti argumentoiden vaan byrokraattisesti ainoan vaihtoehdon välttämättömyytenä. Molemmilla kirjoittajilla on paljon sanottavaa uusliberalismista maailmantalouden regiiminä ja sen yhteydestä sotiin, aseellisiin selkkauksiin, terrorismiin ja sen vastustamiseen.

Kalevi Suomela

Valokuvassa nykyinen, mennyt ja tuleva limittyvät. Loputon valokuvien virta vaatii katsojaltaan pysähtymistä, valmiutta kohdata kuvat ja katse. Siinä piilee valokuvan eetos, haaste poliittiselle subjektille. **Kia Lindroos** kirjoittaa väkivallan ja terrorismin kuvista.

Ei kohteita vaan kontaamisia

Ra

LAURA JUNKA

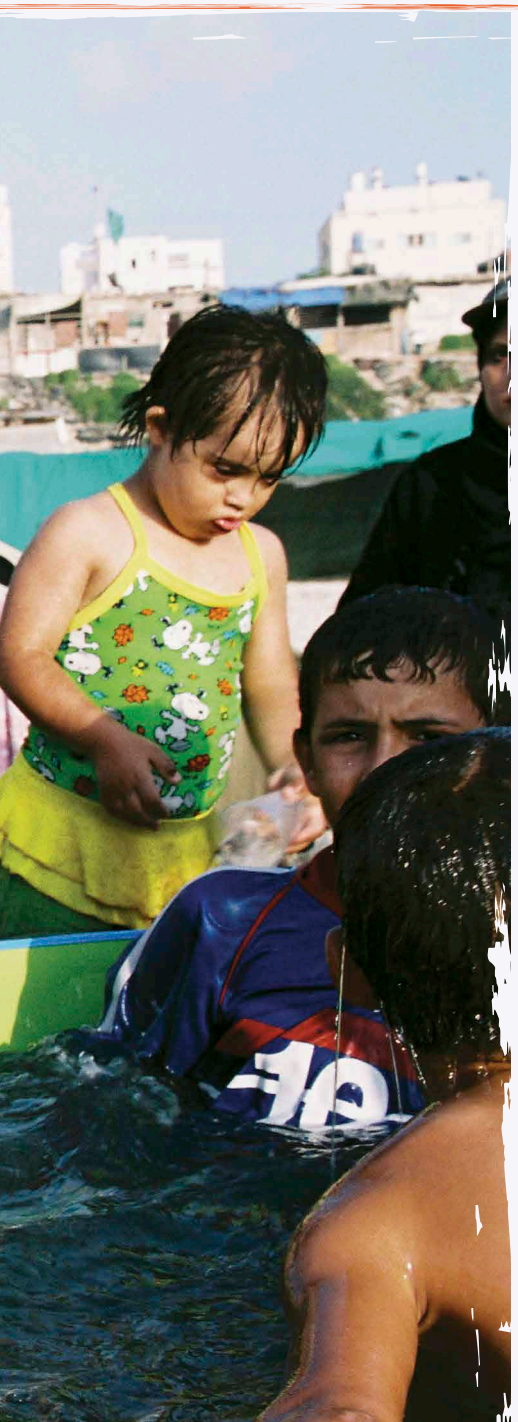

Roland Barthes aloittaa kirjansa *Valoisa huone* toteamalla, että ”se, mitä valokuvaus jäljentää loputtomiin, on esiintynyt vain kerran: valokuvaus toistaa mekaanisesti sellaista, joka ei voi enää koskaan eksistentiaalisesti toistua”. Kyseessä on tilanne, kohtaaminen. Satunnaisuus, joka on läsnä valokuvassa, on sen ”kevyt ja näkymätön kuori”. Kuvan ajallisuus kertoo siitä, *mikä on ollut.*

Valokuva on todistus. Ihmishahmot, tapahtumat, paikat ja ihmiset jäävät eloon hetkessään. Jokaisessa visuaalisessa kohtaamisessa tapahtuma kohdataan sen omassa hetkellisyydessä. Valokuva on myös muistelma, useiden hetkien kooste, joissa aika on äkillisesti pysähtynyt. Nykyisyys representoi itsensä vähintään kaksi kertaa: kuva tulee sen hetken merkiksi, jolloin kuva otettiin. Kun katsoja kohtaa kuvan, hetki merkityksellistyy uudelleen.

Mediakuvien politiikka

Poliittinen visuaalinen nykyisyys on tulvillaan väkivaltaa, kuolemaa ja terrorismia esittäviä kuvia. Ne kantavat mukanaan muistikuvia menneiden tai loputtomiin jatkuvien sotien joukkotuhoista. Mediakuvien sekä internetin kautta näemme miten ihmisiä on kidutettu, silvottu, räjäytetty. Eettisyyden vaatimus, kuoleman ja ihmisruumiin kunnioittaminen, on etenkin nykyisistä mediakuvista poistunut.

Kuolema ei ole yksilön henkilökohtainen tapahtuma. Se on nostettu julkiselle näyttämölle, osaksi nykyisyyden morbidia teatteria. Näem-me naisia tai lapsia, joita kannetaan verisinä myttyinä ulos raunioituneista taloista, kuvia autioituneilta afganistanilaisilta teidenvarsilta, ja kuvia, joissa kodeistaan lähteneet äidit kantavat lapsiaan tai orvoiksi jääneet lapset tarkastelevat kotinsa raunioita. Turtuneina kohtaamme kuvia bosnialaisesta joukkohaudasta. Itsemurhapommittajan viesti kuvataan todisteeksi siitä, *mikä on ollut.* Teko saa kenties oman merkityksensä, mutta katsoja toisensa jälkeen kohtaa hetken, jolloin ihminen katsoi kameraa kohden.

Katse ja autenttisuus

Walter Benjamin korosti juuri ihmiskasvojen ja katseen välittävän ainutkertaisuuden ja totuudellisuuden auran viimeisiä kertoja, ennen kuin hetki toistetaan loputtomassa mekaanisessa reproduktiossa. Värähtämätön, silmiin katsova tuijotus onkin yhä keskeinen elementti, jossa kuva haastaa katsojansa etiikan. Vaikka Benjaminin esimerkki pohjautuu lähinnä **Eugene Atget’n** valokuviin, nykymaailmassa voisi todeta, että tämänkaltainen auraattinen läsnäolo ei olekaan kadonnut.

Gazalaista rantaelämää.
Arjen riemuja ei uutisoida.

Hannes Heikuran valokuvassa (seuraava sivu) äidin sylissä oleva poika katsoo suoraan kameraan. Kuva on otettu Libanonissa vuonna 2006. Lapsen maailma kohtaa sen poliittisen maailman tilanteen, joka on myös kuvan katsojan tiedostama. Hetken täyttää autenttinen läsnäolo. Ainutkertaisuuden ja autenttisuuden aura on tässä arvokkuutta ja alkuperäisyyttä, jolla ei ole mitään tekemistä aitouden määreiden tai filosofisten tosi–epätosi-pohdintojen kanssa.

Autenttisuus on sitä, että ainutkertainen poliittinen hetki tapahtuu tässä ja nyt, katsojan ja kuvatun katseiden kohdatessa. Läsnäolosta muodostuu haikea, anteeksi pyytävä ja eettinen kokemus. Samalla toteutuu myös auraan sisältyvä paradoksi: läheisyyden ja välimatkan samanaikainen kokemus.

Yksityisyys

Nykyisyyden kuvat ovat aikamme visuaalisia muistoja, osa tiedostamatonta muistia, jossa nähdäkseni avautuu myös nykyisyyden poliittinen epistemologia. Barthesin mukaan yksityiselämää on se tilan ja ajan vyöhyke, jossa ihminen ei ole kuva tai objekti. Poliittinen oikeus on olla subjekti, jota voi myös itse puolustaa.

Miten käy subjektin poliittisen yksityisoikeuden, kun on kyse kuolemasta? Eikö uhreista tule moninkertaisia uhreja kuolemankuvien tulvassa? Sitä paitsi Benjaminia mukaillen, eikö kaupunkiemme jokainen kadunkulma ja nurkka ole jo potentiaalinen rikospaikka?

Sfäärien kohtaaminen

Jacques Rancièren mukaan valokuva esittää alkuperäisen paradoksin. Se yhdistää eri poliittisen sfäärejä siten, että toisaalta puhdas esteettisen sfääri kohtaa jokapäiväisen kokemuksen.

Nykyisyyttä esittävät poliittiset kuvat rakentavat myös poliittista aikaa, tilaa ja näin myös nykyisyyden kokemustilaa: toivoa, muistoja, pelkoa tai surua. Samanaikaisesti ne esittävät toden ja mahdollisuuden. Siinä poliittisen kokemus ilmenee mahdollisuutena astua tilanteeseen, joka on hetken päästä tuhottu. Läsnä ovat myös subliimin, sanattomuuden, kokemattomuuden sekä kauhun elementit. Toisaalla nykyisyys tarjoaa myös keinoja tämän kauhun kohtaamiseen yksinkertaisesti: jatkamalla jokapäiväistä elämää.

Laura Junka kuvaa Gazaa, jossa palestiinalaiset lomailijat viettävät ranta- ja lomaelämää Lähi-idän konfliktialueella. Itsepintaisesti, jatkuvasta konfliktista huolimatta tai juuri sen tuloksena, kuvissa nautitaan niistä hetkistä, jotka ovat täynnä elämää. ▶

HANNES HEIKURA

Hannes Heikuran kuvan katsoja ei voi väistää äitinsä sylissä istuvan pojan katsetta eikä siinä heijastuvaa maailmatilannetta.

Kohtaamisen eetos

Kuvatulva vaatii katsojaltaan kohtaamisen eetosta. Miten Walter Benjamin pohtima aura sekä näkemisen eetos yhdistyvät kysymyksiin yksilön intellektuaalisesta kyvykkyydestä kohdata poliittinen nykyisyys sen omassa haavoittuvuudessa – ajallisuuden autenttisuuden astuessa kuolemanlogiikan rinnalle?

Kysymys ei ole moralisoivasta näkökulmasta vaan katseen eetoksesta. Kritiikkinä kantilaiselle estetiikalle se asettuu selkeästi moraalisen imperatiivin ulkopuolelle ja korostaa subjektiivisen katseen ja havainnon asemaa.

Benjaminilainen havainnon subjekti kohtaakin autenttisuuden ja kokemuksen kuvan avulla. Väitteet poliittisesta ja median manipuloimisesta eivät vesitä terrorin kuvia. Jatkuvasta kuvien simulaatiosta huolimatta niistä ei sulkeudukaan osa banaalin loputonta reproduktiota.

Sen sijaan juuri yksittäiset kuvat paljastavat nykyisyyden hetken, yksittäisen tapahtuman, joka merkillistyy kuvan kohteessa ja katseiden kohtaamisessa. Tässä tapahtumassa katseen eetos vaatii kannanottoa poliittiselta subjektilta. YD

Kia Lindroos on jyväskyläläinen politiikan tutkija, vs. professori ja Poliittisen retoriikan instituutin johtaja.

Pohjautuu käsikirjoitukseen Kia Lindroos, *The Aura of Terror?*, joka julkaistaan teoksessa Hyvärinen, M. & Muszynski, L. (Eds.) *Terror and the arts. Artistic, literary, and political interpretations of violence from Dostoyevsky to Abu Ghraib.* New York, Palgrave 2008.

Viitatut lähteet:

Roland Barthes, *Valoisa huone.* Kansankulttuuri: Helsinki 1985.
Jean Baudrillard, *Terrorismin henki.* Tutkijaliitto: Helsinki 2006.
Walter Benjamin, *Messiaanisen sirpaleita. Kirjoituksia kielestä, historiasta ja pelastuksesta.* Tutkijaliitto: Helsinki 1989.

Näyttelyt:
Hannes Heikura: Hiljaiset kuvat. Suomen valokuvataiteen museo 25.1.–18.5.2008
Laura Junka: Leiri Gazassa. Suomen valokuvataiteen museo 25.1.–20.4.2008

Poliittista kuvaamassa: terrorin hetki

GUY RAZ

Poliittisista nykyvalokuvaajista kiinnostavimpia on israelilainen Guy Raz. Hänen teossarjansa *"Two Seconds"* esittää terrorin läsnäolon ilman sensaationhakuisuutta ja verenmakuisia ruumiita. Israelissa terrori on läsnä joka päivä, kaikkialla: busseista kahviloihin, jo eletyssä ja ennakoidussa. Raz tallentaa kamerallaan hetken kokemuksen. Linja-autot levittäytyvät ja laajenevat kuvan läpi. Raz kuvaa hetken satunnaisuuden niiden liikkeen avulla. Kuka tahansa ohikulkija voi astua linja-autoon, joka voi saman satunnaisuuden lain mukaisesti räjähtää ilmaan kahden sekunnin kuluttua. Hetki merkityksellistyy monella tasolla kahdessa sekunnissa.

Kuva näyttää liikkeen, joka on niin ajallinen kuin paikan ylittävä ja eteenpäin suuntaava. Se irrottautuu konkreettisesta kronologisesta liikkeestä samalla lailla kuin kuva irrottautuu pelkästä kohteen representaatiosta abstraktiksi poliittiseksi taiteeksi.

Sain teossarjan nähtäväkseni ensimmäistä kertaa Budapestissa 2004. Israelilaisen tutkijan Dana Arieli Horowitzin mukaan aika kiehtoo Razia: itsemurhapommittajalta kuluu kaksi sekuntia, kun hän lataa räjähdysvyönsä. Kaksi sekuntia on Razin kuvan valotusaika. Linja-auton liike kohoaa näin konkreetin ajan ja paikan ulkopuolelle. Ajan ja paikan politisointi liittyy siihen, että Raz valitsee kuvauksensa kohteeksi niitä israelilaisia paikkoja, jossa itsemurhapommittaja tyypillisimmin astuu valitsemaansa kohteeseen.

Terroristit laittavat itsensä peliin tekemällä kuolemastaan aseen. Jean Baudrillardin mukaan he taistelevat sellaista järjestelmää vastaan, joka elää kuoleman ulossulkemisesta. Kuolema on peliä, joka muodostuu sekä todellisesta että symbolisesta kuolemanvaihdosta. Itsemurhaterroristi vaihtaa kuolemansa paikkaan paratiisissa, eikä kuolemanvaihtoa tapahdu. Tähän perustuu terroritekojen symboliikka ja erityisesti sen logiikan hallitsemisen mahdottomuus.

Syyskuun 2001 terroriteko on Baudrillardin luennassa hyökkäys systeemiä vastaan, jotta systeemi romahtaisi omien aseidensa avulla. Keskeinen tuhon kohde on systeemi, joka jatkuvan kierron periaatteineen on välinpitämätön ja kyvytön kohtaamaan kuolemaa. Kuolema ei ole enää autenttinen ja pyyteetön, vaan siitä voidaan tehdä korkea-arvoinen panos kapitalismin sisäisillä markkinoilla.

Kuoleman vaihtotalous tiivistyy itsetuhoisella tavalla länsimaisten yhteiskuntien ytimiin. Terrorin kuvat esittävät tuhoa, mutta myös kapitalismin merkkien haavoittuvuutta. Kohteissa, katseissa ja ruumiissa on samalla esillä inhimillinen haavoittuvuus. YD

Kia Lindroos

Outi Alanko-Kahiluoto

Kirjoittaja on helsinkiläinen kansanedustaja.

Jaakko Heinilä

Kirjoittaja on ulkomaalaispoliisin tutkintayksikön johtaja.

Kerjäläiset pelmahtivat kaduille

LOPUN aikoina tapahtui myös niin, että ihmisiä kiellettiin antamasta kerjäläisille rahaa. Eivät kerjäläiset ole autettavissa meidän keinoillamme, rikkaat julistivat. Köyhien on itse huolehdittava köyhistään! Kerjäläisten auttamiseksi heidän omassa maassaan järjestettiin keräys. Uskottiin, että jos köyhille lähetettäisiin rahaa, he pysyisivät omilla seuduillaan.

Lehdissä kuitenkin kirjoitettiin, ettei keräys mene oikeaan osoitteeseen, vaan päätyy huijareille, ja niinpä ihmisten into lähettää rahaa lopahti alkuunsa. Köyhien maahan järjestettiin kampanja, joka julisti: ”Älkää matkustako meidän maahamme! Meillä laki kieltää kerjäämisen! Lapset otamme huostaan, aikuisia emme auta!”

Kevään tullen tapahtui kuitenkin se, mitä oli pelätty: kerjäläiset pelmahtivat kaduille likaisine lapsineen rukoilemaan rahaa, joukossa oli vanhuksia, rääsyisiä raajarikkoja ja salskeita pelottavia korstoja, joiden pelättiin tekevän ties mitä. Joka kevät kerjäläisiä tuli enemmän. Jotkut säälivät kerjäläisiä ja antoivat heille almuja, toiset kulkivat ohi ja yrittivät unohtaa, mutta kaikkein rikkaimmat pystyttivät talojensa ympärille suojamuurin estääkseen lapsiaan näkemästä, millaista väkeä maahan oli pesiytynyt.

Lapset eivät kuitenkaan pysyneet muurien takana vaan kiipesivät yli, ja näin rikkaiden ja köyhien lapsista tuli ystäviä. Ja kun kerjäläisiä tuli maahan yhä enemmän, heitä alettiin vähitellen kelpuuttaa töihin, kun muutakaan ei keksitty, ja he saivat kansallisuuden ja oppivat kielen, ja lopulta monet heistä sekoittuivat valtaväestöön niin, ettei kukaan enää muistanut heidän tulleen muualta, ja niin he vähitellen pääsivät osallisiksi vauraudesta.

Senpituinense. YD

Outi Alanko-Kahiluoto

KADULLA kerjäävistä ulkomaalaisista on muodostunut maanlaajuinen, erityisesti helsinkiläinen, ilmiö. Valtaosa on Romanian kansalaisuuden omaavia romaneja, joiden elämää media on seurannut reaaliajassa. Lausuntoja kuullaan vuoroin kerjäläisiltä, kaupungin virkamiehiltä ja poliisilta. Yleisönosastoilla ja internetissä on otettu kantaa: joku haluaa kerjäläisistä eroon, toinen perääntkuuluttaa toimenpiteitä heidän auttamiseensa.

Kerjäämisilmiö ei ole uusi. 2000-luvun alussa turvapaikkaa hakeneet itäeurooppalaiset romanit kerjäsivät myös, mutta pääsääntöisesti kesäisin. Nyt romanialaisia turistejakin on käynyt poikkeuksellisen paljon, mikä näkyy poliisin tilastoissa lähinnä lisääntyneinä omaisuusrikoksina. Poliisi ei ole kuitenkaan tehnyt analogiaa kerjäämisen ja rikollisuuden välillä.

Unionin kansalaisilla on oikeus oleskella toisessa EU-maassa rekisteröimättömänä kolme kuukautta. Työnhakija, jolla on tosiasiallinen mahdollisuus työllistyä, voi oleskella rekisteröimättömänä pitempäänkin. Jos EU:n kansalainen muodostaa todellisen, välittömän ja riittävän vakavan uhkan, joka vaikuttaa yhteiskunnan olennaiseen etuun, hänet voidaan poistaa maasta rikosten perusteella. Yksittäiset omaisuusrikokset tai muut vähäiset rikokset eivät riitä. Ulkomaalaislain mukaan unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä voidaan käännyttää, jos hän kohtuuttomasti rasittaa Suomen sosiaalihuoltojärjestelmää lyhytaikaisen oleskelunsa aikana.

Poliisin ensisijainen tehtävä on maan kansalaisten ja täällä oleskelevien ulkomaalaisten turvallisuus. Se selvittää maassa oleskelun edellytykset: onko kerjäläisillä Suomen lainsäädännön mukaisia edellytyksiä jatkaa maassa oleskeluaan, mitä työnhakijoiksi ilmoittautuneet ovat tehneet löytääkseen töitä, ja toimivatko kaikki kerjäläiset vapaaehtoisesti. Poliisi puuttuu kerjäämisen, jos siihen liittyy häiritsevää käyttäytymistä. Alaikäisten lasten kerjäämisestä se ilmoittaa lastensuojeluviranomaisille.

Toistaiseksi kerjäläisistä ei ole ollut poliisille ongelmia. Joissain Euroopan maissa kerjäämisen on liitetty lieveilmiöitä: taskuvarkaudet, prostituutio ja aggressiivinen häiriökäyttäytyminen. Näistä ei ainakaan vielä ole viitteitä Suomessa. YD

Jaakko Heinilä

HYVÄ VELI -verkostot pilaavat politiikan

Niin sanottu hyvä veli -verkosto suojeli Ilkka Kanervaa tekstiviestijupakan aikana. Poliittisiin verkostoihin voi suhtautua kahtalaisesti. Miehiä tukevina ja miesten epävirallisina päätöksentekoporukoina niitä ei voi kannattaa. Jos niissä sen sijaan tuetaan kollegoja sukupuoleen katsomatta ja ne ovat avoimia niin naisille kuin miehille ja jos niiden toiminta on avointa ja läpinäkyvää – silloin verkostoissa ei ole moittimista. **Mia Hemming** haastatteli ammattipoliitikko Heidi Hautalaa ja naistutkija Jaana Kuusipaloa.

Politiikan piiriin muodostuneissa vallankäytön epävirallisissa verkostoissa käytetään taloudellista ja yhteiskunnallista valtaa. Näihin verkostoihin pääsevät edelleen lähinnä miehet, vaikka naisilla on jopa enemmän niihin tarvittavia sosiaalisia taitoja. Kriiseissä verkostot tukevat miehiä. Jos hyvä veli -verkosto tuki Kanervaa, niin mitä tapahtuikaan **Rosa Meriläiselle**, kun hän aikoinaan myönsi polttaneensa pilveä, arvostelee kansanedustaja, tasa-arvoasiain neuvottelukunnan puheenjohtaja **Heidi Hautala**.

Meriläisellä ei ollut tukenaan verkostoa, ja nuori kansanedustaja joutui siten Hautalan mukaan täysin kohtuuttomaan tilanteeseen. Mikään sisarverkosto ei olisi onnistunut keräämään sympatioita Meriläisen puolelle, koska naisilla ei ole politiikassa vielä samanlaista painoarvoa kuin miehillä keskimäärin.

– Miesten verkostot ovat epävirallisia päätöstentekopaikkoja, eikä tällöin politiikassa noudateta reiluja periaatteita. Jos niissä vielä valitaan henkilöitä tärkeisiin poliittisiin tehtäviin, niin sukupuolivinoutumaa on vaikea päästä korjaamaan, koska valintoja ei tehdä avoimesti tai suoraan vaaleilla. Tärkeitä päätöksiä ei saisi tehdä salassa muilta kollegoilta ja yleensä kansalaisilta. Tasa-arvon toteutuminen edellyttää avoimuutta. Naisilla näyttäisi olevan taipumus suosia avointa päätöksentekoa, ja naiset myös menestyvät avoimissa valintatilanteissa paremmin.

Tärkeiksi miellettyjen poliittisten tehtävien lisäksi naispoliitikoille ei ole itsestään selvästi tarjolla politiikassa tilaa tulla kuulluiksi. He joutuvat erikseen raivaamaan sen tilan itselleen.

> Jos poliitikot ottavat liian suuria riskejä, tulokset saattavat olla katastrofaalisia. Naiset ovat varovaisempia riskin suhteen ja ovat näin poliittisesti viisaampia.
>
> Heidi Hautala

Naiset tanssivat nuoralla

Naispoliitikot ottavat itselleen kuuluvan tilan miettimällä tarkkaan, miten he kulloisenkin asian esittävät, jotta heidät otettaisiin vakavasti. Vallitseva poliittinen kulttuuri tanssittaa naiskollegoja nuoralla.

– Jos naispoliitikko alkaa olla liian tärkeä, hän muuttuu uhkaavaksi miehille. Silloin hänet sivuutetaan helposti. Mutta jos hän on kiva ja hymyilevä, miehet voivat suhtautua häneen suojelevasti tai ihailevasti. Tällainen suhtautuminen häiritsee asiallista työntekoa. Tähän leikkiin minun ei onnekseni ole tarvinnut ryhtyä.

Hautalan näkemykset ovat tuttuja alan tutkijoille. Viime vuonna ilmestyneessä teoksessa *Sukupuolten valta/kunta* todetaan, että kunnallispolitiikassa naisiin kohdistuu ristiriitaisia odotuksia. Heidän odotetaan toimivan sekä samoin kuin miehet että eri tavoin kuin miehet eli tuovan ”naisina” uusia asioita ja näkökulmia politiikkaan.

– Tämäkin tutkimus osoittaa, että politiikan luonteva toimija on edelleen mies. Naisten pitää erikseen osoittaa hyödyllisyytensä ja pysytellä omassa ”karsinassaan”, ellei toisin ilmoiteta. *Helsingin Sa-*

nomien Nyt-liitteessä naisministerit oli kuvattu seinäruusuiksi. Vallan ytimiin nainen pääsee vain jos mies hakee, tutkija **Jaana Kuusipalo** Jyväskylän yliopistosta toteaa.

Tämä on Kuusipalon mukaan esimerkki tavoista, joilla sukupuolta politiikassa tehdään. Sukupuolittuneesta politiikasta kertovat myös mielikuvat henkilöistä, jotka sopivat erilaisiin poliittisiin tehtäviin.

– Käsitykset valtiomieheydestä vaikuttavat edelleen siihen, kumpi nähdään esimerkiksi tietyn ministeripestin haltijana, nainen vai mies. Epäily naisten valtiomiestaitoja kohtaan ei kuitenkaan lopu, kun nainen saa tällaisia tehtäviä.

> Jos naispoliitikko alkaa olla liian tärkeä, hän muuttuu uhkaavaksi miehille. Silloin hänet sivuutetaan helposti.

Naisia ei ole myöskään eduskunnan valiokuntien puheenjohtajina yhtä paljon kuin miehiä. Tosin tietyissä ”naisten asioiden” valiokunnissa vallitsee naisenemmistö, mutta lopuissa on selkeästi enemmän miehiä kuin naisia.

Sisäpiiriin ei huolita

Eduskunnan 16 valiokunnasta neljässä on nainen puheenjohtajana. Valiokuntien puheenjohtajat muodostavat yhdessä eduskunnan puhemiehen ja varapuhemiesten kanssa puhemiesneuvoston, joka ohjaa täysistuntotyöskentelyä. Tällöin puhemiesneuvoston 19 jäsenestä neljä on naista, joista yksi on Heidi Hautala lakivaliokunnan puheenjohtajana.

– Ainoastaan kiintiöillä voitaisiin muuttaa puhemiesneuvoston kokoonpanoa, sillä minkäänlaista vapaaehtoista valmiutta eduskuntaryhmillä ei ole sen tasa-arvoistamiseen. Tässä eduskunnan sisäpiirissä tunnelma onkin aika ikävä, ja siitä kärsivät myös jotkut miehet. Tasa-arvo jää usein nimityksissä puoluepolitiikan jalkoihin. Esimerkiksi kun Euroopan komission puheenjohtaja kehotti taannoin hallituksia esittämään komissaareiksi naisia, jäsenvaltiot eivät tätä kehotusta juurikaan noudattaneet, Heidi Hautala kertoo.

Jaana Kuusipalo viittaa jälleen *Sukupuolten valta/kunta* -tutkimukseen, jonka mukaan kiintiöitä on käytetty myös perustelemaan tasa-arvovelvoitteiden laiminlyömistä.

– Kiintiöt tasaavat naisten ja miesten edustusta päätöksentekoelimissä, mutta samalla tätä myönteistä kehitystä jarrutetaan muilla keinoin. Kun vanhat linnakkeet murtuvat, niin muualle rakennetaan uusia. Toisten elinten demokratisoituessa päätöksenteko siirtyy toisaalle.

Heidi Hautala on pitänyt kiintiöitä nopeimpana tapana lisätä naisten osallistumista päätöksentekoon.

– Kiintiöt ovat tasa-arvoistaneet esimerkiksi kunnallispolitiikkaa, mutta miesten ylivertaisuutta tunnustavaa kulttuuria ei muuteta pelkillä kiintiöillä. Vanhanaikaisten, tasa-arvoa vähättelevien asenteiden muuttaminen onnistuu vain, jos päättäjät todella sisäistävät valtavirtaistamisen periaatteen ja pyrkivät etsimään ja yhdistämään miesten ja naisten näkökulmaa. Eduskunnassakin on vuosia laiminlyöty tasa-arvosuunnitelman päivittäminen, kun lainlaatijat ovat itse vähätelleet lakiaan. Nyt häirintäkohu on pakottanut suhtautumaan tasa-arvotyöhön vakavammin.

Valta on hajautunut – ja hyvä niin

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen vaatii kuitenkin Jaana Kuusipalon mukaan erityistä koulutusta ja sen tuomaa ammattitaitoa, sillä kyse ei ole mitenkään yksinkertaisesta asiasta. Kuusipalo muistuttaa, että naiset voivat yhtälailla pönkittää miehistä ylivaltaa ja miehet voivat sitä purkaa.

Vaikka vallankäytön ytimissä eletään 50-lukua, ei Heidi Hautala ole epätoivoinen. Valta ei rajaudu politiikan sisäpiireihin.

– Jonkin huomattavan aseman saavuttaminen ei ole itsetarkoitus. Valtaa käytetään monissa eri paikoissa ja erilaisin tavoin, esimerkiksi kansalaisjärjestöissä ja julkisuudessa mielipidevaltaa käyttämällä. Näistä kansalaisjärjestöt ovat vain toisentyyppisiä poliittisia areenoita. Haluaisin antaa niille enemmän julkisia varoja, sillä niissä luodaan toisenlaisia poliittisia toimintamalleja, joiden tuominen puoluepolitiikkaan edistää avoimuutta ja siten myös tasa-arvoa.

Mia Hemming on tamperelainen freelance-toimittaja.

Kuva: Mia Hemming
Kuvankäsittely: Teppo Jäntti

> ”Liiallista tasa-arvoa” vastustetaan nyt monin tavoin. Tästä kertovat lehdissä mm. muistelot vanhojen aikojen vitaalisten miespoliitikkojen naisseikkailuista.
>
> Jaana Kuusipalo

Kalevi Suomela

KOLUMNI

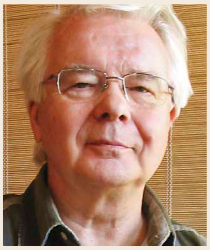

Kirjoittaja on Suomen Rauhanliiton puheenjohtaja.

Tuo SULOINEN sana: TURVATAKUU

[TURVALLISUUS politiikka on politiikkaa eikä juristeriaa. Siksi EU:n perussopimuksen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa käsittelevää lukua ja etenkin sen ensimmäistä artiklaa on hyvä lukea pikemminkin aikomusten ilmaisuna kuin ”jumalan sanana”.

Artiklan ensimmäinen momentti puhuu operatiivisen toimintakyvyn turvaamisesta unionin alueen ulkopuolisissa rauhanturva- ja konfliktinestotehtävissä sekä kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta YK:n periaatteiden mukaisesti. Momentti on rauhanliikkeen näkökulmasta kohtuullisen mallikas. Kritiikkinä voi sanoa vain, että vaikka momentti mainitsee siviilivoimavarat, luku kokonaisuudessaan täsmentää aivan suhteettomasti sotilaallisten voimavarojen kehittämistä. Tehokas kriisinhallinta on kuitenkin aina ensisijaisesti siviilikriisinhallintaa.

> Euroopan unioni on siis keskinäisen solidaarisuuden yhteisö, jossa hädän hetkellä toimitaan kaikki yhden ja yksi kaikkien puolesta? ”

Artiklan toinen ja seitsemäs momentti ovat ne, jotka aiheuttavat julkisessa keskustelussa eniten hämminkiä. Toinen momentti sanoo, että yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka sisältää myös vaiheittain täsmentyvän puolustuspolitiikan, joka ”johtaa yhteiseen puolustukseen kun Eurooppaneuvosto niin yksimielisesti päättää”.

[SEITSEMÄS momentti ilmaisee keskinäisen avunantovelvoitteen: ”Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissä olevin keinoin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti.”

Euroopan unioni on siis keskinäisen solidaarisuuden yhteisö, jossa hädän hetkellä toimitaan kaikki yhden ja yksi kaikkien puolesta? Tulkinta olisi yksiselitteinen, ellei olisi olemassa Natoa, johon EU:n jäsenmaiden enemmistö kuuluu. Siksi momentin toinen kohta mainitseekin, että ”Tämän alan sitoumusten ja yhteistyön on oltava Pohjois-Atlantin liiton puitteissa tehtyjen sopimusten mukaisia, ja Pohjois-Atlantin liitto on jäseninään oleville valtioille edelleen niiden yhteisen puolustuksen perusta ja sitä toteuttava elin.” Kannattaa myös muistaa, että useiden EU:n jäsenmaiden keskinäinen puolustusvelvoite pohjautuu Natoa vanhempaan puolustusyhteistyösopimukseen WEU:n muodossa.

Suurimman hämmingin on aiheuttanut momentin ensimmäisen kohdan perään lisätty lause: ”Tämä ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen”. Joidenkin tulkintojen mukaan se olisi niiden EU-maiden ns. *opt-out*-varauma koko velvoitteesta, jotka eivät ole Naton jäseniä. Suomen hallitus ei kuitenkaan – ymmärrettävästi – yhtynyt sellaiseen tulkintaan esitelleessään vuonna 2006 eduskunnalle EU:n sittemmin haudattua perustuslaillista sopimusta. Hallitus oli sitä mieltä, että keskinäiseen avunantoon velvoittava lauseke koskee kaikkia jäsenvaltioita.

[VOI OLLA, että sopimuksen sanamuotoja vääntäneillä diplomaateilla ei koskaan ollut yksimielistä käsitystä kiistanalaisen lauseen merkityksestä. Järkevimmältä tuntuisi kuitenkin tulkita lause vain toteamukseksi, jolla EU ilmaisee kunnioittavansa Natoon kuulumattomien jäsenmaiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonnetta ilman niille muutoin – implisiittisesti – lankeavaa velvoitetta koordinoida turvallisuuspolitiikkansa jäsenmaiden enemmistön kanssa liittymällä jäseneksi Natoon.

Monet ihmiset on narrattu pohtimaan turhia kysymyksiä: Antaako siis EU turvatakuun? Jos antaa, kykeneekö se toden tullen kuitenkaan vastaamaan huutoonsa? Eikö ainoa todellinen turvatakuu ole saatavissa vain Nato-jäsenyydestä? Oikea vastaus on tietysti, että lopullista ja varmaa sotilaallista turvatakuuta ei ole saatavissa EU:lta, mutta ei etenkään Natolta. Suloinen sana turvatakuu on petollinen. Se johtaa ajatukset ja turvallisuuspoliittisen keskustelun pahasti harhaan.

Sille, että EU-mailla on keskinäinen puolustusvelvoite, on historiallinen ja poliittinen taustansa. Ja olematta anti-atlantisti voi sanoa, että on parempi, että se on EU-sopimuksessa, kuin että se ei siinä olisi.

Turvallisuus, varsinkaan tämän päivän maailmassa, ei kuitenkaan ole luotavissa voimapolitiikalla. Parhaiten sitä voidaan edistää taitavalla turvallisuuspolitiikalla. Siksi Suomen on syytä panostaa EU-ympyröissä niihin turvallisuuspolitiikan tehtäviin, joita luetellaan artiklan ensimmäisessä pykälässä. Erityisesti Suomen on syytä korostaa siviilikriisinhallintaa ja siviilivoimavarojen kehittämistä. YD

Rauhanasemalla

www.rauhanliitto.fi/materiaalit/julkaisut
www.sadankomitea.org/myyntituotteet

MYYNNISSÄ

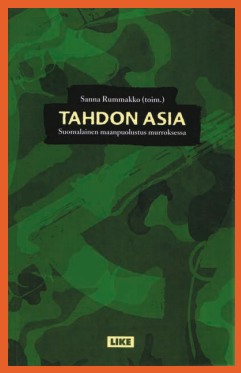

Sanna Rummakko (toim.)

Tahdon asia – suomalainen maanpuolustus murroksessa

Mureneeko maanpuolustus, suomalaisuuden tukijalka? Maanpuolustuksen historiaa, nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä valotetaan useasta näkökulmasta uusia avauksia kaihtamatta. Kirjoittajina mm. tutkija Arto Nokkala, kansanedustajat Tarja Cronberg ja Johanna Sumuvuori sekä kirjailija Arno Kotro.

7 €

Eriksson, Johansson & Sundback

Rauhan saaret

Kirja Ahvenanmaan itsehallinosta, demilitarisoinnista ja puolueettomuudesta. Ilman armeijaakin tulee toimeen. Opiskele Ahvenamaan malli ja hanki myös ulkomaalaiselle ystävälle kertoaksesi demilitarisoinnista. Kirja on saatavana suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

20 €

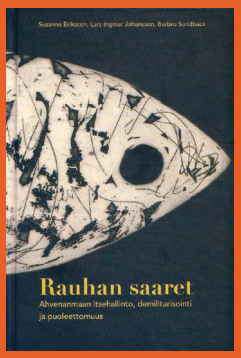

Sadankomitean

suositut T-paidat!

Useita malleja ja kokoja!

15 €

Kalevi Kalemaa (toim.)

Runoja sodasta ja rauhasta

Vanhempaa rauhanlyriikkaa.

20 €

Ajatuksia sodasta ja rauhasta

Kirjailijoiden, tiedemiesten, poliitikkojen ja tavallisten pasifistien mietteitä sodasta ja rauhasta.

20 €

Yhteishintaan **35 €**

Elina Turunen (toim.)

Hässäkkä – Pasifistinen toimintaopas

Perusteos kaikille suorasta toiminnasta kiinnostuneille! Sadankomitean julkaisemasta tuoreesta oppaasta löydät perustietoa väkivallattomuuden periaatteista kansalaistoiminnassa sekä hauskoja toimintaideoita ja käytännön vinkkejä katuteatterista ja rekvisiitan teosta mitä erilaisimpiin tempauksiin.

5 €

Mary Kaldor

Globaali kansalaisyhteiskunta

Kansalaisyhteiskunnan nopea kehitys ja globalisoituminen vaikuttavat rajusti sekä kansallisvaltioihin että kansainväliseen järjestelmään. Kaldor tarjoaa uusia mahdollisuuksia ihmis- ja kansalaisoikeuksien laajemmalle toteutumiselle ja konfliktien rauhanomaiselle ratkaisemiselle.

20 €

Sateenvarjo kesäsateisiin

10 €

Tervetuloa tutustumaan!

Rauhanasema

www.rauhanasema.fi
Veturitori 3
Itä-Pasila, Helsinki

. E844

M
Itella Oyj

Like-kirjat asian ytimessä

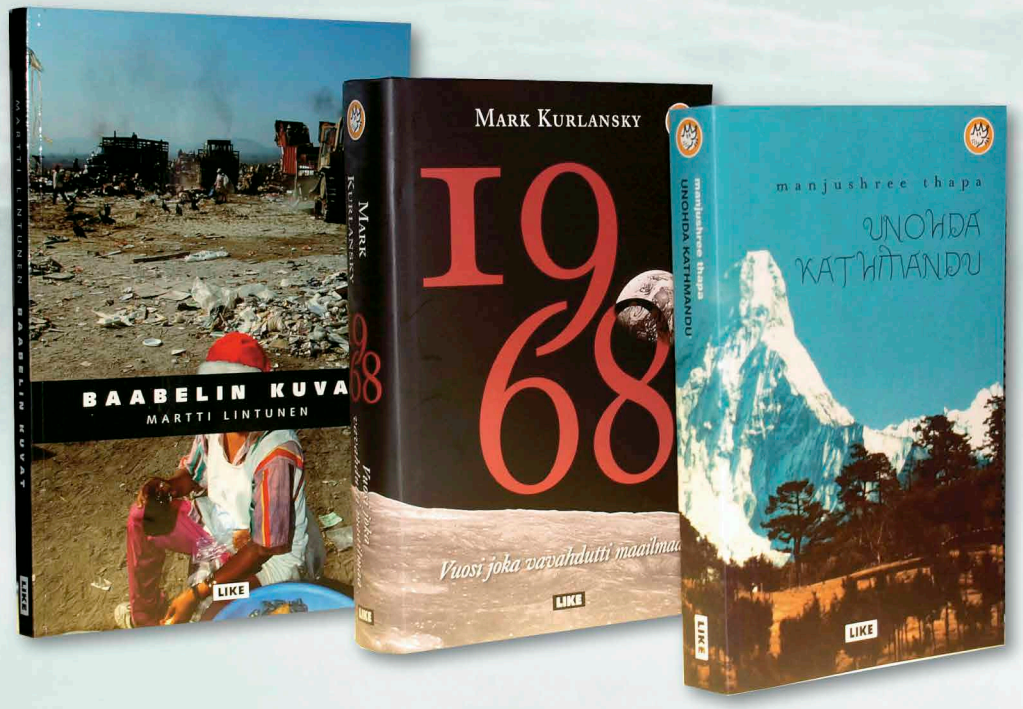

Martti Lintunen
BAABELIN KUVAT

Miten kuvien katsominen muuttuu tiedon myötä? Poleeminen teos rikkoo kulttuuristen kohtaamisten stereotypiat ja haastaa katsomaan toisin.

Mark Kurlansky
1968 – Vuosi joka vavahdutti maailmaa

Asiaansa perehtyneen kirjoittajan sujuva ja syvällinen esitys tapahtumista, joiden vaikutukset tuntuivat vuosituhannen loppuun asti.

Manjushree Thapa
UNOHDA KATMANDU

Älykäs, liikuttava ja syvän henkilökohtainen reportaasi Nepalin rauhanprosessista pohtii, mikä maassa on mennyt niin perusteellisesti pieleen.

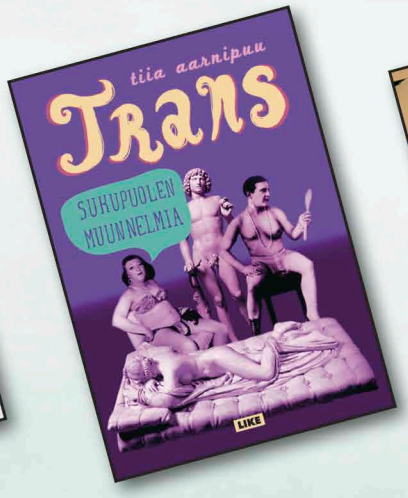

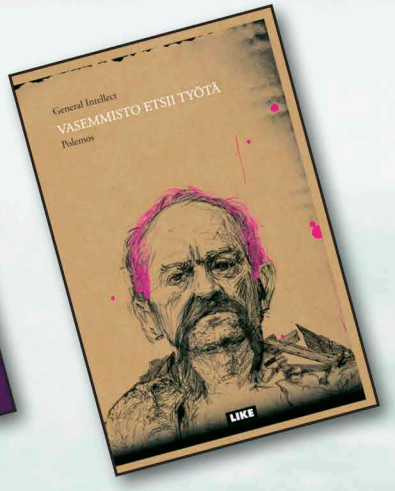

Arno Gruen
TAHDON MAAILMAN ILMAN SOTAA

Miksi ajatukselle väkivallattomasta maailmasta naureskellaan? Gruenin vastaus on paljonpuhuva: koska unelmien voima vaarantaa sopeutumisen ikuiseksi kuviteltuun maailmanjärjestykseen.

Kuusela & Rönkkö (toim.)
PUOLUEIDEN KRIISI
– Puolueet ja uusliberalismi: mitä on tehtävä?

Pamfletissa kirjoittavat mm. Outi Alanko-Kahiluoto, Arja Alho, Lauri Holappa, Ruurik Holm, Karina Jutila, Anna Kontula, Heikki Patomäki, Tuomas Rantanen, Eetu Viren ja Thomas Wallgren.

Tiia Aarnipuro
TRANS
– Sukupuolen muunnelmia

Tietoteos epätavallisiksi leimatuista sukupuolen muunnelmista. Kirja kertoo sukupuolirajojen haastamisesta ja ylittämisestä, sukupuoliidentiteetin ristiriidoista ja anatomisen sukupuolen variaatioista.

General Intellect
VASEMMISTO ETSII TYÖTÄ

Riittääkö vasemmistolaisuudeksi pelkkä kannanotto, jos vasemmistolainen näyttää porvarilta, elää kuin porvari ja hänen unelmansa ovat porvarin unelmia? Kirja pohtii vasemmiston uusia haasteita.

LIKE
www.like.fi

Kunniallisista kaupoista kautta maan!

LIKE
www.like.fi